

**PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ  
ZATRUDNIENIA W  
WOJEWÓDZTWIE  
WIELKOPOLSKIM NA 2005 ROK**

2005 ROK

**W opracowaniu udział wzięli:**

1. Józef Lewandowski – Przewodniczący Zespołu.
2. Zdzisław Sawala – Wiceprzewodniczący Zespołu.
3. Barbara Hałaburdzin – Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poznaniu.
4. Hanna Kosakowska – Wydział Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.
5. Elżbieta Leszczyńska – Kuratorium Oświaty w Poznaniu.
6. Leszek Partyka – Konwent Powiatów Województwa Wielkopolskiego.
7. Tadeusz Wiszowaty – Wielkopolska Wojewódzka Komenda OHP.
8. Małgorzata Wojciechowska – Departament Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.
9. Łukasz Wysocki – Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

<b>REGIONALNA POLITYKA ZATRUDNIENIA.....</b>	<b>7</b>
ANALIZA SYTUACJI NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY .....	7
<i>Bezrobocie rejestrowane</i> .....	7
<i>Mieszkańcy Wielkopolski</i> .....	8
<i>Bezrobotni wg płci</i> .....	10
<i>Bezrobotni uprawnieni do pobierania zasiłku oraz bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 1 roku</i> .....	11
<i>Bezrobotni wg stażu pracy</i> .....	13
<i>Bezrobotni wg wykształcenia</i> .....	13
<i>Przepływy na rynku pracy</i> .....	15
AKTYWNA POLITYKA NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM .....	18
<i>Efektywność zatrudnieniowa</i> .....	20
<i>Partnerzy powiatowych urzędów pracy</i> .....	21
<i>Kadra w powiatowych urzędach pracy</i> .....	22
<b>ZADANIA NA RZECZ ZATRUDNIENIA .....</b>	<b>24</b>
1. AKTYWNE I ZAPOBIEGAWCZE DZIAŁANIA DLA OSÓB BEZROBOTNYCH I BIERNYCH ZAWODOWO .....	24
1.1 <i>Aktywizacja zawodowa młodzieży</i> .....	24
1.2 <i>Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia</i> .....	34
1.3 <i>Doskonalenie i rozwój instrumentów i instytucji rynku pracy</i> .....	40
1.4 <i>Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego</i> .....	41
1.5 <i>Ograniczanie pułapek bierności i uzależnienia</i> .....	44
2. TWORZENIE MIEJSC PRACY I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ .....	46
2.1 <i>Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji</i> .....	47
2.2 <i>Rozwój biznesowego wsparcia dla przedsiębiorstw – doradztwo i instytucje wspomagające</i> .....	49
2.3 <i>Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych</i> .....	52
2.4 <i>Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw</i> .....	54
3. DOSTOSOWANIE DO ZMIAN ORAZ PROMOCJA ZDOLNOŚCI PRZYSTOSOWAWCZYCH I MOBILNOŚCI NA RYNKU PRACY .....	57
3.1 <i>Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki</i> .....	57
3.2 <i>Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi</i> .....	58
3.3 <i>Wdrożenie systemu EURES</i> .....	60
3.4 <i>Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako warunku zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy</i> .....	61
3.5 <i>Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych</i> .....	62
3.6 <i>Monitorowanie lokalnych rynków pracy</i> .....	63
4. PROMOWANIE ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO I UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE .....	65
4.1 <i>Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym</i> .....	65
4.2 <i>Opracowanie i wdrożenie zasad prowadzenia kształcenia na odległość w formach pozaszkolnych</i> .....	65
4.3 <i>Rozwijanie standardów kwalifikacji zawodowych</i> .....	66
4.4 <i>Modernizacja i wzbogacenie oferty programowej kształcenia ustawicznego poprzez tworzenie programów modułowych</i> .....	67
5. ZWIĘKSZENIE PODAŻY SIŁY ROBOCZEJ I WSPIERANIE „GRUP RYZYKA” .....	69
5.1 <i>Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej</i> .....	69
5.2 <i>Aktywizacja osób w wieku powyżej 50 roku życia</i> .....	74
6. RÓWNOŚĆ KOBIET I MĘŻCZYZN .....	75
6.1 <i>Integracja i reintegracja zawodowa kobiet</i> .....	75
6.2 <i>Promocja antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy</i> .....	76
7. PROMOCJA INTEGRACJI I ZWALCZANIE DYSKRYMINACJI NA RYNKU PRACY OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI .....	77
7.1 <i>Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych</i> .....	77
7.2 <i>Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie</i> .....	80
7.3 <i>Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym</i> .....	81
7.4 <i>Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację</i> .....	82
8. ZMIANA PRACY NIELEGALNEJ NA LEGALNE ZATRUDNIENIE .....	88
8.1 <i>Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnej innej pracy zarobkowej</i> .....	88
9. DZIAŁANIA DOTYCZĄCE REGIONALNYCH DYSPROPORCJI W ZATRUDNIENIU .....	88
9.1 <i>Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy</i> .....	88
<b>PODSUMOWANIE .....</b>	<b>90</b>

## WYKAZ SKRÓTÓW

ABK – Akademickie Biuro Karier  
AIP – Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości  
ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa  
ARR – Agencja Rozwoju Regionalnego  
B+R – badania i rozwój  
CEiPM – Centra Edukacji i Pracy Młodzieży  
CIE – Centrum Informacji Europejskiej  
CIiPKZ – Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej  
CIS – Centrum Integracji Społecznej  
CW – Centrum Wolontariatu  
CWP – Centrum Wspierania Przedsiębiorczości  
DEiN – Departament Edukacji i Nauki  
DR – Departament Rolnictwa  
DRR – Departament Rozwoju Regionalnego  
EFS – Europejski Fundusz Społeczny  
GCI – Gminne Centrum Informacji  
IPD – Indywidualny Plan Działania  
KCDRRi OW – Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich  
KIS – Klub Integracji Społecznej  
KO – Kuratorium Oświaty  
KP – Klub Pracy  
KSU – Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw  
MCIZ – Mobilne Centra Informacji Zawodowej  
MENiS – Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu  
MGiP – Ministerstwo Gospodarki i Pracy  
MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi  
MSP – małe i średnie przedsiębiorstwa  
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego  
OHP – Ochotniczy Hufiec Pracy  
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej  
PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości  
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych  
PKD – Punkt Konsultacyjno-Doradczy  
POPON – Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych  
PUP – Powiatowy Urząd Pracy  
RIF – Regionalna Instytucja Finansująca  
ROPS – Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej  
SPO RZL – Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich  
SPO WKP – Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw  
SzOK – Szkolny Ośrodek Kariery  
UE – Unia Europejska  
UM – Urząd Marszałkowski  
WIR – Wielkopolska Izba Rolnicza  
WUP – Wojewódzki Urząd Pracy  
WUW – Wielkopolski Urząd Wojewódzki  
WWKOHP – Wielkopolska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy  
ZPORR – Zintegrowany Program Operacyjny Rozwój Regionalny

## **PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM NA 2005 ROK**

*Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2005 rok* jest dokumentem mającym na celu określenie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy.

Obowiązek sporządzania planu nakłada na samorząd województwa art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r., nr 99, poz. 1001). Regionalny plan działań przygotowywany jest na podstawie Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia, stanowiącego dokument określający zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Plan działań określa również zakres transpozycji na rynek regionalny europejskich wytycznych dotyczących zatrudnienia, przyjętych Decyzją Rady Europejskiej z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wytycznych polityk zatrudnienia (2003/578/WE).

Zgodnie z postanowieniami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, plan określa zadania partnerów w zakresie polityki rynku pracy w perspektywie rocznej. Roczny okres realizacji umożliwia przyszłą adaptację założeń polityki rynku pracy do zmieniających się warunków w regionie oraz w kraju oraz ewentualną zmianę hierarchii priorytetów, a co za tym idzie, zapewnia skuteczne planowanie i podejmowanie działań w tych obszarach, które wymagają szczególnej uwagi partnerów rynku pracy.

*Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2005 rok* jest efektem prac Zespołu ds. Opracowania *Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2005 rok*, powołanego Uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego nr 1588/2004 z dnia 3 grudnia 2004 r., w którego skład weszli przedstawiciele instytucji zajmujących się problematyką rynku pracy, bezrobocia, wspierania przedsiębiorczości, pomocy społecznej oraz edukacji.

Bazę dla zaplanowanych działań stanowi diagnoza sytuacji na rynku pracy w województwie wielkopolskim, zawierająca w szczególności:

- analizę struktury bezrobocia.
- charakterystykę rynku pracy,
- określenie sytuacji ekonomicznej regionu,
- określenie sytuacji edukacyjnej regionu,
- prognozy.

Działania określone w *Planie*, opracowane na podstawie powyższej diagnozy, są spójne z priorytetami określonymi w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia. Dokument określa kolejno działania w zakresie:

1. Aktywnych i zapobiegawczych działań dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
2. Tworzenia miejsc pracy i przedsiębiorczości.
3. Dostosowania do zmian oraz promocji zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy.
4. Promowania rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie.
5. Zwiększenia podaży siły roboczej i wspierania „grup ryzyka”.
6. Równości kobiet i mężczyzn.
7. Promocji integracji i zwalczania dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji.
8. Zmiany pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie.
9. Działań dotyczących regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu.

Dane statystyczne wykorzystane w *Planie* pochodzą z Urzędu Statystycznego oraz powiatowych urzędów pracy województwa wielkopolskiego.

## REGIONALNA POLITYKA ZATRUDNIENIA

### Analiza sytuacji na wielkopolskim rynku pracy

#### Bezrobocie rejestrowane

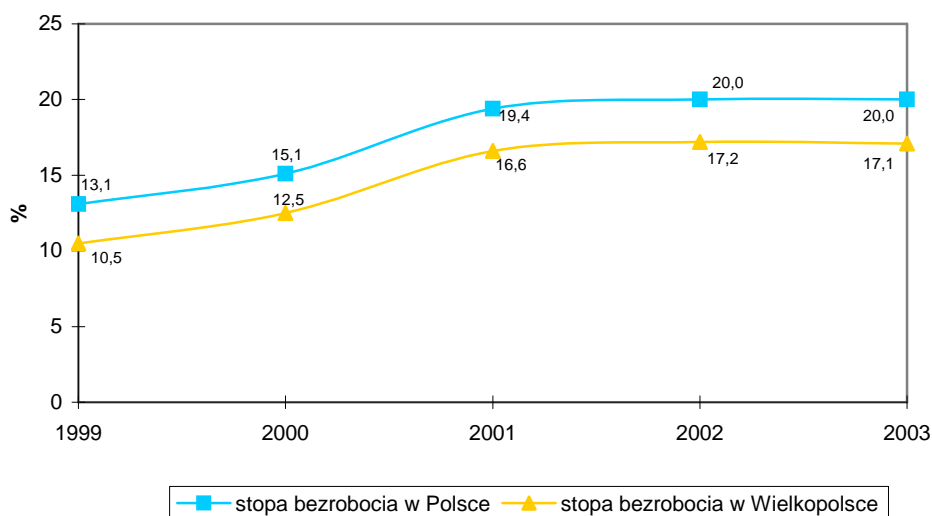
Tab. 1 Zmiany na wielkopolskim rynku pracy wg kategorii bezrobotnych w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem (tys. osób)	z tego:						Stopa bezrobocia (%)
		kobiety	mężczyźni	zamieszkali na wsi	w wieku 18-24	z prawem do zasiłku	bez prawa do zasiłku	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>2002 r.</b>	249,2	129,9	119,3	113,8	80,4	46,0	203,2	17,2
<b>2003 r.</b>	247,9	132,1	115,8	113,0	73,3	43,1	204,8	17,1
<b>wzrost/spadek (%)</b>	-0,5	1,7	-3,0	-0,7	-8,8	-6,3	0,8	-0,1

W województwie wielkopolskim od 1999 r. stopa bezrobocia kształtuje się poniżej średniej stopy krajowej. W końcu 2003 r. wskaźnik ten wyniósł 17,1% uwzględniając korektę dokonaną przez GUS po Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań oraz Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2002 r., co stawia województwo na 4 miejscu wśród województw o najniższej stopie bezrobocia.

Na zjawisko bezrobocia rejestrowanego oraz sytuację na wielkopolskim rynku pracy silny wpływ w ostatnich kilku latach miały przede wszystkim: zmiany demograficzne, zmiany w strukturze gospodarki przekładające się na zmiany struktury popytu na pracę, zmiany legislacyjne oraz cykl koniunkturalny.

Rys. 1 Stopa bezrobocia rejestrowanego dla Polski i województwa wielkopolskiego w latach 1999-2003



## Mieszkańcy Wielkopolski

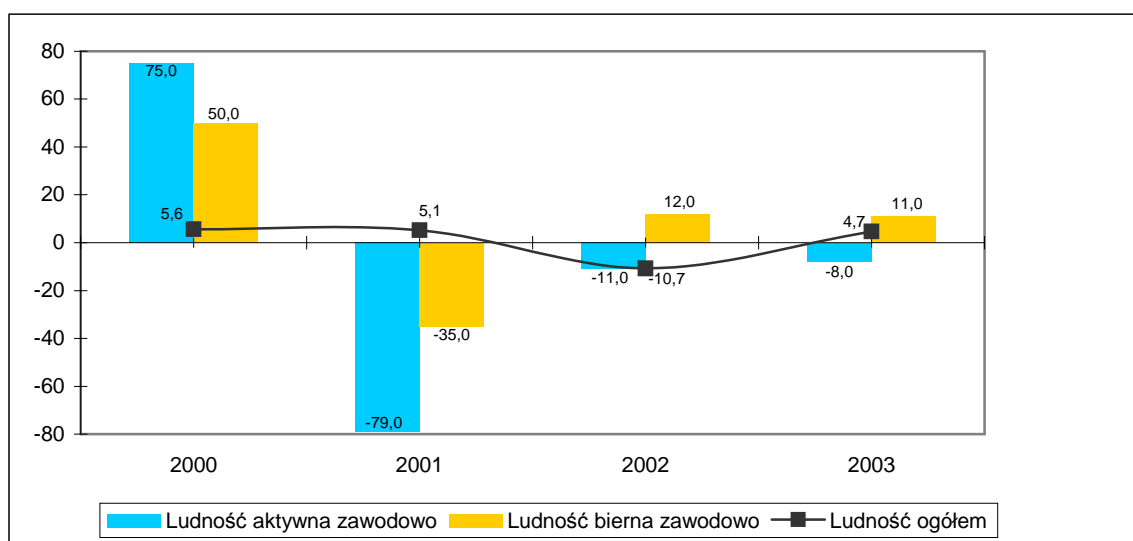
Liczba ludności w województwie wielkopolskim jest stabilna i kształtuje się na poziomie ok. 3360 tys. osób. Struktura ludności ulega jednak znaczącym zmianom, z których najważniejszą jest wchodzenie na rynek pracy w znacznej skali populacji młodych osób przy jednoczesnym spadku ludności aktywnej zawodowo. Wyjątkiem jest 2000 r., kiedy to grupa aktywnych zawodowo wzrosła w porównaniu do 1999 r. o 75 tys. osób.

W latach 1999-2003 liczba ludności aktywnej zawodowo zmniejszyła się łącznie o 23000 osób, czyli ok. 1,5%, przy czym największy spadek nastąpił w 2001 r. w stosunku do 2000 r. (tj. 79000 osób). Jednocześnie w analizowanym okresie pięciu lat zanotowano wzrost ludności biernej zawodowo o 38000 osób, czyli ok. 3,3%.

Tab. 2 Liczba ludności, osoby aktywne zawodowo i bierne zawodowo w województwie wielkopolskim w latach 1999-2003

Wyszczególnienie	Liczba ludności ogółem (tys. osób)	w tym:			Liczba ludności w wieku produkcyjnym (tys. osób)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (tys. osób)
		Aktywni zawodowo	w tym:			
			Pracujący	Bierni zawodowo		
1	2	3	4	5	6	7
<b>1999 r.</b>	3 355,3	1 544,0	1 406,0	1 145,0	2 107,7	375,9
<b>2000 r.</b>	3 360,9	1 619,0	1 351,1	1 195,0	2 134,7	380,0
<b>2001 r.</b>	3 366,0	1 540,0	1 308,3	1 160,0	2 162,1	384,7
<b>2002 r.</b>	3 355,3	1 529,0	1 184,9	1 172,0	2 172,6	388,4
<b>2003 r.</b>	3 359,9	1 521,0	1 185,3	1 183,0	2 198,2	393,0
<b>wzrost/spadek (%) 2003:1999</b>	0,1	-1,5	-15,7	3,3	4,3	4,5

Rys. 2 Zmiany liczby ludności w stosunku do roku poprzedniego wg aktywności ekonomicznej (w tys. osób)





Migracje wewnętrzne i zagraniczne są zbyt małe, by rozładować presję demograficzną i świadczyć bardziej o desperacji w sytuacji wysokiego bezrobocia strukturalnego niż zachowaniu pożądanym. Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym jest w niewielkim tylko stopniu zagospodarowany popytem na pracę ze strony pracodawców. Nawet jeśli są tworzone nowe miejsca pracy, różnią się one bardzo istotnie od wcześniej likwidowanych. Powstają często w innych gałęziach gospodarki, wymagają innych kwalifikacji i lokowane są w innych obszarach województwa. Świadczy to o niedopasowaniach strukturalnych rynku pracy, o dużym nasileniu zwłaszcza na obszarach północnych i wschodnich województwa wielkopolskiego.

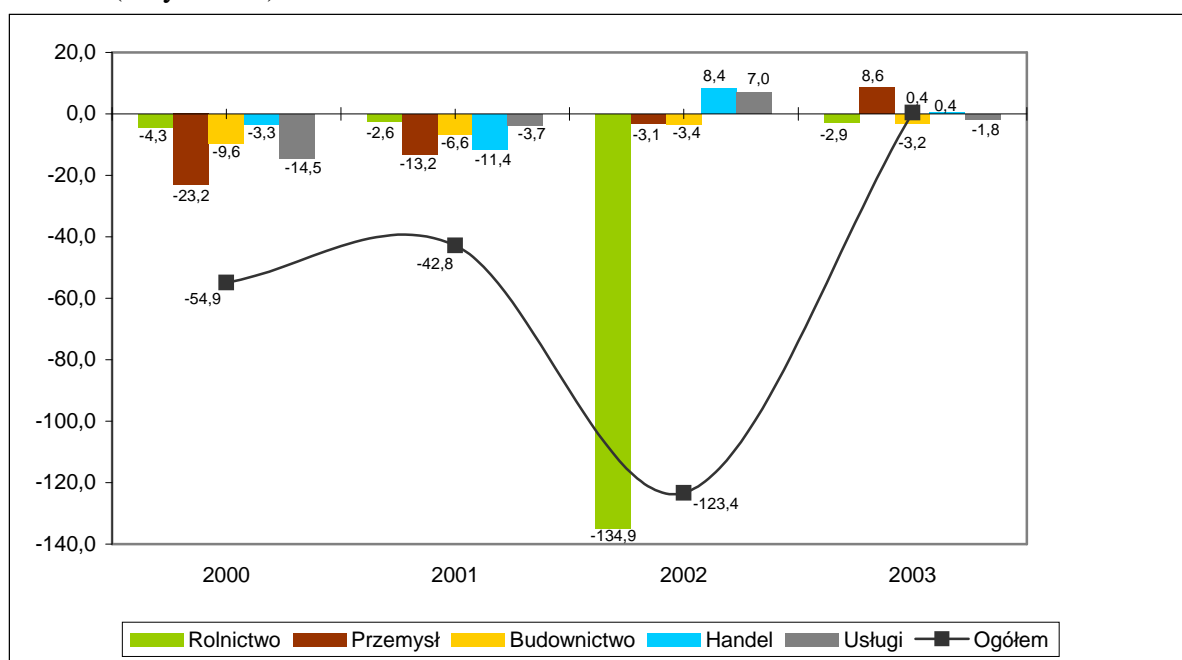
Liczba miejsc pracy, po umiarkowanym spadku w latach 2000-2001 oraz bardzo silnym w 2002 r., wykazywała nieznaczny wzrost w 2003 r. Ogólny bilans był zdecydowanie negatywny: pomiędzy rokiem 1999 a 2003 r. liczba pracujących spadła o 220,7 tys. osób, czyli o ponad 15,7% stanu z 1999 r. W tym okresie wszystkie sektory straciły miejsca pracy, najwięcej utracono ich w rolnictwie, gdzie zatrudnienie w ciągu pięciu lat spadło o 40,8%, tj. 144,7 tys. osób.

Miało to bezpośrednie przełożenie na pogorszenie się sytuacji w województwie głównie dlatego, iż system kształcenia jest niedopasowany do rynku pracy i za wolno reaguje na zachodzące na tym rynku zmiany, co okazuje się dużym problemem, zwłaszcza w kontekście monokultury ww. obszarów, związanej z byłymi państwowymi gospodarstwami rolnymi. Bezrobotni odchodzący z rolnictwa nie mogą znaleźć zatrudnienia ani w usługach, ani w produkcji, gdyż najczęściej zakończyli swą edukację na szkole podstawowej.

Tab. 3 Liczba ludności pracującej w sektorach gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim w latach 1999-2003

Wyszczególnienie	Liczba ludności pracującej ogółem (tys. osób)	z tego:					
		rolnictwo	przemysł	budownictwo	handel	usługi	inne
1	2	3	4	5	6	7	8
<b>1999 r.</b>	1 406,0	354,4	351,0	86,1	204,9	377,7	31,8
<b>2000 r.</b>	1 351,1	350,1	327,8	76,5	201,6	363,2	32,0
<b>2001 r.</b>	1 308,3	347,5	314,6	69,9	190,2	359,5	26,6
<b>2002 r.</b>	1 184,9	212,6	311,5	66,5	198,6	366,5	29,2
<b>2003 r.</b>	1 185,3	209,7	320,1	63,3	199,0	364,7	28,6
<b>wzrost/spadek (%) 2003:1999</b>	-15,7	-40,8	-8,8	-26,4	-2,9	-3,4	-10,1

Rys. 3 Zmiany liczby pracujących w stosunku do roku poprzedniego w sektorach (w tys. osób)



### Bezrobotni wg płci

Zmienia się ukształtowanie bezrobocia według płci. W województwie wielkopolskim w końcu 2003 r. w stosunku do końca 2002 r. wzrosła liczba bezrobotnych kobiet o 2,2 tys. osób, tj. 1,7%, wśród mężczyzn nastąpił spadek o 3,6 tys. osób, tj. 3%.

Tab. 4 Kształtowanie się sytuacji na wielkopolskim rynku pracy w zależności od płci w latach 1999-2003

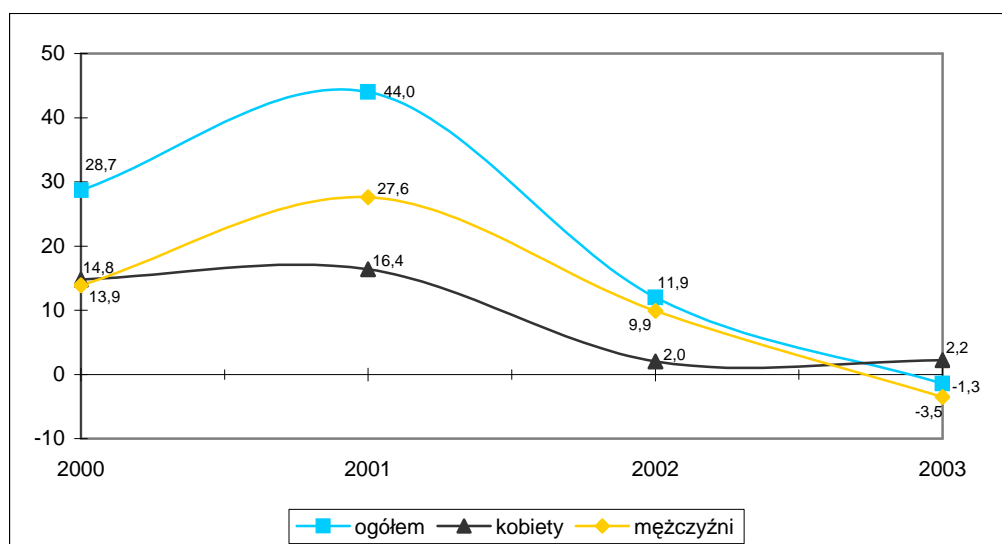
Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo		Pracujący		Bezrobotni zarejestrowani		Bierni zawodowo	
	ogółem (tys. osób)	kobiety (tys. osób)	ogółem (tys. osób)	kobiety (tys. osób)	ogółem (tys. osób)	kobiety (tys. osób)	ogółem (tys. osób)	kobiety (tys. osób)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>1999 r.</b>	1 544,0	708,0	1 406,0	587,0	164,6	96,7	1 145,0	691,0
<b>2000 r.</b>	1 619,0	719,0	1 351,1	607,0	193,3	111,5	1 195,0	737,0
<b>2001 r.</b>	1 540,0	674,0	1 308,3	546,0	237,3	127,9	1 160,0	738,0
<b>2002 r.</b>	1 529,0	664,0	1 184,9	524,0	249,2	129,9	1 172,0	721,0
<b>2003 r.</b>	1 521,0	675,0	1 185,3	539,0	247,9	132,1	1 183,0	715,0
<b>wzrost/spadek (%) 2003:1999</b>	-1,5	-4,7	-15,7	-8,2	50,6	36,6	3,3	3,5

W końcu grudnia 2003 r. bezrobotne kobiety stanowiły niespełna 53,3% ogólnej liczby bezrobotnych w województwie wielkopolskim i w odniesieniu do analogicznego

okresu 2002 r. odsetek ten wzrósł o 1,2 punktu procentowego. W latach 1999-2003 najniższy wskaźnik był w końcu 2002 r. Dla porównania odsetek bezrobotnych kobiet: w końcu 1999 r. 58,7%, w końcu 2000 r. 57,7%, w końcu 2001 r. 53,9%.

O wysokim procentowym udziale kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych decyduje przede wszystkim mała liczba pracujących kobiet, co wyraźnie pokazują doświadczenia lat ubiegłych. Świadczy to o ogólnie gorszym, w porównaniu do mężczyzn, obrazie aktywności ekonomicznej kobiet w całym województwie. Szacuje się, iż większy niż w przypadku mężczyzn odsetek bezrobotnych kobiet (głównie w miastach) nie poszukuje w ogóle pracy, to znaczy nie podejmuje żadnych kroków w celu znalezienia pracy, wybierając bierność zawodową.

Rys. 4 Zmiany liczby zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego wg płci w Wielkopolsce (w tys. osób)



### ***Bezrobotni uprawnieni do pobierania zasiłku oraz bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 1 roku***

Na przestrzeni ostatnich lat zmienia się procentowy wskaźnik bezrobotnych uprawnionych do pobierania zasiłku. W końcu 2003 r. prawo to posiadało 17,4% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych, mniej o 1,1 punktu procentowego w stosunku do końca 2002 r. (dla porównania o 4,5 punktu procentowego mniej niż w końcu 2000 r.). Mimo iż odsetek ten nie jest wysoki i systematycznie maleje, jednak długotrwałość zasiłków (od 6 do 18 m-cy) powoduje, iż koszt pozostawania bez pracy jest w tym wypadku stosunkowo niski, co silnie zmniejsza prawdopodobieństwo podjęcia pracy przez osobę bezrobotną, zwłaszcza w początkowym i środkowym okresie pobierania zasiłku. Natomiast kwota zasiłku nie ma

takiego znaczenia, choć w porównaniu z wynagrodzeniem za prace subsydiowane, może stwarzać liczne negatywne bodźce.

Wzrost liczby bezrobotnych bez prawa do zasiłku wiąże się z wydłużającym się czasem pozostawania bez pracy, a szczególnie z powiększającym się odsetkiem pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy a zatem długotrwale bezrobotnych, co w praktyce niejednokrotnie oznacza trwałą dezaktywację zawodową.

W końcu grudnia 2003 r. długotrwale bezrobotni stanowili 49,9% (tj. 123,7 tys. osób) ogólnej liczby zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, wobec 47,9% (tj. 119,3 tys. osób) w grudniu 2002 r. Przyrost nastąpił głównie wśród bezrobotnych w wieku 45 – 54 lata (o 3 tys. osób) oraz posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (2,9 tys. osób).

Tab. 5 Osoby bezrobotne pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy wg poziomu wykształcenia w województwie wielkopolskim w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych długotrwale (tys. osób)	z tego:		Udział bezrobotnych długotrwale wśród bezrobotnych o różnym poziomie wykształcenia (%)				
		w wieku 18-24	w wieku 45-54	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokoszt.	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>2002 r.</b>	119,3	29,6	25,0	21,3	40,6	40,2	48,2	56,6
<b>2003 r.</b>	123,7	27,6	28,0	25,1	44,3	42,7	49,6	58,1
<b>wzrost/spadek (%)</b>	3,7	-6,8	12,0	3,8	3,7	2,5	1,4	1,6

Wydłużający się czas pozostawania bez pracy jest związany z bardzo istotnym trendem na rynku pracy w województwie wielkopolskim – zmianą struktury popytu na pracę. Popyt przesuwają się w kierunku pracowników o wyższych kwalifikacjach. Ta tendencja dotyczyła wszystkich gałęzi gospodarki w Wielkopolsce. Świadczy o niej najlepiej dynamiczny wzrost uzyskiwanej „premię za wykształcenie” widoczny w zarobkach. Osoby o niskich kwalifikacjach nie tylko zarabiają relatywnie mniej, ale także zmalały ich szanse na znalezienie jakiegokolwiek zatrudnienia.

Około 58,1% bezrobotnych z wykształceniem nie wyższym niż gimnazjalne pozostaje bez pracy dłużej niż jeden rok. Dla porównania wśród osób z wykształceniem wyższym ten udział wynosi 25,1%, czyli jest ponad dwukrotnie mniejszy, przy czym rozbieżność ta na przestrzeni badanego okresu pozostaje na podobnym poziomie. Ponowna aktywizacja zawodowa osób o najniższym wykształceniu może okazać się niezwykle trudna i nawet w

okresie ożywienia gospodarczego osoby te będą prawdopodobnie miały małe szanse na znalezienie zatrudnienia.

### **Bezrobotni wg stażu pracy**

W stosunku do 2002 r. nastąpiła poprawa sytuacji w trzech grupach bezrobotnych osób posiadających staż pracy: do 1 roku (liczba bezrobotnych spadła o 2,8 tys. osób, tj. 7,3%), 1-5 lat (spadek o 0,7 tys. osób, tj. 1,4%) oraz bez stażu (spadek o 0,9 tys. osób, tj. 1,7%).

Osoby bezrobotne posiadające staż pracy 30 lat i więcej stanowili w końcu grudnia 2003 r. najmniej liczną grupę wśród bezrobotnych w województwie wielkopolskim (3,3 tys. osób) jednak jest to populacja bezrobotnych, dla której odnotowano największy procentowy wzrost w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku (17,9%).

Najgorzej natomiast prezentuje się sytuacja osób bez stażu pracy (51 tys. osób, tj. 20,6% wszystkich bezrobotnych). Trzeba jednak pamiętać, iż w grupie tej przeważają młode osoby poszukujące pracy, które są najczęściej słabo wykształcone i mało aktywne. Ci najzdolniejsi wciąż się uczą i znajdują się w grupie osób biernych na rynku pracy.

Tab. 6 Kształtowanie się liczby bezrobotnych zarejestrowanych wg stażu pracy w województwie wielkopolskim w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem (tys. osób)	z tego wg stażu pracy:						
		do 1 rok	1-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	20-30 lat	30 lat i więcej	bez stażu pracy
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>2002 r.</b>	249,2	38,4	51,6	35,6	42,5	26,4	2,8	51,9
<b>2003 r.</b>	247,9	35,6	50,9	36,8	42,9	27,4	3,3	51,0
<b>wzrost/spadek (%)</b>	-0,5	-7,3	-1,4	3,4	0,9	3,8	17,9	-1,7

### **Bezrobotni wg wykształcenia**

Pod względem poziomu wykształcenia w końcu 2003 r. najwięcej było bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym 39,3% (97,5 tys. osób), gimnazjalnym i niższym 30,9% (76,6 tys.) oraz policealnym i średnim zawodowym 20,7% (51,2 tys. osób), a najmniej z wyższym 3,6% (8,9 tys. osób) oraz średnim ogólnokształcącym 5,5% (13,6 tys. osób).

Porównując do stanu z końca 2002 r. największy przyrost wystąpił wśród grupy osób z wykształceniem wyższym 11,2% i ogólnokształcącym 3,8%. Spadek odnotowano w grupie

osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 2,3% oraz policealnym i średnim zawodowym o 1,5%.

Generalnie poziom wykształcenia wśród zatrudnionych jest wysoki, co świadczy wyraźnie o wysokich wymaganiach pracodawców w stosunku do poziomu edukacji osób zatrudnionych. Dla osób młodych, wchodzących na rynek pracy, poprzeczka wymagań jest więc już od początku wysoka. W dużym stopniu jest to związane z upowszechnianiem się nowoczesnych technologii w produkcji. Tymczasem edukacja zawodowa nie nadąża za zmianami procesów produkcyjnych.

Tab. 7 Kształtowanie się liczby bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w województwie wielkopolskim w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem (tys. osób)	z tego z wykształceniem:				
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokoszt.	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
1	2	3	4	5	6	7
<b>2002 r.</b>	249,2	8,0	52,0	13,1	99,8	76,3
<b>2003 r.</b>	247,9	8,9	51,2	13,6	97,5	76,6
<b>wzrost/spadek (%)</b>	-0,5	11,2	-1,5	3,8	-2,3	0,4

Tab. 8 Kształtowanie się liczby pracujących wg poziomu wykształcenia w województwie wielkopolskim w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Liczba ludności pracującej ogółem (tys. osób)	z tego z wykształceniem:				
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokoszt.	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
1	2	3	4	5	6	7
<b>2002 r.</b>	1 184,9	166,0	361,0	81,0	441,9	135,0
<b>2003 r.</b>	1 185,3	211,0	373,0	97,0	395,3	109,0
<b>wzrost/spadek (%)</b>	-15,7	27,1	3,3	19,7	-10,5	-19,3

Sytuacja na rynku pracy województwa wielkopolskiego wskazuje na dwa najważniejsze wyzwania: zagospodarowanie młodych zasobów pracy oraz zagospodarowanie zasobów pracy o niższych kwalifikacjach na skutek zmiany popytu na pracę w kierunku kwalifikacji wyższych. W związku z powyższym działania powinny zostać nakierowane równocześnie na trzy cele:

- 1) Podnoszenie wykształcenia potencjalnych i nowych zasobów pracy przez podnoszenie współczynnika powszechności nauczania (skolaryzacji) młodzieży, w tym zwiększanie liczby studentów. Zmniejszy to presję demograficzną w kolejnych latach – wychodzenie młodzieży na rynek pracy będzie bardziej rozłożone w czasie,

a poziom wykształcenia będzie lepiej odpowiadał oczekiwaniom pracodawców. Wagę tego zagadnienia wzmocniają dodatkowo szacunkowe prognozy dot. wzrastającej liczby młodych osób potencjalnie wchodzących na rynek pracy w najbliższych latach.

- 2) Kształcenie i doksztalcanie pracowników o niskich kwalifikacjach, aby podtrzymać ich aktywność zawodową.
- 3) Aktywizacja długotrwale bezrobotnych. Są to często osoby o tzw. niskiej zatrudnialności, głównie z powodu bardzo niskich kwalifikacji i jednoczesnego występowania problemów w rodzaju: uzależnienia, schorzenia chroniczne, niepełnosprawność czy dysfunkcje życia rodzinnego. Poradnictwo zawodowe, a niekiedy pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna, stworzenie dla nich zachęt do korzystania z instytucji kształcenia dla dorosłych oraz zwiększenie ich mobilności zawodowej i przestrzennej – to istotne instrumenty działania na tym polu.

### **Przepływy na rynku pracy**

Podstawową przyczyną wyłączenia z ewidencji było podjęcie pracy. Wobec wzrostu o 9,8% ogólnej liczby wyłączeń z ewidencji osób bezrobotnych w 2003 r. w stosunku do 2002 r. liczba osób bezrobotnych, którzy podjęli pracę wzrosła o 11,5%. W 2003 r. na 118621 podjęć pracy 20515 osób podjęło pracę subsydiowaną (o 11813 więcej niż w 2002 r.).

Tab. 9 Wyszczególnienie podjęć pracy w ramach pracy subsydiowanej

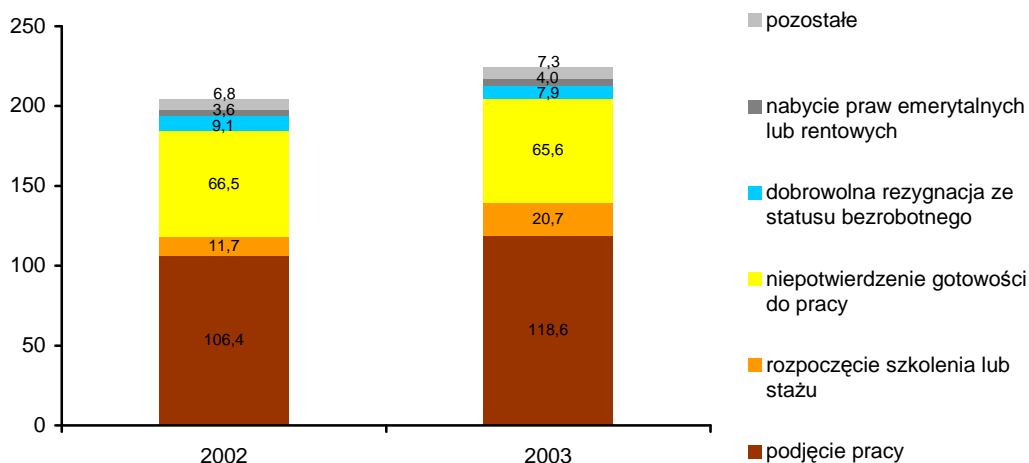
<b>Wyszczególnienie</b>	Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Udzielone pożyczki	Inne prace subsydiowane
1	2	3	4	5
<b>2003 r.</b>	9 410	6 407	614	4 084
<b>2002 r.</b>	3 719	1 679	237	3 067
<b>wzrost/spadek (%)</b>	5 691	4 728	377	1 017

Duży wpływ na zwiększenie odpływu bezrobotnych miała również pomoc bezrobotnym rozpoczynającym pracę zawodową po ukończeniu nauki (staże absolwenckie) oraz możliwość zmiany kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji bądź długotrwale bezrobotnych (szkolenia). Z tego tytułu wyłączono z ewidencji w 2003 r. 20720 osób (więcej o 9053 osoby niż w 2002 r.).

Generalnie wyrejestrowania niezwiązane z podjęciem pracy w dużym stopniu zależą od ogólnej wielkości bezrobocia w poprzednim okresie. Pozwala to uchwycić tzw. efekt zniechęcenia, który sprawia, że w sytuacji wysokiego bezrobocia wiele osób postanawia wycofać się z rynku pracy. W wyniku trudności ze znalezieniem pracy wśród osób w przedziale wiekowym powyżej 55 roku życia w 2003 r. 203 osoby skorzystały z nabycia

prawa do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego (w 2002 r. 147 osób, w 2001 r. 627 osób).

Rys. 5 Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w województwie wielkopolskim w latach 2002-2003 (w tys. osób)



Duże znaczenie dla przepływów na rynku pracy mają efekty sezonowe. Na przykład, najwięcej osób podejmuje pracę w kwietniu i maju, a najwięcej wchodzących na rynek pracy (absolwenci) rejestruje się jako bezrobotni we wrześniu i październiku. Także w miesiącach zimowych obserwuje się znaczne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, co w dużym stopniu wynika z cyklu prac w rolnictwie.

Zmiany w realnym produkcie krajowym brutto (PKB) na poziomie krajowym są skorelowane z popytem na rynku wojewódzkim i lokalnym, a ten z kolei z zatrudnieniem. Stosunkowo wyraźny wzrost wyrejestrowań związanych z podjęciem pracy w 2003 r. względem 2002 r. był m. in. związany właśnie z podwyższoną prognozą wzrostu PKB na 2004 r. Z drugiej strony, malejącą liczbę wyrejestrowań niezwiązanych z podjęciem pracy tłumaczyć można częściowo lepszymi szansami na znalezienie pracy wśród bezrobotnych. Stąd słabszy efekt zniechęcenia, który był ważny dla spadku liczby bezrobocia w ostatnim okresie.

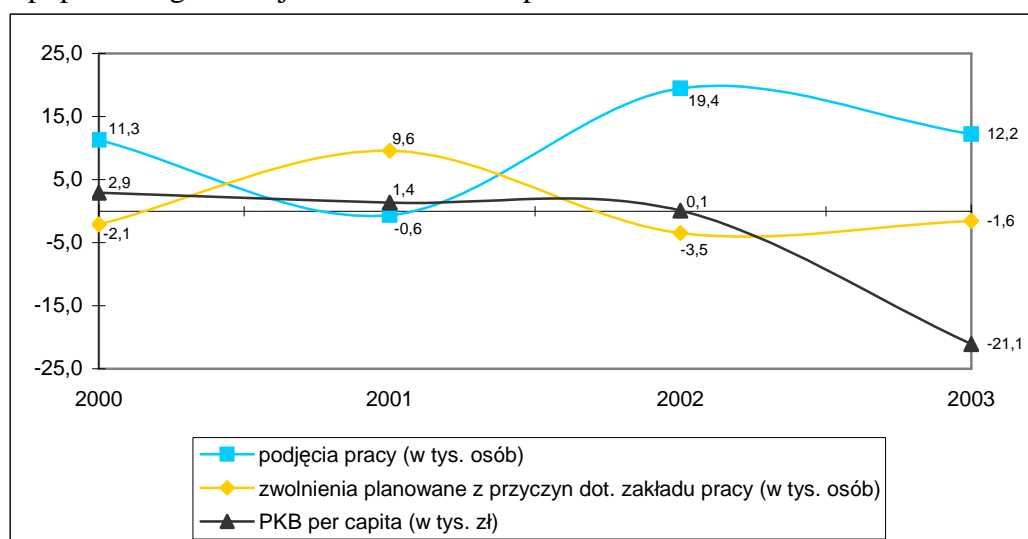
W całym okresie transformacji tylko ponad 5% tempo wzrostu gospodarczego gwarantowało zwiększenie zatrudnienia i spadek bezrobocia, co dowodzi iż elastyczność rynku pracy nie jest wysoka, a sam charakter wzrostu gospodarczego jest zbyt kapitałochłonny. Poprawa tego stanu rzeczy w ostatnim czasie pozwala jednak prognozować optymistycznie, co potwierdzają np. zwolnienia planowane z przyczyn dotyczących zakładów pracy w okresie od stycznia do końca grudnia 2003 r., które są wyraźnie niższe niż te zgłaszane w analogicznym okresie 2002 r.



Tab. 10 Krótkoterminowa prognoza bezrobocia rejestrowanego w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego (grudzień 2004 – grudzień 2005)

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych na koniec kwartału (tys. osób)				
	2004 r.	2005 r.			
	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
województwo wielkopolskie	235,2	241,1	231,7	226,2	231,4

Rys. 6 Zmiany liczby wyłączeń z ewidencji bezrobotnych z tyt. podjęć pracy, zwolnień planowanych z przyczyn dot. zakładu pracy oraz PKB per capita w stosunku do roku poprzedniego w województwie wielkopolskim



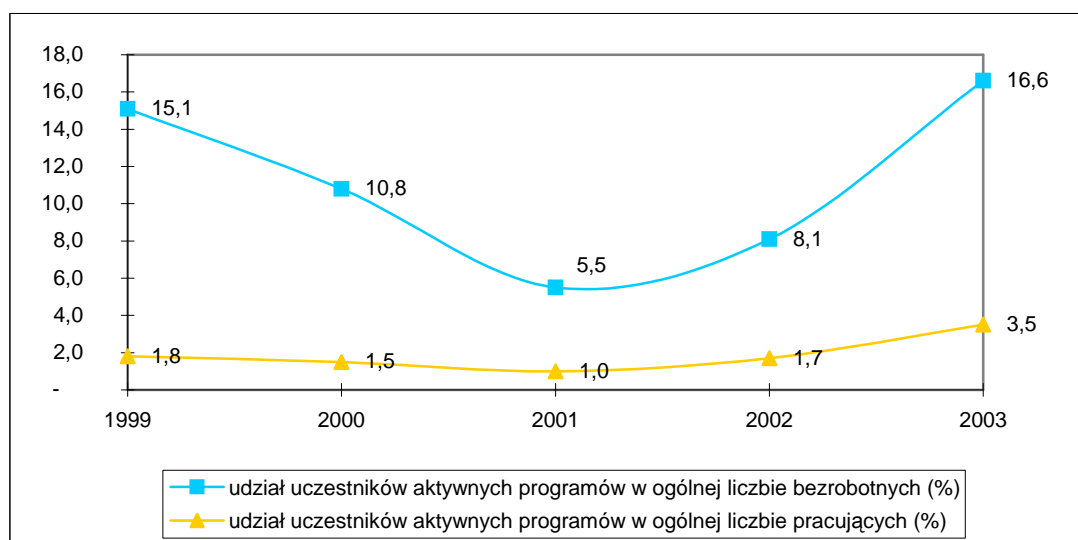
## Aktywna polityka na rynku pracy w województwie wielkopolskim

W 2003 r. aktywnymi formami pomocy bezrobotnym w województwie wielkopolskim objęto łącznie 41235 osób (średnio 16,6% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych). W porównaniu z 2002 r. nastąpił wzrost o 20867 osób, tj. 102,4%. Sytuacja pod względem aktywizacji bezrobotnych w porównaniu do 2002 r., kiedy to zaktywizowano zaledwie 8,1% ogólnej liczby bezrobotnych uległa więc znaczącej poprawie. W ciągu ostatnich pięciu lat, odpowiednimi programami objęto i zaktywizowano łącznie ok. 120,3 tys. bezrobotnych osób w województwie wielkopolskim.

Tab. 11 Ilość uczestników aktywnych programów rynku pracy i poniesione na nie wydatki w województwie wielkopolskim w latach 1999-2003

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
1	2	3	4	5	6
Wydatki Funduszu Pracy na programy aktywne ogółem (tys. zł)	67 537,5	44 289,4	39 523,8	39 746,9	111 425,9
Liczba ludności pracującej ogółem (tys. osób)	1 406,0	1 351,1	1 308,3	1 184,9	1 185,3
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem (tys. osób)	164,6	193,3	237,3	249,2	247,9
Uczestnicy aktywnych programów ogółem (tys. osób)	24,9	20,9	13,0	20,3	41,2
z tego:					
prace interwencyjne	8,5	6,9	3,4	3,7	9,4
roboty publiczne	4,0	1,8	1,2	1,7	6,4
szkolenia	7,6	6,1	4,6	5,2	9,3
staże	4,3	3,4	2,2	6,4	11,4
inne	0,5	2,7	1,6	3,3	4,7

Rys. 7 Rola powiatowych urzędów pracy w kształtowaniu aktywności i przeciwdziałaniu bezrobociu w województwie wielkopolskim w latach 1999-2003



W 2003 r. stażami absolwenckimi objęto 11,4 tys. osób, tj. ok. 27,7% ogólnej liczby bezrobotnych objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu w województwie wielkopolskim (31,5% w 2002 r.). Objęły 11,4 tys. absolwentów szkół (w tym 7,4 tys. kobiet), w stosunku do 2002 r. nastąpił wzrost o 77,5% (niespełna 5,0 tys. osób).

Na szkolenia skierowano w 2003 r. 9,3 tys. osób bezrobotnych (w tym 4,1 tys. kobiet), co stanowiło 22,6% udziału w ogólnej liczbie aktywizacji w województwie. W porównaniu z 2002 r. nastąpił wzrost o 77,8% (4,1 tys. osób). Wśród bezrobotnych skierowanych na szkolenie i staż pracy 39,0% to mieszkańcy wsi, natomiast 66,8% stanowiła młodzież.

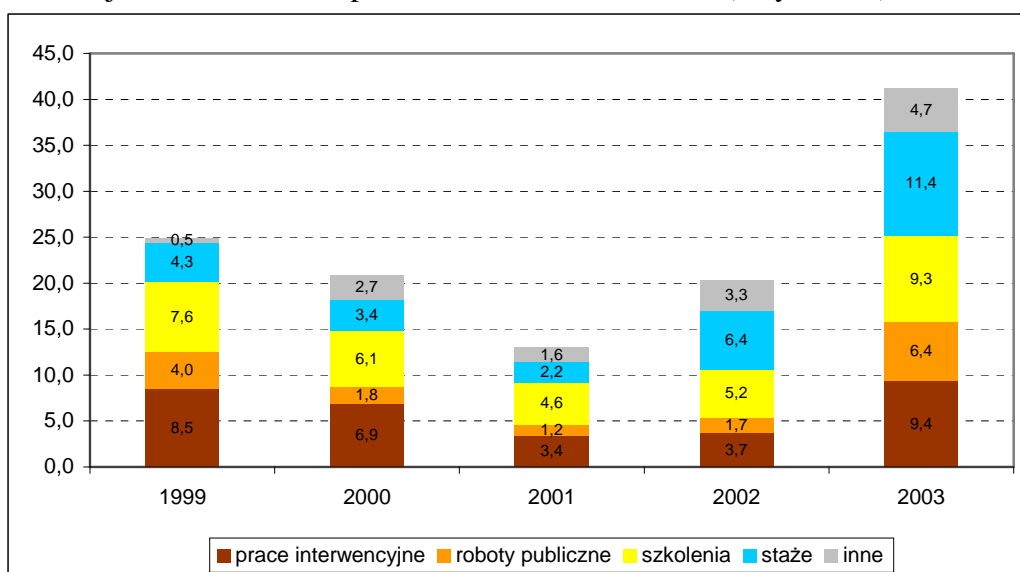
Prace interwencyjne objęły 22,8% ogółu bezrobotnych zatrudnionych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w 2003 r. w województwie wielkopolskim. W ramach prac interwencyjnych w 2003 r. zatrudnienie znalazło 9,4 tys. osób bezrobotnych (w tym 3,9 tys. kobiet), w stosunku do 2002 r. nastąpił wzrost o 5,7 tys. osób (tj. 154,1%). Największy odpływ z tytułu zatrudnienia przy pracach interwencyjnych tj. 68,2% ogólnej liczby bezrobotnych odnotowano w miesiącach IV-IX 2003 r., znaczny odsetek (47,5%) to osoby zamieszkałe na wsi (w 2002 r. 33,5%).

W wyniku skierowań do robót publicznych zaktywizowano w 2003 r. 6,4 tys. osób bezrobotnych (w tym 2,2 tys. kobiet), tj. 276,5% więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Wśród tej grupy bezrobotnych 24,9% to młodzież, 51,2% to mieszkańcy wsi natomiast osoby długotrwale bezrobotne stanowili 44,6% (dla porównania w 2002 r. 25,1%).

W ciągu 2003 r. powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego udzieliły 0,4 tys. pożyczek dla osób bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej (o 0,2 tys. więcej niż w 2002 r.) oraz 0,2 tys. na utworzenie dodatkowego miejsca pracy (o 0,1 tys. więcej niż w 2002 r.). Z ogólnej grupy 0,6 tys. pożyczkobiorców 0,3 tys. osób to kobiety. W IV kwartale 2003 r. udzielono 64,5% ogółu pożyczek. Wśród pożyczkobiorców 39,9% to osoby zamieszkałe na wsi, 34,5% to osoby w wieku 18-24 lat.

Innymi aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu (m.in. w ramach umów absolwenckich, programów specjalnych) w 2003 r. objęto łącznie 9,9% ogólnej liczby osób aktywizowanych (4,1 tys. osób), w porównaniu z 2002 r. nastąpił wzrost o 33,2% tj. 1,0 tys. osób. Z ogólnej liczby osób podejmujących pracę w ramach tej aktywnej formy 45,6% to mieszkańcy wsi (1,9 tys. osób, w tym 0,8 tys. kobiet). Na utworzone miejsca pracy w ramach umów absolwenckich skierowano ok. 3,0 tys. osób (w tym 1,5 tys. kobiet).

Rys. 8 Liczba osób objętych aktywnymi programami przeciwdziałania bezrobociu w województwie wielkopolskim w latach 1999-2003 (w tys. osób)



### *Efektywność zatrudnieniowa*

Faktyczną rolę, jaką spełniają programy rynku pracy w tworzeniu pracy, determinuje szereg czynników. Najważniejsze z nich to oprócz skali tych działań, także ich efektywność.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na relatywnie wysoką efektywność realizacji przez powiatowe urzędy pracy aktywnych form walki z bezrobociem. Nie należy jednak wyciągać uogólnionych wniosków co do zasadności prowadzenia tych programów – za względu na ich wewnętrzne zróżnicowanie.

Tab. 12 Efektywność zatrudnieniowa po aktywnych formach przeciwdziałaniu bezrobociu prowadzonych w województwie wielkopolskim w 2003 r (w %).

Czas od zakończenia programu:	Ogółem (%)	z tego:			
		Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Szkolenia	Staże
1	2	3	4	5	6
1 miesiąc	44,0	78,4	29,9	20,3	45,0
3 miesiące	45,1	70,6	27,7	30,7	46,7
6 miesięcy	46,8	66,4	28,3	39,5	47,3

Największe szanse na zatrudnienie w okresie do 6 miesięcy od dnia ukończenia programu dają zarówno prace interwencyjne (choć ich tendencja jest malejąca) jak i staże. W przypadku szkoleń zawodowych finansowanych przez urzędy pracy efektywność jest

niższa, co wskazuje na potrzebę przeprowadzenia istotnych zmian w prowadzeniu tego programu przez publiczne służby zatrudnienia.

Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, iż uczestnictwo w szkoleniach zawodowych, poprzez podniesienie własnych kwalifikacji, zwiększa szansę odpływu z bezrobocia przede wszystkim w dłuższym okresie pod warunkiem jednak, że szkolenie to zorientowane zostanie w kierunku kwalifikacji niezbędnych w sektorach rozwijających się.

W 2003 r., w pierwszym miesiącu po zakończeniu szkoleń, częściej niż co piąty bezrobotny, który wziął udział w szkoleniu, znajdował pracę (łącznie ok. 1,6 tys. osób). Po trzech miesiącach wskaźnik ten wzrastał do 30,7%, by po sześciu miesiącach przyjąć wartość 39,5%.

Efektywność zatrudnieniowa dla uczestników robót publicznych w badanym okresie kształtuje się na poziomie ok. 28% i jest niższa aniżeli w przypadku prac interwencyjnych, staży i szkoleń. Ta aktywna forma nie daje więc większych efektów zatrudnieniowych, ale pełni ważne funkcje socjalne dla samych bezrobotnych oraz ekonomiczne w środowisku lokalnym. Jest również ważnym czynnikiem poprawy infrastruktury.

Wysoka ogólna skuteczność działań aktywizacyjnych prowadzonych w województwie wielkopolskim (tj. ok. 45% z tendencją wzrastającą) oceniana na podstawie liczby osób wracających do rejestru bezrobotnych po uczestnictwie w aktywnych programach rynku pracy, jest zjawiskiem pozytywnym.

### ***Partnerzy powiatowych urzędów pracy***

Jednym z podstawowych zadań powiatowych urzędów pracy jest dobór i nawiązywanie współpracy z partnerami rynku pracy, tj. podmiotami dysponującymi wolnymi miejscami pracy stałej bądź subsydiowanej. W województwie wielkopolskim istnieje 334,3 tys. podmiotów gospodarki narodowej, których zdecydowana większość (97,2%) działa w sektorze prywatnym.

Spośród wszystkich działających jednostek gospodarczych w Wielkopolsce 15,4% współpracuje z powiatowymi urzędami pracy, przy czym udział partnerów urzędów z sektora prywatnego w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej kształtuje się na poziomie około 15%, a z sektora publicznego około 36%.

Osiąganie pozytywnych efektów w polityce rynku pracy uwarunkowane jest współdziałaniem głównych uczestników powiatowego rynku pracy – przede wszystkim władz powiatowych, organizacji skupiających przedsiębiorców, a także innych organizacji zainteresowanych problematyką społeczną i problematyką rynku pracy w regionie. Wydaje

się, iż do tej pory współdziałanie takie, choć sygnalizowane w przeprowadzonych przez nas badaniach, nie jest ani wystarczająco aktywne, ani usystematyzowane. Ogranicza się przede wszystkim do konsultacji oraz sporadycznej wymiany doświadczeń i usług pomiędzy powiatowym urzędem pracy i lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Trudno w tej sytuacji nawet narzucić standardy usług, nie mówiąc o kompleksowej, spójnej polityce rynku pracy, zarazem uwzględniającej lokalną i regionalną specyfikę.

Tab. 13 Ilość partnerów współpracujących z powiatowymi urzędami pracy w województwie wielkopolskim

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gosp. narodowej ogółem (tys.)	Liczba partnerów powiatowych urzędów pracy (tys.)
1	2	3
Podmioty gospodarki narodowej	334,3	51,4
z tego w sektorze:		
<i>publicznym</i>	9,4	3,4
<i>prywatnym</i>	324,9	48,0
agencje zatrudnienia	-	0,2
instytucje szkoleniowe	-	0,9
instytucje dialogu społecznego	-	0,2
inne podmioty	-	0,1

Udział podmiotów gospodarki narodowej współpracujących z powiatowymi urzędami pracy w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej (%)	15,4%
z tego w sektorze:	
<i>publicznym</i>	36,2%
<i>prywatnym</i>	14,8%

### ***Kadra w powiatowych urzędach pracy***

Istotną rolę w prowadzeniu dobrej polityki rynku pracy odgrywają oprócz podstaw prawnych, finansowych i organizacyjnych, także kadry.

Największym zagrożeniem efektywnego działania publicznych służb zatrudnienia jest przede wszystkim częsta wymiennosc kadr. Samo zatrudnienie jest stosunkowo nieduże, co w efekcie powoduje, że na 1 pośrednika przypada w województwie ok. 2 tys. bezrobotnych. Nie jest w takich warunkach możliwa realna polityka rynku pracy zorientowana na użytkownika – osobę bezrobotną, potrzebującą porady, wsparcia, budzenia do aktywności.

Tab. 7 Kadra w powiatowych urzędach pracy w województwie wielkopolskim

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Udział osób z danej kategorii w ogólnej liczbie pracujących w powiatowych urzędach pracy (%)</b>
Kategoria: wiek (w latach)	
15-24	13,5
25-44	50,3
45-64	36,2
65 i więcej	0,0
Kategoria: wykształcenie	
wyższe	37,9
średnie zawodowe lub policealne	43,7
średnie ogólne	13,0
zasadnicze zawodowe	3,3
gimnazjalne i niższe	2,1
Kategoria: staż pracy (w latach)	
0-1	10,4
1-5	18,3
5-10	15,8
10-15	27,1
15 i więcej	28,4
Kategoria: stanowisko pracy	
dyrektorzy i kierownicy działów	10,7
administracja	20,8
finanse i księgowość	11,8
ewidencja i świadczenia	25,0
pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i szkolenia	25,2
inne	6,5

## **ZADANIA NA RZECZ ZATRUDNIENIA**

### **1. Aktywne i zapobiegawcze działania dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo**

Bezrobocie jest bardzo znaczącym problemem społecznym. Zjawisko to dotyka wszystkie grupy społeczne. Szczególnie silnie oddziałuje na ludzi młodych, posiadających niewielkie doświadczenie zawodowe, a także na osoby pozostające przez długi czas bez pracy. W sytuacji długotrwałego braku zatrudnienia, osoby te w coraz mniejszym stopniu angażują się w aktywne poszukiwanie pracy, stają się bezradne na rynku pracy. Podobna jest sytuacja osób biernych zawodowo. Aktywna polityka rynku pracy powinna być zgodna z zapotrzebowaniem na rynku pracy oraz możliwościami i umiejętnościami osób pozostających bez pracy oraz biernych zawodowo. Usługi świadczone przez publiczne służby zatrudnienia oraz pozostałe instytucje rynku pracy powinny się wzajemnie uzupełniać, aby zapewnić uczestnikom rynku pracy kompleksową pomoc. Przede wszystkim należy kształtować w osobach poszukujących pracy większe zaangażowanie, większą mobilność i chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Istotna jest także zmiana w postrzeganiu samej pracy i funkcji urzędów pracy. Usługi świadczone przez te urzędy powinny być traktowane jako uzupełnienie działań osoby bezrobotnej na rynku pracy, a nie jako konieczność.

W odniesieniu do poszczególnych grup społecznych działania te powinny mieć zróżnicowany charakter i intensywność.

#### ***1.1 Aktywizacja zawodowa młodzieży***

##### **Cel: Zwiększenie poziomu zatrudnienia ludzi młodych**

Młodzi ludzie są w trudnej sytuacji na rynku pracy. Dlatego też działania aktywizujące i zapobiegające bezrobociu i bierności zawodowej w tej grupie społecznej powinny być szczególnie intensywne. Nacisk należy położyć przede wszystkim na kształcenie ustawiczne, na konieczność podnoszenia kwalifikacji, ale także na zdobywanie doświadczenia zawodowego przez młodych ludzi poprzez wolontariat i zakładanie własnej działalności gospodarczej. Konieczne jest także rozwinięcie współpracy urzędów pracy z ABK, SzOK oraz OHP. Pozwoli to na opracowanie kompleksowej pomocy dla młodych ludzi wchodzących na rynek pracy.

W ramach aktywizacji zawodowej młodzieży planowane jest kontynuowanie współpracy pomiędzy WUP a ABK.



Zadaniami ABK są przede wszystkim: prowadzenie doradztwa zawodowego, szkoleń, gromadzenie i udostępnianie informacji o rynku pracy, a także pośrednictwo pracy.

W ramach zwiększenia poziomu zatrudnienia ludzi młodych oraz współpracy z organizacjami studenckimi działającymi na rynku pracy, planowana jest także współpraca WUP w Poznaniu oraz organizacji zrzeszających pracodawców z terenu Wielkopolski, z AIP. Współpraca z AIP obejmować będzie przede wszystkim wymianę informacji dotyczących rynku pracy oraz podejmowanych działań, inicjatyw i liczby osób korzystających z usług Inkubatora.

W celu identyfikacji potrzeb i trudności młodych ludzi na rynku pracy, przeprowadzone zostanie badanie ankietowe wśród tej grupy osób bezrobotnych. Do realizacji działania włączą się także PUP oraz ABK. Wyniki badania zawarte zostaną w przygotowywanej, przy udziale KO, ocenie sytuacji absolwentów szkół ponadpodstawowych województwa wielkopolskiego na rynku pracy. Ocena ta ma na celu ukazanie, w jakich zawodach młodzi ludzie kształcą się oraz jak przedstawia się ich sytuacja po zakończeniu nauki i wejściu na rynek pracy. Opracowanie jest pomocne przy planowanych zmianach w programach nauczania w szkołach ponadpodstawowych. Pozwoli także na planowanie działań aktywizujących w powiatach o największym odsetku zarejestrowanych jako bezrobotni młodych ludzi.

Podobnemu celowi służyć będzie, dokonywana corocznie przez KO, analiza kierunków kształcenia i rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych.

W celu zwiększenia aktywności młodych ludzi w poszukiwaniu pracy planowana jest kontynuacja działań, które dotychczas przynosiły znaczne efekty. Wśród nich do najważniejszych można zaliczyć prowadzone przez PUP oraz CliPKZ warsztaty z aktywnego poszukiwania pracy. Zwiększone zostaną działania związane z promowaniem wolontariatu, który jest jedną z możliwości zdobycia przez młodych ludzi doświadczenia. Akcje informacyjne planowane są w PUP, GCI, ABK, SzOK oraz OHP. Planowana jest także współpraca między WUP, GCI i ABK przy organizowaniu targów pracy i informacji dla młodych ludzi.

WUP, jako instytucja wdrażająca, odpowiedzialny jest za wdrażanie programów w ramach SPO RZL, Działanie 1.2 „Perspektywy dla młodzieży” oraz ZPORR, Działanie 2.1 „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie”.

Działanie 1.2 SPO RZL w ramach Priorytetu I „Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej” wdrażane jest w oparciu o dwa schematy. Projekty w ramach schematu a) „Wspieranie młodzieży na rynku pracy” realizowane są przez urzędy pracy.

W ramach tego schematu wspieranie młodzieży na rynku pracy może odbywać się poprzez:

- subsydiowanie zatrudnienia młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem subsydiowania zatrudnienia w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw oraz w sektorze organizacji pozarządowych (tzw. trzeci sektor),
- staże bądź przygotowanie zawodowe w miejscu pracy oraz szkolenia mające na celu dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie kwalifikacji,
- podniesienie kwalifikacji lub ich zmianę,
- doradztwo,
- szkolenia,
- przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,
- wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowawczego do podjęcia zatrudnienia, poprzez organizowanie i dofinansowanie stanowisk pracy dla wolontariuszy w instytucjach administracji publicznej i organizacjach pozarządowych.

W ramach schematu b) promocja aktywności zawodowej młodzieży realizowana jest poprzez opracowywanie i rozpowszechnianie informacji promującej źródła i miejsca dostępu do informacji o:

- ofertach zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem sektora MSP,
- formach zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem sektora MSP oraz możliwościach podnoszenia kwalifikacji,
- zdobywaniu doświadczenia,
- uzyskaniu wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- wolontariacie.

Aktywizacja zawodowa młodzieży realizowana jest również poprzez:

- doradztwo,
- szkolenia,
- przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,

- KP,
- wsparcie programów innowacyjnych, w szczególności zawierających nowatorskie podejście do problematyki zwalczania bezrobocia wśród młodzieży oraz programów wykorzystujących nowe technologie,
- wspieranie wolontariatu poprzez finansowanie określonych przepisami świadczeń oraz pokrywanie kosztów związanych z pracą wolontariusza (w tym organizacja i finansowanie stanowisk pracy w instytucjach administracji publicznej oraz w organizacjach pozarządowych).

Projekty wdrażane są na podstawie wniosków składanych przez uprawnionych beneficjentów w odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez WUP.

Celem Działania 1.2 SPO RZL jest zwiększenie poziomu zatrudnienia ludzi młodych poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie oraz samozatrudnienie młodzieży, w tym absolwentów wszystkich typów szkół.

Ponadto, projekty wspierające aktywizację zawodową młodzieży wdrażane są w ramach Działania 2.1 ZPORR „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie”.

Celem tego Działania, realizowanego w ramach Priorytetu II „Wzmocnienie zasobów ludzkich w regionach” jest zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy, w warunkach członkostwa w UE, a także lepsze dostosowanie potrzeb szkoleniowych i kwalifikacji mieszkańców do wymogów regionalnego rynku pracy poprzez jego monitoring i upowszechnianie zebranych informacji.

Wspieranie aktywizacji zawodowej młodzieży w Działaniu 2.1 ZPORR realizowane jest poprzez:

- usługi doradcze dla studentów,
- praktyczną naukę zawodu dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, z wyłączeniem szkół dla osób dorosłych, realizowaną poza Ramowym Planem Nauczania w okresie wolnym od nauki na terenie RP, odbywającą się w przedsiębiorstwach i mającą na celu nabycie praktycznych umiejętności i poznanie specyfiki przyszłego zawodu, z wyłączeniem praktyk zawodowych realizowanych na podstawie umowy o pracę pomiędzy pracodawcą a młodocianym w celu przygotowania zawodowego. Projekt praktycznej nauki zawodu przygotowują organy prowadzące szkoły ponadgimnazjalne dla uczniów szkół, dla których są organem prowadzącym lub szkoły mające upoważnienie organu prowadzącego oraz organ założycielski w

przypadku szkół ponadgimnazjalnych niepublicznych mających uprawnienia szkoły publicznej,

- krajowe praktyki zawodowe dla studentów szkół wyższych na kierunkach, gdzie nie są one obligatoryjne, odbywające się w przedsiębiorstwach i mające na celu nabycie praktycznych umiejętności i poznanie specyfiki przyszłego zawodu, z wyłączeniem praktyk realizowanych na podstawie umowy o pracę. Projekt praktyk zawodowych przygotowują szkoły wyższe.

Projekty realizowane w ramach Działania 1.2 SPO RZL oraz Działania 2.1 ZPORR umożliwią bezrobotnej młodzieży zdobycie doświadczenia zawodowego poprzez staże, praktyki zawodowe lub przygotowanie zawodowe w miejscu pracy. Dzięki doradztwu i poradnictwu zawodowemu osoby bezrobotne będą mogły znaleźć pracę dopasowaną do swych zdolności i predyspozycji zawodowych, będą miały łatwiejszy dostęp do informacji na temat ofert pracy i możliwości podjęcia własnej działalności gospodarczej. Natomiast osoby aktywne zawodowo będą miały możliwość podwyższenia kwalifikacji zawodowych.

Środki finansowe z EFS przyczynią się do zmniejszenia bezrobocia wśród młodzieży poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnych rynków pracy.

Planowane jest również podjęcie działań mających na celu promocję aktywnego poszukiwania zatrudnienia, wolontariatu i samozatrudnienia

Realizacja zadania będzie polegać na położeniu szczególnego nacisku na podnoszenie wiedzy i umiejętności młodych ludzi starających się odnaleźć na rynku pracy. Młodzież, a szczególnie absolwenci szkół, są tą grupą bezrobotnych, której trudno zaistnieć na rynku pracy ponieważ wiedza i umiejętności nabyte podczas nauki często nie pokrywają się z wymogami pracodawców. Ważne jest zatem, aby młodzież przygotowywać do wejścia na rynek pracy już na poziomie szkoły średniej oraz w trakcie trwania nauki na uczelniach wyższych. W roku 2005 działania doradców zawodowych na terenie województwa powinny skupić się na konstruowaniu z młodymi klientami IPD, związanego z procesem rozwoju kariery zawodowej i zatrudnienia.

Realizacja promocji skutecznego zatrudnienia będzie się również odbywać poprzez intensyfikację kampanii informacyjnej, która obejmie:

- informacje zamieszczane w mediach i na stronach internetowych instytucji rynku pracy,
- bezpośredni kontakt z placówkami kształcącymi,
- uczestnictwo w targach edukacji oraz targach i giełdach pracy.

W program zajęć informacyjnych skierowanych do młodzieży zostaną włączone informacje na temat wolontariatu jako formy pracy niezarobkowej, umożliwiającej zdobycie doświadczenia zawodowego cennego w późniejszym poszukiwaniu pracy, dostępnej dla wszystkich osób bez względu na wiek, wykształcenie i status społeczny. Młodzież w trakcie realizowanych zajęć otrzyma pakiet informacji dotyczących wolontariatu, m.in. ulotki, adresy stron internetowych oraz numery telefonów do CW.

Wiodącym tematem poruszonym w trakcie spotkań z młodzieżą będzie także temat samozatrudnienia, które w obecnej sytuacji na rynku pracy stanowi czasami jedyną możliwość zarobkowania. Elementem w realizacji tego zadania będzie przeszkolenie doradców zawodowych z GCI, SzOK oraz OHP w zakresie prowadzenia zajęć warsztatowych określających predyspozycje do pracy na własny rachunek i obejmujących informacje, jak założyć własną działalność gospodarczą oraz gdzie otrzymać preferencyjny kredyt i niezbędną pomoc, np. przy tworzeniu biznes planów.

Dla skutecznej aktywizacji zawodowej młodzieży niezwykle istotne jest również aktywne pośrednictwo pracy oraz doradztwo zawodowe pracy.

Realizacja zadania będzie polegać na zintensyfikowaniu działań doradczych i z zakresu pośrednictwa pracy skierowanych do młodzieży.

Intensyfikacja działań w zakresie pośrednictwa będzie obejmowała:

- promocję bezpłatnego pośrednictwa pracy oferowanego pracodawcom poprzez bezpośredni, telefoniczny oraz internetowy kontakt osób odpowiedzialnych za pośrednictwo z pracodawcami,
- kontakty z pracodawcami oraz zdobywanie gotowych ofert pracy w trakcie giełd i targów pracy,
- podtrzymywanie już istniejących kontaktów z pracodawcami,
- informację o uwzględnionych w Programie Pierwsza Praca formach aktywizacji,
- dbałość o przepływ ofert pomiędzy poszczególnymi jednostkami rynku pracy zajmującymi się pośrednictwem,
- promocję możliwości podejmowania pracy za granicą (sieć EURES).

Działania doradcze skierowane do młodzieży w 2005 roku będą realizowane poprzez:

- poszerzenie i udostępnienie zbiorów informacji zawodowej w tym informacji o instytucjach szkolących, „zawodach przyszłości”, możliwościach kształcenia w kraju i za granicą,

- rozpowszechnienie informacji o działalności poszczególnych placówek doradczych działających na terenie województwa ,
- intensyfikację współpracy z placówkami oświatowymi w celu wspierania młodzieży w procesie wyboru właściwej ścieżki kształcenia (spotkania informacyjno-doradcze na terenie szkół),
- dostęp do informacji zawartej na stronach internetowych – stworzenie osobnej zakładki informacyjnej związanej z rynkiem pracy, skierowanej do młodych ludzi,
- wspieranie oświaty w przygotowaniu młodzieży do rozwijania przedsiębiorczości,
- popularyzowanie poradnictwa na odległość skierowanego do młodzieży.

Doradztwo zawodowe dla młodzieży w szczególności będzie rozwijało działania skierowane na:

- rozwijanie umiejętności związanych z budowaniem IPD,
- zapoznanie młodzieży ze specyfiką europejskiego rynku pracy,
- dostęp do uzupełnianej na bieżąco informacji zawodowej dotyczącej możliwości kształcenia za granicą,
- udostępnienie informacji z sieci EURES.

Przewiduje się także przeprowadzenie szkoleń podwyższających umiejętności przydatne na rynku pracy. Szkolenia te prowadzone będą przez WUP, PUP, ABK, GCI, OHP oraz SzOK.

Realizacja tego zadania w 2005 roku będzie polegała na profesjonalizacji zajęć informacyjno-warsztatowych z tematyki:

- formułowanie dokumentów aplikacyjnych,
- autoprezentacja i komunikacja niewerbalna – zasady rozmowy kwalifikacyjnej,
- asertywność jako umiejętności bezpośredniego, uczciwego i stanowczego wyrażania swoich poglądów i opinii z respektowaniem poglądów rozmówcy,
- pozytywne myślenie jako narzędzie niezbędne w kreowaniu oryginalnych pomysłów i rozwiązywaniu problemów sprzyjających podejmowaniu zatrudnienia i rozwojowi firmy,
- oczekiwania pracodawców w odniesieniu do oczekiwań młodych pracowników,
- wprowadzenie zajęć: Nauka i praca za granicą.

Zadania w zakresie aktywizacji zawodowej młodzieży, w ramach projektów finansowanych z EFS, realizowane będą także przez jednostki organizacyjne WWKOHP:

środowiskowe hufce pracy, hufce pracy, CEiPM. W ramach Działania 1.5 SPO RZL „Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wspieranie grup szczególnego ryzyka”, schemat b) „Wspieranie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym” realizowany będzie projekt: „Twoja Wiedza – Twój Sukces” (Edycja II) *Edukacja kluczem do przyszłości*.

Podstawowym zadaniem tego projektu jest integracja społeczna i zawodowa młodzieży z grup zagrożonych niedostosowaniem społecznym w celu:

- powrotu do systemu edukacyjnego młodzieży, która przerwała naukę,
- zdobycia przez uczestników projektu zawodu zgodnego z ich predyspozycjami i potrzebami rynku pracy,
- rozwoju podstawowych sprawności w zakresie funkcjonowania w społeczeństwie (zasad właściwego zachowania, akceptowania norm społecznych, komunikacji, tolerancji, rozwiązywania konfliktów, itp.),
- wsparcia młodzieży w pokonywaniu barier psychologicznych, emocjonalnych i środowiskowych, utrudniających samorealizację życiową,
- wyposażenia młodzieży w podstawowe umiejętności i wiedzę wymaganą na współczesnym rynku pracy (obsługa komputera, języki obce, podstawy przedsiębiorczości),
- nabycia przez uczestników programu, umiejętności poruszania się po rynku pracy.

Program realizowany będzie w dwóch blokach tematycznych: Blok 1 „Kształcenie” i Blok 2 „Wychowanie”, zawierających osiem modułów realizacyjnych (Blok 1: lingwistyczny, informatyczny, rynku pracy, zawodowy, Blok 2: integracyjny, psychoterapeutyczny, edukacyjno- społeczny).

Przewiduje się, że w programie będzie brała udział 440-osobowa (maksymalnie 600) grupa młodzieży z terenu województwa w wieku 15 do 25 lat, w tym:

- osoby w wieku 15-18 lat, pochodzące z rodzin i środowisk dysfunkcyjnych, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej – około 160 uczestników,
- osoby w wieku 18-25 lat, które nie uczą się i nie pracują – około 160 uczestników,
- osoby uczące się w szkołach lub formach pozaszkolnych, objęte opieką OHP z uwagi na fakt zaniedbywania bądź niezrealizowania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki – około 120 uczestników.

Przewiduje się, że jednostki organizacyjne OHP będą realizowały jeszcze inne projekty w ramach Działania 1.2 „Perspektywy dla młodzieży”, schemat b) „Promocja aktywności zawodowej młodzieży” SPO RZL:

- projekt „BYĆ PRZEDSIĘBIORCĄ – aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

poniżej 25 roku życia”,

- projekt „CO DALEJ? – aktywizacja społeczno-zawodowa młodzieży z terenów byłych PGR po zakończeniu gimnazjum”,
- projekt „JAK SKUTECZNIE DOSTAĆ PRACĘ – aktywizacja zawodowa bezrobotnych poniżej 25 roku życia”,
- projekt „NAJTRUDNIEJSZY PIERWSZY KROK – aktywizacja zawodowa młodzieży wchodzącej na rynek pracy”.
- projekt „ZATRUDNIĘ WOLONTARIUSZA – aktywizacja zawodowa studentów ostatniego roku studiów i absolwentów wyższych uczelni”

Planuje się, że w powyższych programach weźmie udział około 550 osób w wieku od 15 do 25 lat.

W ramach programu *Pierwsza Praca*, WWKOHP przeprowadzi trzecią edycję konkursu dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych o uprawnieniach szkół publicznych w zakresie uzyskania grantu Ministra Gospodarki i Pracy na tworzenie SzOK. Przewiduje się utworzenie dziesięciu SzOK-ów. Razem ze szkołami, które utworzyły SzOK-i w oparciu o granty przyznane w pierwszej i drugiej edycji konkursu, w roku 2005 na terenie województwa działać będzie 25 SzOK-ów.

Realizacją zadania w zakresie aktywnego poszukiwania zatrudnienia, samozatrudnienia i doradztwa zawodowego w ramach OHP, zajmować się będą CEiPM OHP w: Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu w oparciu o dotychczasowe formy działania (np. KP) jak i poprzez nowotworzone w ich strukturach MCIZ.

Do podstawowych zadań CEiPM należeć będzie:

- dotarcie do środowisk pozbawionych dostępu do usług informacji i poradnictwa zawodowego,
- uzyskanie przez młodzież zamieszkałą w wyżej wymienionym środowisku wszechstronnej wiedzy i umiejętności niezbędnych do radzenia sobie w sytuacji dynamicznych zmian społecznych i gospodarczych – umiejętności aktywnego i elastycznego planowania własnego rozwoju zawodowego adekwatnie do swojego osobistego potencjału,
- udzielanie porad i informacji potrzebnych młodzieży do podejmowania kolejnych decyzji wejścia i funkcjonowania na rynku pracy,
- udzielanie informacji o wolontariacie jako formie przygotowania młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.



Zakłada się, że w 2005 roku formami aktywizującymi w zakresie aktywnego poszukiwania zatrudnienia i doradztwa zawodowego objętych zostanie około 37 000 osób w wieku 13 do 25 lat w tym:

- w ramach działalności KP:
  - warsztaty aktywnych metod poszukiwania pracy – 2 650,
  - porady indywidualne – 5 400;
- w ramach krótkoterminowego zatrudnienia szkoleń i aktywnego wypoczynku młodzieży uczącej się:
  - warsztaty aktywnych metod poszukiwania pracy – 7 420;
  - porady indywidualne – 7 320;
- w ramach działalności MCIZ 22 560 według zestawienia poszczególnych form opisanych w punkcie 1.4.

CEiPM OHP w Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu zajmować się będą realizacją programu przyjętego przez WWK OHP w zakresie aktywnego pośrednictwa pracy, poprzez działające w strukturach CEiPM Młodzieżowe Biura Pracy.

Do podstawowych zadań w wyżej określonym zakresie należeć będzie:

- pośrednictwo pracy dla młodzieży,
- poszukiwanie i gromadzenie ofert pracy stałej i krótkoterminowej,
- prowadzenie „Banku informacji” o zawodach, warunkach pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- bieżące analizowanie stanu bezrobocia na przypisanym terenie oraz rozpoznanie rynku pracy na określone zawody,
- udzielanie informacji o możliwościach uczestnictwa w szkoleniach zawodowych.

Przewiduje się, że w 2005 roku z działalności Młodzieżowych Biur Pracy OHP skorzysta około 5 800 osób.

23 jednostki organizacyjne OHP (w tym: 12 Środowiskowych Hufców Pracy, 8 Hufców Pracy, 3 Ośrodki Szkolenia i Wychowania (w tym 1 w organizacji) WWKOHP w Poznaniu zapewnią przygotowanie zawodowe w formie przyuczenia do wykonywania pracy oraz nauki zawodu lub uzupełnienia wykształcenia ogólnego dla młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i środowisk patologicznych.

Kształcenie zawodowe będzie odbywało się przede wszystkim w następujących zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, kucharz małej gastronomii, sprzedawca, piekarz, stolarz, murarz, rzeźnik-wędliniarz, ogrodnik terenów zielonych, blacharz

samochodowy, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, elektromechanik pojazdów samochodowych, operator urządzeń przemysłu ceramicznego.

W 2005 roku nauką i pracą w ramach OHP w Wielkopolsce zostanie objętych ok. 3 400 młodzieży, w tym:

- ok. 700 osób ukończy przyuczenie do wykonywania określonej pracy,
- przygotowanie do egzaminów na tytuły kwalifikacyjne uzyska ok. 530 młodych osób,
- zakłada się, że w rezultacie ok. 600 absolwentów znajdzie pracę.

### ***1.2 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia***

**Cel: Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie osób bezrobotnych i długotrwanie bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej na rynku pracy oraz wsparcie dla otoczenia społecznego tych osób**

Osoby pozostające przez długi czas bez pracy powinny znaleźć się pod szczególną opieką służb zatrudnienia i instytucji rynku pracy. Mając na względzie zanik umiejętności radzenia sobie oraz „wyuczoną bezradność” na rynku pracy osób długotrwanie bezrobotnych, należy zintensyfikować działania nakierowane na tę grupę osób. Rozwój poradnictwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy to podstawowe z działań, jakie należy podejmować. Istotne są też szkolenia zawodowe oraz szkolenia w zakresie uczenia i rozwijania umiejętności poszukiwania pracy. Działania te powinny także zakładać nabycie przez beneficjentów umiejętności „miękkich”, takich jak poprawa własnego wizerunku, zwiększenie motywacji do pracy, ale przede wszystkim powinny zapobiec sytuacji, w której osoba długotrwanie bezrobotna staje się klientem pomocy społecznej. W przypadku gdy osoba bezrobotna uzyskuje taki rodzaj pomocy, w celu zwiększenia efektywności takiego działania, należy stosować regulowane kontrakty socjalne.

W celu identyfikacji potrzeb i trudności osób długotrwanie bezrobotnych, przeprowadzone zostanie badanie ankietowe wśród tej grupy. Do realizacji tego działania włączą się także PUP. Wyniki ujęte zostaną w przygotowywanej przez WUP ocenie sytuacji osób długotrwanie bezrobotnych z terenu województwa wielkopolskiego na rynku pracy. Ocena ta ma na celu ukazanie, jakie trudności na rynku pracy napotykają osoby pozostające przez długi czas bez zatrudnienia oraz jakich umiejętności brakuje im, by efektywnie poruszać się na rynku pracy. Pozwoli także na określenie zakresu działań, jakie należy

podejmować na rzecz tej grupy bezrobotnych oraz na planowanie działań aktywizujących w powiatach o największym odsetku zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych.

Najważniejszym z planowanych działań są programy aktywizujące opisywaną grupę osób bezrobotnych. Mając na względzie niskie kwalifikacje, często zanik motywacji i chęci do pracy, zasadne jest kontynuowanie programów aktywizujących dla osób długotrwale bezrobotnych „Rowy” i „Lepsza droga” (szerzej punkt 5.1). Programy te, zakładając wykonywanie prac na rzecz społeczności lokalnych, pozwolą na uzyskanie środków finansowych na utrzymanie najuboższym, a ponadto będą miały wpływ na ograniczenie marginalizacji społecznej osób długotrwale bezrobotnych i ich powrót do czynnego życia zawodowego.

Ponadto WUP, jako instytucja wdrażająca w ramach Działania 1.3 SPO RZL „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia”, odpowiedzialny jest za wdrażanie projektów skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych, posiadających niskie kwalifikacje zawodowe oraz do osób z krótkim stażem pracy i niewielkim doświadczeniem zawodowym.

Działanie 1.3 SPO RZL wdrażane jest na podstawie dwóch schematów. Projekty w ramach schematu a) są realizowane przez urzędy pracy.

W ramach tego schematu mogą być realizowane następujące projekty:

- subsydiowane zatrudnienie,
- doradztwo, szkolenia oraz udzielanie jednorazowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej,
- staże i szkolenia zawodowe, w tym wykorzystujące najnowsze osiągnięcia techniczne, mające na celu dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie kwalifikacji, podniesienie kwalifikacji lub ich zmianę,
- usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy z uwzględnieniem IPD, adresowane do osób bezrobotnych przez okres do 24 miesięcy,
- wsparcie realizacji programów specjalnych,
- wsparcie realizacji programów innowacyjnych, w szczególności zawierających nowatorskie podejście do problematyki zwalczania bezrobocia długotrwałego.

Projekty realizowane w ramach schematu b) dotyczą:

- promocji inicjatyw lokalnych wspomagających osoby długotrwale bezrobotne w ponownym wejściu na rynek pracy, w tym akcje uświadamiające i kampanie informacyjne,

- wspierania inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób bezrobotnych, poprzez doradztwo i szkolenia prowadzące do uzyskania zatrudnienia,
- aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych poprzez:
  - doradztwo, szkolenia oraz dotacje dla podejmujących własną działalność gospodarczą,
  - poradnictwo zawodowe,
  - KP,
  - wspieranie realizacji programów innowacyjnych, projektów w szczególności zawierających nowatorskie podejście do problematyki zwalczania wśród osób bezrobotnych i wykorzystujące nowe technologie.

Głównym celem projektów skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych w ramach Działania 1.3 SPO RZL jest ograniczenie zjawiska bezrobocia i jego przyczyn. Działania realizowane w ramach wymienionych wyżej schematów będą się skupiać na następujących formach aktywizacji:

- pomoc w poszukiwaniu pracy, w tym:
  - poradnictwo zawodowe,
  - pośrednictwo pracy,
- szkolenia zawodowe, w tym wykorzystujące najnowsze osiągnięcia techniczne, mające na celu dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie kwalifikacji, podniesienie kwalifikacji lub ich zmianę;
  - staże zawodowe;
  - doradztwo i szkolenia oraz udzielanie jednorazowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej,

W ramach projektów Działania 1.3 SPO RZL, osoby długotrwale bezrobotne zwiększą swoje kwalifikacje zawodowe dzięki odbytym szkoleniom. Korzystając z poradnictwa i doradztwa zawodowego, osoby te będą mogły znaleźć pracę odpowiednią do swych zdolności i predyspozycji zawodowych. Będą również miały łatwiejszy dostęp do informacji na temat ofert pracy oraz możliwości prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

W ramach działań towarzyszących (opieka nad dziećmi i osobami zależnymi), osoby bezrobotne będą mogły bez przeszkód korzystać ze szkoleń, działań promocyjnych oraz uczestniczyć w spotkaniach dotyczących zatrudnienia.

Działanie 1.3 SPO RZL jest komplementarne z działaniami 2.1, 2.3 i 2.4 ZPORR, wspierającymi walkę z długotrwałym bezrobociem poprzez podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych, organizowanie szkoleń i usług doradczych.

W ramach przeciwdziałania i zwalczania długotrwałego bezrobocia niezwykle istotną rolę pełnić będzie poradnictwo zawodowe, realizowane przez WUP, PUP oraz GCI.

Realizacja zadania będzie polegać również na zintensyfikowaniu działań informacyjnych i doradczych w formie indywidualnej i grupowej skierowanych do osób długotrwanie bezrobotnych. W tej grupie pod względem liczebności przeważają osoby z wykształceniem zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, a także osoby powyżej 45 roku życia. Mają one szczególne trudności z odnalezieniem się na rynku pracy, a brak zatrudnienia i kolejne nieudane próby w procesie poszukiwania pracy powodują narastające zniechęcenie, wycofanie i brak motywacji do dalszych działań. Długotrwałe bezrobocie niesie ze sobą negatywne skutki psychologiczne i dość często towarzyszy mu zjawisko wyuczonej bezradności, utrudniające osobom bezrobotnym znalezienie zatrudnienia.

W roku 2005 szczególny nacisk zostanie położony na:

- Organizowanie zajęć z zakresu formułowania dokumentów aplikacyjnych oraz sposobów poszukiwania pracy skierowanych do osób długotrwanie bezrobotnych. Ze względu na to, że ta grupa osób zazwyczaj posiada znikomą wiedzę na temat sposobów dotarcia do pracodawcy oraz przygotowań do rozmowy kwalifikacyjnej, tematyka zajęć będzie obejmować takie zagadnienia, jak: formułowanie życiorysu, listu motywacyjnego, analiza ofert pracy zamieszczonych w lokalnych gazetach, analiza własnych umiejętności, mocnych stron, predyspozycji zawodowych w kontekście umieszczenia ich w dokumentach aplikacyjnych, a następnie zaprezentowania w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej.  
Celem zorganizowania odrębnych zajęć dla osób długotrwanie bezrobotnych będzie zwiększenie poczucia komfortu tych osób, a co za tym idzie skuteczności pracy doradcy, któremu podobny profil zawodowy uczestników zajęć pozwoli zastosować jednolite metody doradcze.
- Intensyfikację współpracy pomiędzy instytucjami rynku pracy a przedstawicielami pomocy społecznej i organizacji pozarządowych starającymi się aktywizować osoby długotrwanie bezrobotne poprzez udzielanie im różnych form wsparcia.

Współpraca powinna sprzyjać pogłębieniu skuteczności metod pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Planuje się współdziałanie między innymi z: Bezrobotną Inicjatywą Ekonomiczną Dla Aktywnych – BIEDA, CW i Fundacją Pomocy Wzajemnej Barka.

- Zapewnienie osobom bezrobotnym dostępu do rzetelnej i aktualnej informacji zawodowej, dzięki której ta grupa osób będzie mogła zapoznać się z możliwościami istniejącymi dla nich na rynku pracy.

Dotychczas dostępny zbiór informacji zawodowej będzie aktualizowany i wzbogacany o dane pochodzące z obszaru Wielkopolski. W 2005 roku WUP uaktualni i udostępni klientom następujące zbiory informacji o charakterze regionalnym: *Rejestr instytucji szkoleniowych*, *Informator o instytucjach pozarządowych z terenu województwa wielkopolskiego wspomagających osoby bezrobotne*, *Informator o instytucjach wspierających przedsiębiorczość w Wielkopolsce*, *Informator o szkołach kształcących i instytucjach wspomagających osoby niepełnosprawne w województwie wielkopolskim*.

- Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawaniu długotrwałego bezrobocia.

Realizacja tego zadania będzie polegać na uświadamianiu klientom istotnego znaczenia kształcenia ustawicznego, konieczności nabywania nowych umiejętności również w okresie bycia zatrudnionym tak, aby w kryzysowej sytuacji być bardziej mobilnym na rynku pracy oraz propagowaniu wiedzy o regionalnym rynku pracy i zawodach dających szansę na zatrudnienie.

Planowane jest również organizowanie grup wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych. Realizacja tego zadania będzie polegać na profesjonalizacji, rozwijaniu i wspieraniu działań KP.

Współczesny rynek pracy ulega ciągłym zmianom i stawia nowe wymagania. Ludzie zawodowo aktywni w ciągu życia wiele razy zmieniają pracę i bardzo często zawód. Sukcesem zawodowym na współczesnym rynku pracy jest nie tylko osiągnięcie wysokiej pozycji zawodowej, ale także trwałe pozostawanie w zatrudnieniu. Dlatego duże znaczenie ma znajomość rynku pracy, wiedza o tym, jakie obowiązują na nim prawa oraz jak można wykorzystać swoje atuty. Jednym ze sposobów przygotowania się do skuteczniejszego funkcjonowania na rynku pracy jest uczestnictwo w zajęciach KP. Celem działania KP jest

umożliwienie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, szczególnie długotrwale bezrobotnym, nabycia umiejętności niezbędnych w procesie poszukiwania pracy.

W 2005 roku WUP dokona analizy działalności KP na terenie województwa wielkopolskiego za rok 2004. Doradca zawodowy – instruktor przeszkolony przez MGIP przeprowadzi szkolenie przeznaczone dla Liderów KP zatrudnionych w strukturach PUP. Szkoleniem będą objęci ci liderzy KP, którzy nie przeszli szkolenia w roku 2004.

W ramach działalności ośrodków pomocy społecznej planowane jest wprowadzanie kontraktów socjalnych. Zawieranie kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi będzie sprzyjać aktywizowaniu tych osób i wypłacaniu świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego, w tym z systemu pomocy społecznej relatywnie do uzasadnionych, niezbędnych potrzeb.

Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta z osobą długotrwale bezrobotną ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji (wynikającej między innymi z długotrwałego bezrobocia).

Brak współdziałania osoby bezrobotnej z pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, odmowa zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymanie jego postanowień czy nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczeń pieniężnych lub utrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Wprowadzenie kontraktu socjalnego wpłynie na zwiększenie efektywności działań podejmowanych przez służby socjalne i służby zatrudnienia. Przyczyni się do większego niż dotąd egzekwowania wyznaczonych prawem obowiązków osób bezrobotnych.

Kontrakty socjalne przyczynią się do:

- podejmowania aktywności przez osoby bezrobotne w dążeniu do zwiększenia swoich możliwości w uzyskaniu zatrudnienia,
- podwyższenia skuteczności aktywnych działań na rynku pracy poprzez chęć i gotowość osób bezrobotnych do współpracy z instytucjami rynku pracy,
- bardziej trafnego i skutecznego stosowanie instrumentów rynku pracy i pomocy społecznej w zakresie poradnictwa, szkoleń, zajęć w KP, objęcia programem wychodzenia z bezdomności poprzez udział w programie CIS,

- poszerzenia współdziałania pomiędzy służbami zatrudnienia i pomocy społecznej, a osoby bezrobotne korzystające z pomocy społecznej spotkają się ze strony obu instytucji z wymogiem współpracy w poszukiwaniu zatrudnienia.

Plan szkoleń na 2005 rok przygotowany w ROPS uwzględnia szkolenia z zakresu kontraktu socjalnego.

### ***1.3 Doskonalenie i rozwój instrumentów i instytucji rynku pracy***

#### **Cel: Dostosowanie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy do potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy**

Aktywnymi i zapobiegawczymi działaniami planuje się objąć osoby bezrobotne i bierne zawodowo. Aby to zrealizować, należy doskonalić i rozwijać instrumenty i instytucje wielkopolskiego rynku pracy. Efektem tego zadania będzie dostosowanie usług świadczonych przez te instytucje do potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

W zakres działań na rzecz doskonalenia instrumentów i instytucji rynku pracy województwa wielkopolskiego będą wchodzić zadania wspierające zarówno publiczne, jak i niepubliczne instytucje rynku pracy.

Jako rezultat tych działań przewiduje się polepszenie funkcjonowania instytucji wielkopolskiego rynku pracy i usług przez nie świadczonych. Odbędzie się to poprzez współdziałanie WUP, PUP, WUW oraz KO.

Ciągłemu polepszaniu standardów usług świadczonych przez instytucje rynku pracy będzie służyć kilka sprzężonych ze sobą działań powyższych instytucji.

Pośrednicy pracy i doradcy zawodowi będą zobligowani do uzyskania licencji zawodowych. Procedurę tę będzie nadzorował Wojewoda Wielkopolski. Realizacja zadania na terenie województwa polegać będzie na pomocy doradcom zawodowym i pośrednikom pracy zatrudnionym w instytucjach rynku pracy województwa wielkopolskiego w uzyskaniu stopni zawodowych. W celu ułatwienia procedury składania wniosków proponuje się poszczególnym pracodawcom gromadzenie wniosków zainteresowanych pracowników i zbiorcze przekazywanie ich do Wojewody Wielkopolskiego w celu nadania licencji.

Zakłada się, że w przeciągu 2005 r. wszyscy doradcy i pośrednicy pracy zatrudnieni w PUP, WUP oraz OHP w województwie uzyskają stopnie zawodowe odpowiednie do swoich kwalifikacji.

Ponadto, mając na względzie dbałość o poziom usług świadczonych przez instytucje rynku pracy i ich dopasowanie do potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej, KO



kontynuować będzie przyznawanie akredytacji placówkom i ośrodkom prowadzącym kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych. Zasady, warunki i kryteria przyznawania akredytacji są upubliczniane na stronie internetowej KO. Zamieszczany jest tam także wykaz placówek, którym została przyznana akredytacja wraz z oceną i akredytowanymi formami. Kryteria oceny opracowane w Kuratorium uwzględniają m.in. dostosowanie programów kształcenia do lokalnej, krajowej i europejskiej polityki oświatowej, w tym dostosowanie do potrzeb rynku pracy.

Instytucje szkoleniowe rejestrować się będą w ewidencji wpisów do rejestru instytucji szkoleniowych prowadzonym przez WUP. Realizacja zadania będzie polegać na prowadzeniu przez WUP rejestru instytucji szkoleniowych z terenu województwa wielkopolskiego, zainteresowanych uzyskaniem środków publicznych na szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy. Rejestr prowadzony w formie elektronicznej dostępnej przez internet, będzie bazą informacyjną dla urzędów pracy, pracodawców i osób indywidualnych. Każda zmiana wprowadzona w rejestrze będzie przekazywana do MGIP.

Szeroko rozpowszechniona informacja o instytucjach szkoleniowych ułatwi dostęp zainteresowanym do danych na temat firm szkoleniowych działających na terenie Wielkopolski

Doskonaleniu instrumentów i instytucji wielkopolskiego rynku pracy służy również monitoring działalności agencji zatrudnienia, prowadzony przez UM i WUW.

Niepubliczne instytucje rynku pracy wspierane będą przez WUP oraz PUP.

#### ***1.4 Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego***

##### **Cel: Rozwój informacji i poradnictwa zawodowego w instytucjach rynku pracy**

W 2005 roku, w ramach działalności CIiPKZ, w celu podwyższenia jakości usług poradnictwa zawodowego szczególny nacisk zostanie położony na:

1. Podwyższanie kwalifikacji doradców zawodowych w regionie poprzez ich udział w szkoleniach.

W 2005 roku zorganizowane zostaną następujące szkolenia: w zakresie metod Hollanda dla doradców zawodowych z WUP i PUP z terenu Wielkopolski oraz szkolenie dla liderów KP z województwa wielkopolskiego. Do wzrostu efektywności pracy przyczynią się również przekazywane na bieżąco do wszystkich doradców w regionie otrzymywane z MGIP informacje na temat metod pracy w poradnictwie.

2. a) Dbłość o dostępność i rzetelność informacji z zakresu poradnictwa zawodowego poprzez systematyczne aktualizowanie strony internetowej.  
b) Wprowadzenie na stronę internetową cyklicznych artykułów skierowanych do różnych grup osób (przykładowe tematy: „*Jak radzić sobie ze stresem?*”, „*Kryzys jest szansą*”, „*W jaki sposób podwyższać swoje kwalifikacje zawodowe?*”, „*Czy jestem asertywny?*”).  
c) Zaktualizowanie i zamieszczenie na stronie internetowej WUP następujących opracowań: *Informatora o szkołach kształcących i instytucjach wspomagających osoby niepełnosprawne w województwie wielkopolskim*, *Informatora o instytucjach wspierających przedsiębiorczość w województwie wielkopolskim*.
3. Przygotowywanie serii materiałów informacyjnych związanych z możliwościami dotyczącymi edukacji i rynku pracy, które wzrosły wraz z przystąpieniem Polski do UE. Planuje się przygotowanie następujących materiałów: *Studia w Europie, Jak nostryfikować dyplom?*, *Staże i praktyki w strukturach Unii Europejskiej*, *Uczelniane programy stypendialne*, *Wolontariat za granicą*.
4. Dbłość o skuteczną wymianę informacji pomiędzy instytucjami świadczącymi usługi z zakresu poradnictwa zawodowego.
5. a) Kontynuację dotychczas prowadzonych warsztatów oraz zajęć informacyjno-doradczych z zakresu umiejętności poruszania się po rynku pracy i podejmowania decyzji zawodowych - wzbogacenie tych zajęć o informacje dotyczące poszukiwania pracy za granicą.  
b) Wprowadzenie nowych form warsztatowych oraz zajęć informacyjno-doradczych. W 2005 roku planuje się organizację takich zajęć jak:
  - warsztaty „*Jak skutecznie działać i organizować swój czas?*” mające na celu uświadomienie uczestnikom konieczności wzięcia odpowiedzialności za siebie i własne życie; dążenie do tego aby doszli oni do wniosku, że przede wszystkim świadome i celowe wykorzystywanie własnych możliwości działania przynosi pozytywne rezultaty; zaprezentowanie uczestnikom metod planowania, sposobów myślenia o zadaniach w celu lepszej organizacji ich życia
  - zajęcia warsztatowe w oparciu o planowanie kariery zawodowej „*Spadochron*”, głównym celem tych zajęć jest udzielenie wsparcia uczestnikom w podjęciu decyzji zawodowej; w organizację warsztatów włączone będą PUP oraz CiPKZ z terenu Wielkopolski
  - specjalna oferta doradcza dla osób w późniejszych etapach życia. Ta grupa osób ma zazwyczaj utrudniony dostęp do rynku pracy między innymi ze względu na

wymagania wiekowe stawiane przez potencjalnych pracodawców, niezajomość sposobów poszukiwania pracy i formułowania dokumentów aplikacyjnych oraz brak potrzebnych kwalifikacji.

Celem takich zajęć będzie zwiększenie szans osób w późniejszych etapach życia na utrzymanie dotychczasowego bądź zdobycie nowego zatrudnienia. Organizacja odrębnych zajęć dla tej grupy osób przyczyni się do wzrostu skuteczności pracy doradcy, któremu podobieństwo potrzeb zawodowych uczestników zajęć pozwoli zastosować jednolite metody doradcze.

6. Przygotowanie doradców do pracy z klientem pod kątem pomocy w konstruowaniu kariery zawodowej klienta rozumianej jako projekt życiowy oraz kształtowaniu zdolności do bycia aktywnym i otwartym na zdobywanie nowych umiejętności również w okresie zatrudnienia.

Działania na rzecz podwyższania jakości usług poradnictwa zawodowego podejmowały będą również OHP. WWKOHP będzie kontynuowała budowę sieci usług w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego dla młodzieży w postaci MCIZ OHP na bazie istniejących pięciu CEiPM w Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu.

Zadaniem MCIZ OHP będzie przeciwdziałanie bezrobociu, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży zamieszkującej małe miasta i tereny wiejskie według standardów rozwiązywania tych problemów przyjętych w Unii Europejskiej.

Powstanie nowoczesnego systemu centrów informacji zawodowej oferującego szerokie spektrum usług z zakresu poradnictwa zawodowego wpisuje się w założenia zawarte w *Memorandum on Lifelong Learning*, które dotyczą tworzenia w krajach Unii Europejskiej systemu edukacji ustawicznej. MCIZ to system oferujący młodzieży wysoką jakość doradztwa i informacji zawodowej. Podstawowe zadania stawiane przed MCIZ, to:

- oferowanie nowoczesnej, multimedialnej informacji o: zawodach, szkołach zawodowych, jednostkach szkolących, kursach,
- świadczenie usług dla młodzieży uczącej się oraz absolwentów w zależności od różnego rodzaju sytuacji i trudności w jakich się znajdują,
- udzielanie porad zarówno w formie stacjonarnej, jak i mobilnej z dojazdem do wszystkich zainteresowanych placówek,
- współdziałanie z PUP, z placówkami oświatowymi, jednostkami administracji rządowej i samorządowej oraz innymi partnerami funkcjonującymi na rynku pracy,
- zastosowanie nowych narzędzi i metod informacji i poradnictwa zawodowego

prowadzone w trzech podstawowych formach:

- porady indywidualne,
- prowadzenie zajęć grupowych,
- udzielanie informacji zawodowych.

MCIZ będą miały zastosowanie wszędzie tam, gdzie utrudniony jest dostęp do zasobów i usług poradnictwa zawodowego – m.in. na obszarach wiejskich, małych miast i gmin. MCIZ powinny współpracować z regionalnymi i lokalnymi instytucjami związanymi z rynkiem pracy.

MCIZ OHP będą miały 2-osobowe zespoły obsługi stałej (1-2 osoby wspierające, np. liderzy KP, itp.) wyposażone w sprzęt komputerowy, urządzenia techniczne, narzędzia i bogate zasoby informacji zawodowej. Dysponując samochodem MCIZ będą mogli dotrzeć tam, gdzie młodzież posiada najmniejszą możliwość korzystania z usług poradnictwa zawodowego.

Planuje się, że w roku 2005 z usług poradnictwa zawodowego realizowanych przez MCIZ OHP w formach grupowych i indywidualnych skorzysta ok. 22 000 osób w wieku 13 – 25 lat, w tym:

	Ogółem:	w tym: w sesjach wyjazdowych
- porady indywidualne:		
- młodzież ucząca się:	3 690	2500
- młodzież bezrobotna	1 260	655
- informacje grupowe:		
-młodzież ucząca się:	4 580	3 140
- młodzież bezrobotna	2 076	1 462
- warsztaty:		
- młodzież ucząca się:	1 950	1 370
- młodzież bezrobotna	952	646

### ***1.5 Ograniczanie pułapek bierności i uzależnienia***

#### **Cel: Zmniejszenie dezaktywizującej roli otrzymywanych transferów socjalnych**

Zadanie promujące aktywną politykę społeczną, w tym dążenie do zmniejszenia dezaktywizującej roli transferów socjalnych otrzymywanych przez osoby bezrobotne, realizowane będzie między innymi poprzez szkolenia kadry socjalnej.

Ograniczanie skutków problemów społecznych, w tym skutków długotrwałego bezrobocia, wymaga ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych i ciągłego uzupełniania wiedzy pracowników socjalnych. Kadra socjalna powinna aktualizować swoje kwalifikacje, nadążając za pojawiającymi się problemami społecznymi, by móc skutecznie wspierać klientów pomocy społecznej i oferować im najbardziej efektywne programy pomocy, przeciwdziałając tym samym utrwalaniu wśród klientów pomocy społecznej statusu bezrobotnego i ubogiego na wiele lat.

Planowane szkolenia skierowane do kadry socjalnej, pracującej również z osobami bezrobotnymi, obejmować będą:

- specjalizację w zawodzie pracownik socjalny,
- kontrakt socjalny,
- aplikowanie o środki z funduszy unijnych i innych funduszy celowych,
- wzbogacenie warsztatu pracy w zakresie terapii i poradnictwa.

Planowane szkolenia realizowane będą z wykorzystaniem środków samorządu województwa, samorządów gminnych i powiatowych, a także EFS (ROPS przygotowuje projekt w ramach SPO RZL działanie 1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka).

Również nawiązana współpraca z zagranicą w dużej mierze nastawiona będzie na wymianę doświadczeń, w tym także na wymianę doświadczeń w zakresie pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, do których zaliczane są osoby długotrwale bezrobotne.

Oprócz szkoleń skierowanych do kadry socjalnej, w 2005 roku planuje się podjąć inne inicjatywy mające na celu aktywizację społeczności lokalnych.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego uczestniczy w Modelu Partnerstwa Lokalnego – programie skierowanym do osób i społeczności lokalnych w celu ich aktywizacji w pokonywaniu trudności wynikających z tempa zmian gospodarczych i występujących problemów społecznych, w tym bezrobocia. ROPS również uczestniczy w tym programie i w 2005 roku, współdziałając z WUP i innymi instytucjami w powiatach i gminach, realizować będzie założenia Modelu Partnerstwa Lokalnego, w tym Warsztaty Lokalnego Ożywienia Gospodarczego, których celem m.in. jest aktywizacja społeczności lokalnych, na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy. Uczestnikami takich warsztatów jest również lokalna kadra socjalna, która dążąc do aktywizacji społeczności lokalnych, ma na względzie nowe miejsca pracy dla zaktywizowanych osób bezrobotnych – klientów pomocy społecznej. W 2005 roku

Warsztaty Lokalnego Ożywienia Gospodarczego, w ramach Modelu Partnerstwa Lokalnego planuje się przeprowadzić m.in. w powiecie chodzieskim, konińskim i poznańskim.

Popularyzacja działalności organizacji pozarządowych, umacnianie ich roli w organizowaniu lokalnych społeczności (w tym aktywizowanie osób długotrwale bezrobotnych), to również zadanie, które w 2005 roku realizować będzie ROPS, poprzez dofinansowanie ich regionalnej działalności w obszarze pomocy społecznej.

W ramach aktywnej polityki społecznej cenione są nowe formy wsparcia osób bezrobotnych. Do takich form należą CIS (w tym organizowanie robót publicznych w gminach – zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym) i spółdzielnie socjalne. ROPS będzie popularyzować tę formę działalności wśród kadry socjalnej województwa, wspierać merytorycznie przygotowywane projekty i promować tego typu inicjatywy podejmowane przez samorządy lokalne i organizacje pozarządowe.

Podejmowana będzie ponadto współpraca z samorządami lokalnymi w zakresie przygotowania i realizacji projektów angażujących środki unijne i inne fundusze celowe, zakładająca aktywizację społeczności lokalnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych.

W celu integrowania działań w obszarze polityki społecznej, w tym poszukiwania aktywnych form wsparcia osób bezrobotnych, ROPS podejmować będzie działania (szkolenia, seminaria) prowadzące do pogłębienia współpracy lokalnych instytucji pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy.

Powyższe działania przyczynią się do niwelowania skutków długotrwałego bezrobocia i do pobudzania aktywności osób bezrobotnych.

## **2. Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość**

Przedsiębiorczość oraz powstawanie i rozwój małych i średnich firm to skuteczny sposób na stymulowanie rozwoju ekonomicznego i społecznego regionów oraz łagodzenie problemów rynku pracy. Ze względu na fakt, że sektor MSP odgrywa dominującą rolę w procesie tworzenia nowych miejsc pracy w gospodarce, konieczne jest zbudowanie odpowiednich podstaw i warunków sprzyjających podejmowaniu samodzielnej aktywności w tym sektorze gospodarki.

Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw wywiera znaczący wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą województwa wielkopolskiego. W Wielkopolsce zarejestrowanych jest ponad 330 tys. firm z sektora MSP. Sektor ten pełni główną rolę w procesie absorpcji wolnej siły roboczej, zarówno w miastach i na obszarach wiejskich. Stworzył on miejsca pracy dla większości osób zwalnianych z zrestrukturyzowanych dużych

przedsiębiorstw publicznych. W Wielkopolsce małe i średnie zakłady zatrudniają ponad 70% ogółu pracujących. Jedną z podstawowych barier rozwoju MSP jest brak własnych środków finansowych w znacznej części firm oraz trudny dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania.

Podstawowe założenia dotyczące wspierania przedsiębiorczości w województwie wielkopolskim zostały sformułowane w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego*. Jej założenia, będące cały czas aktualne, są następujące:

- zwiększanie aktywności zawodowej ludności w szczególności poprzez poszerzenie stopnia serwicyzacji (rozwoju usług),
- zwiększenie wartości kapitału ludzkiego na jednostkę produktu, poprzez wzrost pracy intelektualnej (lepsze wykształcenie pracowników na wszystkich poziomach),
- lepsze łączenie pracy z edukacją (wspólne programy pracodawców i „szkoleniowców”),
- obniżenie podatków dla pracodawców tworzących miejsca pracy,
- zmiana zasad zatrudnienia – sprzyjanie wzrostowi możliwości legalnego zatrudnienia częściowego, okresowego,
- motywowanie ludzi do aktywności i przedsiębiorczości (większa inicjatywa lokalna ludności).

### ***2.1 Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji***

**Cel: Zwiększenie konkurencyjności oraz dostosowania przedsiębiorstw do działania na Jednolitym Rynku Europejskim poprzez unowocześnienie oferty produktowej i technologicznej oraz zwiększenie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach.**

Inwestycje w przedsiębiorstwach, szczególnie małych i średnich, oznaczają przeważnie zwiększenie w nich zatrudnienia. Dlatego też bardzo ważną rzeczą jest wspieranie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji w celu podniesienia i zwiększenia konkurencyjności oraz dostosowania ich działalności na rynkach UE.

W związku z przystąpieniem do UE, do Polski trafi pomoc z funduszy strukturalnych rządu 7 mld euro rocznie w latach 2004 – 2006. Wpłyne to w dużym stopniu na wartość inwestycji w regionach. Dla województwa wielkopolskiego szacuje się średni wzrost w latach 2004 – 2007 na 14% rocznie.\* W województwie wielkopolskim w 2003 r. struktura

---

\* Prognoza wyrażona w raporcie „Polska: regionalne prognozy ekonomiczne 2004 – 2007. Analiza porównawcza 10 najbogatszych województw”, PMR Publications, Sierpień 2004.

nakładów inwestycyjnych wśród głównych działów gospodarki przedstawiała się następująco: przemysł 70%, handel i naprawy 18%, transport, gospodarka magazynowa i łączność 4%, budownictwo 2%.

Ponadto do zwiększania zatrudnienia w regionie przyczyniają się inwestycje zagraniczne. Pod koniec 2003 roku w województwie wielkopolskim ulokowanych było 257 bezpośrednich inwestycji zagranicznych, o wartości 6 840 mln USD, co dawało na 1 mieszkańca 2 036 USD. Na tle kraju stanowiło to 9,5% wszystkich bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Samorząd województwa wielkopolskiego wspiera przedsiębiorstwa w podejmowaniu inwestycji przede wszystkim poprzez:

- promocję inwestycji w regionie,
- współpracę z partnerami samorządowymi i firmami obsługującymi inwestorów,
- obsługę inwestorów we współpracy z Państwową Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych,
- rozbudowę bazy danych o ofertach inwestycyjnych, w tym na stronach internetowych,
- pobudzanie inwestycji wśród MSP, głównie poprzez działalność funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Aby zwiększyć nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach i wspomóc ich modernizację, fundusze strukturalne przewidują wsparcie dla przedsiębiorstw. Szczególnie poprzez SPO WKP w II Priorytecie, w Działaniu 3 „Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje” wspierane będą: działania modernizacyjne w MSP, prowadzące do wprowadzenia znaczącej zmiany produktu lub procesu produkcyjnego, wdrażanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych, podejmowanych przez przedsiębiorstwa, zakup wyników pracy B + R lub praw własności przemysłowej przedsiębiorstwa, wdrażanie i komercjalizację technologii gospodarki elektronicznej, zastosowanie i wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem, dostosowywanie technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, a szczególnie norm zharmonizowanych i prawodawstwa w zakresie BHP. Wsparcie to ma prowadzić do wzrostu nakładów inwestycyjnych, unowocześnienia środków trwałych, zwiększenia rentowności, wzrostu poziomu innowacyjności, stworzenia nowych miejsc pracy, w tym w innowacyjnych sektorach gospodarki, wzrostu współpracy pomiędzy sferą B + R a MSP. Wsparcie to jest skierowane do mikroprzedsiębiorstw, działających na rynku dłużej niż 3 lata oraz małych i średnich przedsiębiorstw.



Przedsiębiorstwa w podejmowaniu inwestycji wspierane są także w ramach II Priorytetu, Działanie 2 „Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw”. Celem tego działania jest: wsparcie realizacji projektów inwestycyjnych oraz internacjonalizacja przedsiębiorstw. W ramach realizacji projektów inwestycyjnych wspierane będą projekty dotyczące nowych inwestycji polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstwa, w sferze produkcyjnej i usługowej oraz projekty zakładające wprowadzenie znaczących zmian w procesie produkcyjnym lub w produkcji. W wyniku realizacji tych projektów zwiększeniu ulegną nakłady na inwestycje, liczba miejsc pracy oraz liczba przedsiębiorstw innowacyjnych. W ramach internacjonalizacji przedsiębiorstw wspierane będą projekty służące promocji wymiany handlowej oraz nawiązywaniu kontaktów handlowych z partnerami zagranicznymi. Służyć temu będą projekty związane ze wspieraniem udziału polskich firm w przedsięwzięciach targowo-wystawienniczych oraz powiązanych z nimi misjach gospodarczych.

## ***2.2 Rozwój biznesowego wsparcia dla przedsiębiorstw – doradztwo i instytucje wspomagające***

**Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do specjalistycznej pomocy biznesowej i doradczej dotyczącej: prowadzenia działalności na Jednolitym Rynku Europejskim, wdrażania i projektowania systemów zarządzania jakością, środowiska oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, uzyskiwania certyfikatów zgodności, wprowadzania innowacji i nowych technologii, podejmowania i rozwijania działalności eksportowej, tworzenia sieci kooperacyjnych, łączenia przedsiębiorstw**

Jednym z podstawowych elementów mających wpływ na tworzenie klimatu inwestycyjnego w sektorze MSP są instytucje otoczenia biznesu. Pomagają one w zakładaniu nowych firm, przyciągają kapitał z zewnątrz, pomagają w finansowaniu różnych przedsięwzięć, wspierają rozwój firm. Działalność instytucji otoczenia biznesu jest skierowana przede wszystkim do mikroprzedsiębiorstw i małych firm. Na poziomie regionalnym szczególne znaczenie mają fundusze pożyczkowe i poręczeniowe.

Bardzo duże znaczenie do otoczenia biznesu przywiązuje UE. W ramach programów sektorowych przeznaczone są znaczne środki na zapewnienie profesjonalnej obsługi przedsiębiorstw przez podmioty powołane do wspierania biznesu świadczące firmom usługi informacyjne, doradcze, finansowe lub szkoleniowe. Cały Priorytet II SPO WKP jest ukierunkowany na udzielanie pomocy finansowej instytucjom otoczenia biznesu.

Na terenie Wielkopolski działa blisko 100 organizacji, zaliczanych do instytucji otoczenia biznesu, które są podmiotami gospodarczymi nastawionymi na zysk oraz instytucje prowadzące działalność typu non-profit, które w różnym stopniu uwzględniają potrzeby MSP.

Instytucje otoczenia biznesu obok usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych realizują usługi w zakresie transferu technologii, finansowe oraz z zakresu promocji przedsiębiorczości. Najczęściej deklarowanym typem działalności organizacji przedsiębiorców jest prowadzenie działalności lobbingowej, usługi związane z certyfikacją i standaryzacją oraz świadczenie usług informacyjnych i doradczych.

Duże znaczenie dla tworzenia instytucjonalnego otoczenia sektora MSP ma PARP, agencja rządowa, podległa MGiP. Samorząd Województwa Wielkopolskiego współpracuje z PARP między innymi w zakresie realizacji procesów finansowego wsparcia dla przedsiębiorców i organizacji około biznesowych, organizując wspólne szkolenia i narady dotyczące wykorzystania przedakcesyjnych i strukturalnych funduszy unijnych.

Regionalnym partnerem PARP są RIF wybierane w drodze konkursu. Aktualnie działa 16 RIF – jedna w każdym województwie. W Wielkopolsce rolę RIF spełnia Agencja Rozwoju Regionalnego w Koninie. Agencja współpracuje z PARP przy wdrażaniu polityki wsparcia MSP w regionie, pełniąc jednocześnie analogiczną rolę wobec władz samorządowych, wdrażających strategię rozwoju regionu w obszarze dotyczącym MSP.

Z inicjatywy PARP utworzony został Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Na poziomie krajowym w tym systemie działa PARP, na poziomie regionu RIF, a na poziomie lokalnym pozarządowe organizacje m.in. agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, centra wspierania biznesu, izby przemysłowo-handlowe oraz lokalne fundacje i stowarzyszenia. Krajowy System Usług zrzesza obecnie 180 akredytowanych przy PARP instytucji.

Tak więc system wsparcia dla MSP opiera się na współpracy na trzech poziomach: krajowym (PARP), wojewódzkim (RIF) i bezpośrednich usługodawców (ośrodki akredytowane w KSU, PKD, akredytowani wykonawcy usług).

Ponadto MSP wspierane są przez PKD, które oferują bezpłatne usługi doradcze dla przedsiębiorców (10 godzin dla przedsiębiorcy), świadczą usługi doradcze i informacyjne (administracyjno-prawne aspekty prowadzenia działalności gospodarczej, oferta bankowa, leasingowa, pożyczkowa, poręczeniowa oraz dotycząca możliwości i zasad korzystania ze specjalistycznych usług, a także sposobów korzystania z instrumentów wsparcia dla MSP dostępnych w PARP i RIF). Obecnie na terenie kraju działa 140 PKD, z tego 13 na terenie Wielkopolski.

System dla swej sprawności wymaga jeszcze w województwie wykreowania nowych lub wzmocnienia już istniejących organizacji. Ośrodki rozmieszczone są nierównomiernie (głównie w Poznaniu), są często słabo wyposażone pod względem technicznym.

W Wielkopolsce działa także Park Naukowo-Technologiczny przy Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Konińska Strefa Inwestycyjna „Tania Energia”, Śremski Park Inwestycyjny oraz dwa inkubatory przedsiębiorczości: Fundacja „Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości” oraz Inkubator Przedsiębiorczości w Ostrzeszowie. Wśród podstawowych barier rozwojowych parków technologicznych i inkubatorów wymienić należy niedostatek kapitału i niski poziom świadomości dotyczących zadań i potencjału rozwojowego tego typu jednostek.

Wsparcie na doradztwo dla MSP można uzyskać w ramach SPO WKP w II Priorytecie „Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw” w Działaniu 1 „Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo”. Przewiduje się w ramach tego działania zwiększenie konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej. Dotyczy to zwłaszcza usług przyczyniających się do unowocześnienia funkcjonowania przedsiębiorstw i ich dostosowania do działalności na Jednolitym Rynku Europejskim. Działanie to będzie realizowane poprzez granty dla przedsiębiorstw na pokrycie części kosztów usług doradczych świadczonych przez akredytowanych wykonawców i dotyczących między innymi:

- zasad prowadzenia przedsiębiorstwa w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego,
- wdrażania systemów zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz wiedzy z zakresu wymogów prawnych bezpieczeństwa i higieny pracy,
- uzyskiwania certyfikatów zgodności dla wyrobów, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i personelu,
- wdrażania strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie i rozwiązania innowacyjne,
- podejmowania i rozwijania działalności eksportowej,
- powstawania firm opartych na wysokich technologiach.

Działanie skierowane jest do MSP, w tym mikroprzedsiębiorstw działających od ponad trzech lat na rynku i nowopowstałych przedsiębiorstw opartych na zaawansowanych technologiach. Wsparcie ze środków publicznych na realizację projektów w ramach tego działania będzie miało charakter dotacji. Przedsiębiorca może starać się o dotację w wysokości 50% kosztów kwalifikowanych, a w przypadku doradztwa dla nowopowstałych

firm opartych na zaawansowanych technologiach pomoc może osiągnąć nawet 100% kosztów kwalifikowanych (w oparciu o zasadę *de minimis*).

Środki finansowe na usługi doradcze dla MSP przewidziane są także w ramach programu PHARE 2003.

### **2.3 Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych**

**Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji dla pobudzenia inwestycji przedsiębiorstw i podniesienia ich konkurencyjności.**

System funduszy pożyczkowych i poręczeniowych jest jednym z elementów pozyskiwania przez małe i średnie firmy zewnętrznych źródeł finansowania. Sektor MSP ma problemy z dostępem do kredytów bankowych. Głównymi przyczynami są brak historii kredytowej oraz brak wiarygodności kredytowej, która oznacza brak odpowiedniego zabezpieczenia kredytu. Z kolei mikroprzedsiębiorstwa mają duże problemy z uzyskaniem kredytów bankowych z powodu złożoności wniosków kredytowych i stosowanie w nich uproszczonych form księgowości, przez co nie są one w sposób odpowiedni oceniane przez banki. Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe pozwalają MSP na pozyskanie środków finansowych na pokrycie wkładu własnego w celu pozyskania dostępu do oferty wsparcia finansowego ze strony Unii Europejskiej.

Do najważniejszych zadań funduszy pożyczkowych należy udzielanie i monitorowanie pożyczek, doradztwo dotyczące zarządzania finansami przedsiębiorstw. Szczególnie istotne jest udzielanie pożyczek o wysokim stopniu ryzyka. Najczęściej fundusze pożyczkowe działają na szczeblu regionalnym. Wiele funduszy współpracuje z organami samorządowymi w zakresie polityki regionalnej i gospodarczej.

Do najważniejszych zadań funduszy poręczeniowych należą z kolei: monitoring poręczanych kredytów oraz pomoc w przygotowaniu wniosków kredytowych. Swoją ofertę kierują one głównie do mikroprzedsiębiorstw i małych firm. Charakterystyczna dla tych funduszy jest współpraca z organami samorządowymi i innymi instytucjami poręczeniowymi. Rozwoju wymaga współpraca z organizacjami wspierającymi MSP w krajach Unii Europejskiej.

W Polsce funkcjonuje program rządowy „Kapitał dla przedsiębiorczych”, którego głównym celem jest budowa zintegrowanego, efektywnego, systemu regionalnych i lokalnych instytucji finansowych służących wzmocnieniu dostępu do finansowania zewnętrznego

małym i średnim przedsiębiorcom. Docelowo mają funkcjonować silne instytucje regionalne i liczne instytucje lokalne. Budowa sieci instytucji pożyczkowych i poręczeniowych ma opierać się na założeniach, które umożliwią jego rozbudowę. Są to:

- inicjatywa co do utworzenia nowego funduszu powinna zostać podjęta na poziomie lokalnym lub regionalnym. Władze samorządowe powinny partycypować w kapitale oraz w kosztach utrzymania funduszu,
- działalność poręczeniowa lub pożyczkowa powinna co najmniej zostać wyodrębniona księgowo w ramach instytucji prowadzącej fundusz; preferowane będą instytucje nie łączące działalności pożyczkowej lub poręczeniowej z innym rodzajem aktywności,
- o powiększenie kapitału funduszu ze środków szczebla centralnego będą mogły ubiegać się fundusze, które nie działają w celu osiągnięcia zysku lub zysk przeznaczają na cele statutowe,
- w ramach systemu powinny funkcjonować fundusze, które: będą akceptować standardy i najlepsze praktyki działalności poręczeniowej i pożyczkowej, zarządzanie przez nie kapitałem powinno uwzględniać bezpieczeństwo lokat i inwestycji, a zarządzać nimi powinien personel o odpowiednich kwalifikacjach.

W województwie wielkopolskim działają dwa fundusze o zasięgu regionalnym. Ponadto działają też fundusze o znaczeniu lokalnym.

Pierwszy z nich to Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A.

Podstawowymi zadaniami statutowymi Funduszu jest:

- świadczenie pomocy małym i średnim przedsiębiorcom, działającym na obszarze województwa wielkopolskiego, w postaci udzielania poręczeń, organizowania kursów i szkoleń, poradnictwa ekonomicznego, ułatwienia kontaktów z przedsiębiorcami spoza Wielkopolski,
- prowadzenie działań informacyjno – reklamowych dotyczących uwarunkowań gospodarczych województwa wielkopolskiego w środkach masowego przekazu,
- organizowanie imprez informacyjnych o gospodarce województwa wielkopolskiego i uczestniczenie w imprezach organizowanych przez inne podmioty,
- prowadzenie działalności edukacyjnej w formie kursów, szkoleń i wykładów dla jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych i wojewódzkich osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych w zakresie problematyki ekonomicznej, historii, kultury i tradycji regionu wielkopolskiego, wiedzy o samorządzie terytorialnym, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień samorządów regionalnych.

Udziałowcami Funduszu są: Województwo Wielkopolskie, Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. oraz Starostwo Powiatowe w Śremie. Fundusz poręcza spłatę kredytów i pożyczek, które sprzyjają: rozwojowi województwa wielkopolskiego, przyczyniają się do rozwoju przedsiębiorczości, powstawania nowych miejsc pracy i utrzymania istniejących. FRiPWW jest reprezentowany przez tzw. Jednostki Certyfikowane, które działają w Gostyniu, Wągrowcu, Wrześni i Śremie. Planowana jest dalsza rozbudowa sieci tych jednostek.

Drugim funduszem, działającym na terenie województwa wielkopolskiego jest Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. Jej utworzenie związane było z koniecznością powołania podmiotu, który oprócz działalności edukacyjnej, mógłby świadczyć pomoc zwłaszcza małym przedsiębiorcom w postaci udzielania pożyczek, bowiem pożyczki dla małych przedsiębiorców stanowią bardzo istotny element w realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego*. Możliwość udzielania pożyczek dla przedsiębiorców przez Agencję przyczyni się z do rozwoju małych firm, a przede wszystkim może mieć wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy. Beneficjentami udzielanych pożyczek mogą być wyłącznie małe firmy działające na obszarze województwa wielkopolskiego i absolwenci i bezrobotni rozpoczynający działalność gospodarczą na terenie Wielkopolski. Jej celem jest aktywizacja gospodarcza poprzez udzielanie pożyczek oraz prowadzenie szkoleń, kursów i innych form edukacji ekonomicznej, promocję eksportu, organizowanie współpracy przedsiębiorstw Wielkopolski z partnerami zagranicznymi.

Udzielane pożyczki mają wspierać: przedsięwzięcia, których celem jest zachowanie lub stworzenie nowych miejsc pracy, finansowanie potrzeb produkcyjnych związanych z zaopatrzeniem i sprzedażą oraz procesem rozliczeń, jak również potrzeb związanych z obrotem towarami i usługami oraz finansowanie przedsięwzięć, których celem jest stworzenie nowych lub powiększenie już istniejących środków trwałych oraz na odtworzenia, remonty i modernizację majątku trwałego

#### ***2.4 Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw***

**Cel: Stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie nowopowstałym mikroprzedsiębiorstwom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia.**

Wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw przewidziane jest w II Priorytecie, Działaniu 5 „Promocja przedsiębiorczości” oraz Priorytecie III, Działaniu 4 „Mikroprzedsiębiorstwa”

ZPORR. Pierwsze z działań przewiduje wsparcie dla osób fizycznych, nie zarejestrowanych jako bezrobotne, zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą (bez względu na wiek, płeć, posiadane doświadczenie zawodowe), z wyłączeniem osób, które były właścicielami przedsiębiorstwa i prowadziły działalność gospodarczą po 1 stycznia 2004 r. Ponadto wsparcie udzielane jest również osobom fizycznym, które założyły działalność gospodarczą w trakcie korzystania ze wsparcia doradczo-szkoleniowego w ramach tego działania, które spełniają kryteria określone dla mikroprzedsiębiorcy. Natomiast drugie z wymienionych działań przewiduje wsparcie dla typowych mikroprzedsiębiorstw.

Działanie 2.5 ZPORR „Promocja przedsiębiorczości” ukierunkowane jest na zapewnienie osobom, które mają zamiar rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej, spełniającym kryteria określone dla mikroprzedsiębiorcy bezpośredniego, kompleksowego wsparcia mającego im pomóc w pokonaniu barier utrudniających rozpoczęcie działalności. W ramach tego działania przewidziane są różne formy pomocy, które mają za zadanie wspomagać przedsiębiorcę zarówno w momencie zakładania przedsiębiorstwa, jak i w okresie początków jego funkcjonowania. Realizacja działania odbywa się w szczególności z wykorzystaniem sieci ośrodków świadczących usługi szkoleniowo-doradcze, które w zamierzeniu mają stanowić kontynuację działalności PKD.

Główne wsparcie, przewidziane w tym działaniu, ma trafić do osób rozpoczynających działalność gospodarczą, nie zarejestrowanych jako bezrobotne, które także nie prowadziły działalności gospodarczej po 1 stycznia 2004 roku. Jeżeli osoba fizyczna korzystająca z pomocy doradczo-szkoleniowej rozpocznie działalność gospodarczą to również otrzymuje wsparcie w ramach tego działania. Od dnia zarejestrowania przez mikroprzedsiębiorcę działalności gospodarczej nie może minąć więcej niż 36 miesięcy. Uprawnienie do korzystania ze wsparcia pomostowego i jednorazowych dotacji na rozwój inwestycyjny, przysługuje dopiero po zarejestrowaniu działalności zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Przede wszystkim priorytetowo podchodzi się do:

- osób odchodzących z rolnictwa,
- osób zagrożonych utratą zatrudnienia,
- młodzieży do 25 roku życia nie zarejestrowanej jako bezrobotna.

Wsparcie będzie realizowane w następujących formach:

- świadczenie usług doradczych i szkoleniowych wspierających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej, polegających na: organizowaniu usług informacyjnych z zakresu podstawowych zasad prowadzenia działalności

gospodarczej, organizowaniu grupowych i indywidualnych usług doradczych i szkoleniowych, umożliwiających nabywanie umiejętności niezbędnych dla prowadzenia działalności gospodarczej, organizowaniu szkoleń ukierunkowanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, połączonych z indywidualnym doradztwem (*coaching*) jako częścią szkolenia, zapewnieniu opieki indywidualnego doradcy, który wsparciem obejmie określoną grupę osób, udzielając im pomocy doradczej, np. w diagnozie potrzeb przedsiębiorstwa i zdefiniowaniu rodzaju oraz zakresu potrzebnej pomocy, ułatwianiu dostępu do zaawansowanych usług doradczych i szkoleniowych, korzystaniu z instrumentów wsparcia dostępnych dla mikroprzedsiębiorców, organizowaniu przedsięwzięć grupowych z udziałem nowo zarejestrowanych mikroprzedsiębiorców,

- rozpowszechnianiu dobrych praktyk i metod rozwoju,
- przekazywaniu pomocy finansowej przysługującej po zarejestrowaniu się mikroprzedsiębiorcy w formie: wsparcia pomostowego, jednorazowej dotacji inwestycyjnej na rozwój działalności.

Działanie 3.4 ZPORR „Mikroprzedsiębiorstwa” ukierunkowane jest na podniesienie jakości i efektywności zarządzania, a także podniesienie zdolności inwestycyjnej nowych przedsiębiorstw poprzez ułatwienie im dostępu do wysokiej jakości zewnętrznych usług doradczych świadczonych przez wyspecjalizowane firmy oraz dokapitalizowanie projektów inwestycyjnych. Wsparcie będzie głównie dotyczyło takich usług i inwestycji, które przyczynią się do zwiększenia zdolności przetrwania i kontynuacji działania nowo powstałych mikroprzedsiębiorstw, unowocześnienia sposobu ich funkcjonowania i wyposażenia, a w konsekwencji dostosowania do konkurencji na jednolitym rynku europejskim.

Wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw w ramach tego działania będzie przebiegało dwoma ścieżkami, zdefiniowanymi jako: specjalistyczne usługi doradcze oraz dotacje inwestycyjne.

Doradztwo specjalistyczne dotyczy: doradztwa wprowadzającego innowacyjność w przedsiębiorstwie i zwiększającego jego konkurencyjność. W grę wchodzi opracowanie strategii umieszczenia produktu na nowym rynku zbytu, wprowadzeniem na rynek nowego produktu, zdobycie nowej grupy klientów, racjonalizacja przepływów finansowych, towarów, materiałów, informacji wewnątrz przedsiębiorstwa, komputeryzacja, racjonalizacja logistyki sprzedaży towarów i usług, poprawa zarządzania wewnątrz firmy. Natomiast specjalistyczne



usługi doradcze nie obejmują doradztwa stałego, związanego z codzienną działalnością operacyjną przedsiębiorstwa, takiego jak doradztwo podatkowe, prawne, czy marketingowe.

Dotacje inwestycyjne dotyczą z kolei dofinansowania inwestycji związanych z: rozbudową lub nabyciem przedsiębiorstwa, rozszerzeniem zakresu działalności gospodarczej, rozpoczęciem w przedsiębiorstwie działań obejmujących dokonywanie zasadniczych zmian produkcji bądź procesu produkcyjnego, zmianą wyrobu lub usługi, w tym także zmianą w zakresie sposobu świadczenia usług, unowocześnieniem wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności gospodarczej firmy, modernizacją środków produkcji.

### **3. Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy**

#### ***3.1. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki***

**Cel: Podniesienie konkurencyjności i rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez inwestycje w kadry**

O sile wielkopolskiej gospodarki w coraz większym stopniu decyduje zdolność adaptacji potencjału kadrowego przedsiębiorstw do zmieniających się warunków gospodarczych. W celu zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw niezbędne jest zapewnienie wysoko wykwalifikowanych kadr, w tym kadr zarządzających, jak również promowanie współpracy przedsiębiorstw z sektorem nauki. Podjęcie działań na rzecz poprawy zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i pracowników do zmieniających się warunków, zwłaszcza w obliczu wprowadzania do przedsiębiorstw na szeroką skalę nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych, powinno łączyć się między innymi z promocją elastyczności organizacyjnej i zatrudnienia (stosowanie różnych form organizowania się firm z punktu widzenia procesu wykonywania pracy, np. telepraca, rotacja pracy) i elastyczności funkcyjnej (dokonywaniu zmian w zakresie zadań pracownika w miarę zmian w zadaniach firmy). Proces modernizacji organizacji pracy winien odbywać się z udziałem partnerów społecznych. Promocja elastycznych form zatrudnienia oraz rozwoju zawodowego pracowników firm to istotny mechanizm unowocześnienia wielkopolskiego rynku pracy, podniesienia konkurencyjności wielkopolskiej gospodarki, postępu technologicznego, jak również zwiększenia atrakcyjności województwa dla inwestycji.

Podstawowe wsparcie dla rozwoju kadr nowoczesnej gospodarki przewidziane jest w SPO RZL, w Działaniu 2.3 „Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki”.

W ramach tego Działania wsparcie można uzyskać na:

- doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr zarządzających oraz pracowników przedsiębiorstw, osiągnięcie odpowiednich umiejętności i kwalifikacji kadry,
- ułatwianie transferu wiedzy i zacieśnianie współpracy między szkołami wyższymi i przedsiębiorstwami (kursy zaawansowanych technologii, wysyłanie kadry kierowniczej oraz wszystkich kategorii pracowników – badaczy, techników, robotników – przedsiębiorstw do uniwersytetów w celu kontynuowania nauki na poziomie wyższym lub na szkolenia oferowane przez instytucje szkolnictwa wyższego, jak również staże pracowników w instytucjach naukowo-badawczych, studia podyplomowe,
- ułatwienie wprowadzania nowych form zatrudnienia i nowych form organizacji pracy (w tym pracy czasowej, rotacji pracy, telepracy, dostosowanie organizacji i form zatrudnienia do zmian technologicznych, z uwzględnieniem poprawy warunków pracy).

Wszystkie te działania będą osiągnięte przez:

- szkolenia ogólne i specjalistyczne,
- kursy zawodowe w zakresie języków obcych,
- studia podyplomowe,
- staże,
- usługi doradcze,
- atypowe formy pracy (np. rotacja pracy, telepraca),
- projekty badawcze i promocyjne (popularyzatorskie) w zakresie nowych form organizacji pracy, nowych form zatrudnienia, doskonalenia zawodowego, projekty podnoszące jakość szkolenia i usług doradczych, projekty badawcze i promocyjne (popularyzatorskie) w zakresie nowych form organizacji pracy, nowych form zatrudnienia.

### ***3.2 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi***

**Cel: Zmiana kwalifikacji zawodowych pracowników podlegających restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych**

Realizacja zadania polegać będzie na przygotowaniu osób zagrożonych utratą zatrudnienia do samodzielnego i aktywnego poszukiwania pracy na regionalnym rynku pracy w oparciu o nowo nabyte kwalifikacje i umiejętności.

Program pomocy obejmować będzie działania doradcze i szkoleniowe, których celem jest zmniejszenie negatywnych skutków zwolnień, przede wszystkim poprzez ułatwienie adaptacji zwalnianych pracowników do nowej sytuacji życiowej oraz przygotowanie do efektywnego funkcjonowania na rynku pracy.

Oferowana zwalnianym osobom pomoc obejmować będzie: doradztwo zawodowe i wsparcie psychologiczne, pomoc w formułowaniu dokumentów aplikacyjnych, porady w zakresie poruszania się po rynku pracy, pomoc w poszukiwaniu ofert pracy, dobór szkoleń i kierunku przekwalifikowania oraz pośrednictwo pracy. Powstawać będą specjalne programy wsparcia we współpracy z firmami będącymi w trakcie restrukturyzacji.

Zakłada się, że realizacja zadania przebiegać będzie w formie konsultacji indywidualnych z doradcami zawodowymi w WUP i PUP, a także warsztatowych grup wsparcia.

WUP jest również instytucją wdrażającą w ramach Działania 2.4 ZPORR „Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi”. WUP w ramach tego Działania nadzoruje realizację projektów skierowanych do:

- pracowników przemysłów zlokalizowanych na obszarach objętych wsparciem w ramach Działania 3.2 ZPORR, m.in. takich jak: przemysł lekki, chemiczny, cukrowniczy, a także pracowników sektora ochrony zdrowia,
- pracowników przemysłów, które zostały objęte rządowymi programami restrukturyzacji sektorów przemysłu tylko w przypadku rozpoznania potrzeby dodatkowego wsparcia,
- pracowników w okresie wypowiedzenia stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników,
- osób zatrudnionych u pracodawcy, wobec którego ogłoszono upadłość lub który jest w stanie likwidacji.

Celem tego Działania jest dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy poprzez zmianę kwalifikacji osób zagrożonych utratą pracy, jak również zmianę kwalifikacji zawodowych pracowników przemysłów i sektorów podlegających restrukturyzacji w celu umożliwienia tym osobom wykonywania nowych zawodów.

W ramach tego Działania realizowane są następujące projekty:

- szkolenia i kursy, mające na celu nabycie umiejętności i kwalifikacji zawodowych związanych z nowym zawodem,\*
- pośrednictwo pracy na terytorium RP,\*
- informacja zawodowa,\*
- usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych, w tym indywidualne plany działań polegające na udzielaniu osobom zagrożonym utratą zatrudnienia pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia,\*
- subsydiowanie zatrudnienia,

Przedsiębiorstwa korzystające ze wsparcia w postaci subsydiowanego zatrudnienia są przedsiębiorstwami spoza przemysłów przechodzących procesy restrukturyzacyjne, to jest sektorów: górnictwa, węgla brunatnego, kamiennego, hutnictwa żelaza i stali, stoczniowego.

### **3.3 Wdrożenie systemu EURES**

#### **Cel: Wspieranie mobilności na krajowym i europejskim rynku pracy**

Sieć EURES zmierza do ułatwienia mobilności na europejskim rynku pracy, proponując usługi na rzecz pracowników i pracodawców, a także wszystkich innych obywateli pragnących skorzystać ze swobodnego przepływu osób w Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Realizacja zadań EURES odbywać się będzie poprzez:

- udzielanie bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia zgodnie z zasadą swobodnego przepływu pracowników w UE,
- udzielanie pracodawcom pomocy w uzyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- inspirowanie i organizowanie kontaktów bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami,
- informowanie o sytuacji na rynkach pracy, z uwzględnieniem występujących tam zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Planowane na rok 2005 działania, to:

---

\*Projekty nie podlegają przepisom regulującym kwestie pomocy publicznej.

- współpraca z instytucjami, w których istnieje względnie duży przepływ osób, zainteresowanych możliwością skorzystania z sieci EURES – nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów (w formie osobistych spotkań, drogą pocztową, elektroniczną i telefonicznie) z takimi instytucjami, jak: PUP, GCI, ABK, CIE, ARR, fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz osób bezrobotnych,
- przeprowadzenie działań marketingowych skierowanych do pracodawców i organizacji pracodawców, poprzez organizację seminariów promujących EURES (prezentacja programu ze szczególnym nastawieniem na pomoc w rekrutacji pracowników), wysyłanie materiałów informacyjnych, uczestnictwo w spotkaniach organizowanych przez pracodawców,
- realizowanie strategii marketingowej i komunikacyjnej – dostarczenie odpowiedniej informacji i komunikacja na temat EURES ze społeczeństwem, partnerami społecznymi i innymi partnerami na rynku pracy.
  - udostępnienie osobom poszukującym pracy materiałów reklamowych: plakatów, broszur informacyjnych, dotyczących funkcjonowania sieci EURES podczas warsztatów dla osób poszukujących pracy, chętnych do pracy za granicą,
  - udział kadry EURES w targach i giełdach pracy itp., organizowanych przez publiczne służby zatrudnienia, OHP oraz ABK,
  - organizacja spotkań informacyjnych dla studentów, dotyczących podjęcia pracy za granicą,
  - rozsyłanie materiałów promocyjnych do partnerów społecznych, organizacji pracodawców i pracowników publicznych służb zatrudnienia.

### ***3.4 Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako warunku zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy***

#### **Cel: Ograniczenie barier komunikacyjnych związanych z dojazdami do i z miejsc pracy**

Od 2004 r. Samorząd Województwa Wielkopolskiego na mocy Ustawy o transporcie kolejowym z dnia 28.03.2003 r. został zobowiązany do organizowania i dofinansowania pasażerskich przewozów regionalnych na terenie Wielkopolski. Przewozy te są wykonywane przez spółkę PKP Przewozy Regionalne. Samorząd Województwa Wielkopolskiego jako organizator określa liczbę uruchamianych pociągów, linie na których one kursują oraz zestawienie pociągów. Kolejowa komunikacja pasażerska ma być utrzymana na wszystkich czynnych obecnie odcinkach sieci kolejowej w Wielkopolsce. Dlatego też propozycja PKP na

rok 2005 dotycząca całkowitego zawieszenia przewozów pasażerskich na liniach: Zbąszyń – Leszno, Głogów – Leszno, Leszno – Krotoszyn, Krotoszyn - Ostrów Wlkp., Gniezno – Jarocin, Jarocin - Krotoszyn, Krotoszyn – Oleśnica, Jarocin – Leszno, Wągrowiec – Gołańcz – Kcynia – Bydgoszcz, Kępno – Wieluń, Ostrów Wlkp. – Oleśnica, przedstawiona na początku 2004 r. została całkowicie odrzucona przez UM, a w rozkładzie jazdy obowiązującym od 12.12.2004 r. zostały utrzymane lub zwiększona liczba połączeń uruchamianych na tych odcinkach. Wyjątkiem są linie Krotoszyn – Oleśnica i Gołańcz – Kcynia – Bydgoszcz, leżące w większej części na terenie sąsiednich województw, na których to liniach w chwili obecnej nie jest prowadzona ani komunikacja kolejowa, ani kolejowa komunikacja zastępcza. Z dniem 01.09.2004 r. udało się wznowić po pięciomiesięcznej przerwie kursowanie pociągów na linii Jarocin – Leszno, a od 12.12.2004 r. także przewozy na linii Wągrowiec – Gołańcz. Jednak ze względu na ograniczone środki finansowe przeznaczone na dofinansowanie kolejowych przewozów pasażerskich, których wysokość corocznie określa Sejmik Województwa Wielkopolskiego, konieczne może być ograniczenie liczby połączeń na liniach obsługiwanych obecnie największą liczbą pociągów.

Przy tworzeniu rozkładu jazdy pociągów UM szczególną uwagę zwracał na zapewnienie dowozu do większych miast w Wielkopolsce na godzinę 7 i 8 (w przypadku Poznania także na godz. 6.00) oraz powrotu do domu po 8-godzinnym dniu pracy.

W gestii Marszałka Województwa Wielkopolskiego jest wydawanie zezwoleń dla przewoźników drogowych prowadzących przewozy regularne i regularne specjalne na obszarze wykraczającym poza obszar jednego powiatu. Wydanie takiego zezwolenia poprzedza analiza rynku transportowego mająca na celu stwierdzenie, czy godziny kursowania nowego połączenia autobusowego nie będą pokrywać się z godzinami kursowania pociągów oraz istniejących połączeń autobusowych.

### ***3.5 Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych***

**Cel: Koordynacja kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych i osób poszukujących pracy z potrzebami rynku pracy, opracowanie i upowszechnienie rocznego raportu na temat zawodów nadwyżkowych i deficytowych**

Jednym z zadań, jakie ma do wykonania WUP, jest korelacja kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych i osób poszukujących pracy z potrzebami rynku pracy w województwie wielkopolskim. Powyższe zadanie pozwoli dostosować umiejętności osób

bezrobotnych lub dopiero wchodzących na rynek pracy z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez pracodawców na lokalnym rynku pracy.

W ramach realizacji zadania zakłada się coroczne przygotowanie i rozpowszechnianie przez WUP, wspólnie z PUP z terenu Wielkopolski, raportu na temat zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

Raport ten pozwoli na obserwację wielkopolskiego rynku pracy pod kątem kształtowania się popytu i podaży siły roboczej w przekroju zawodowym. Ponadto opracowanie to będzie pomocne w dostosowaniu poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, a także do określenia zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy kierunków szkoleń osób bezrobotnych. Doradcy zawodowi będą mogli wykorzystywać raport przy wskazywaniu zawodów poszukiwanych przez lokalnych pracodawców oraz takich, na które maleje zapotrzebowanie. Pomoże także w opracowaniu przez samorządy lokalne strategii działania oraz oceny i weryfikacji ich założeń w części dotyczącej łagodzenia skutków bezrobocia oraz promocji zatrudnienia. Będzie przydatne przy planowaniu działań przez instytucje i organizacje współpracujące na lokalnym rynku pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i określeniu przez WUP wykazu zawodów, za które może być dokonana refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne młodocianych pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

### ***3.6 Monitorowanie lokalnych rynków pracy***

**Cel: Polepszenie jakości usług rynku pracy w oparciu o analizę lokalnego rynku pracy i zdobytą wiedzę dotyczącą popytu i podaży pracy**

Jednym z podstawowych i koniecznych działań, jakie stale wykonuje WUP, jest monitorowanie lokalnych rynków pracy. Wykonywanie tego działania ma na celu stałą kontrolę nad pojawiającymi się tendencjami w zatrudnieniu i nieustanne dostosowywanie podejmowanych działań do pojawiających się potrzeb.

W ramach polepszenia jakości usług rynku pracy w oparciu o analizę lokalnego rynku pracy i zdobytą wiedzę dotyczącą popytu i podaży pracy WUP, na podstawie analizy danych nadesłanych z PUP województwa wielkopolskiego, dotyczących wybranych kategorii osób bezrobotnych, kontynuował będzie co miesiąc opracowywanie i rozpowszechnianie biuletynu informacyjnego.

WUP będzie co roku opracowywał ocenę sytuacji na rynku pracy poszczególnych kategorii bezrobotnych oraz dokona corocznej analizy ogólnej sytuacji na wielkopolskim rynku pracy.

W związku z powyższym WUP przygotuje następujące opracowania:

- 1) *Biuletyn informacyjny*.
- 2) *Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy w 2004 roku* – opracowanie będzie przedstawiać sytuację na wielkopolskim rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem rozmiaru i dynamiki oraz struktury bezrobocia, a także działań podejmowanych w celu ograniczenia rozmiarów tego zjawiska i pomocy osobom pozostającym bez pracy. Publikacja prezentować będzie wszelkie inicjatywy podejmowane w województwie wielkopolskim na rzecz osób bezrobotnych. Pozwoli także na zaplanowanie w kolejnym roku działań mających na celu poprawę sytuacji poszczególnych grup osób bezrobotnych.
- 3) *Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy* – opracowanie będzie przedstawiać zjawisko bezrobocia wśród kobiet w województwie wielkopolskim. Pozwoli zapoznać się ze specyfiką tego zjawiska i tendencjami na rynku pracy w tej grupie społecznej. Wskaże także możliwe sposoby działania mające na celu ograniczenie bezrobocia wśród kobiet.
- 4) *Ocena sytuacji absolwentów na wielkopolskim rynku pracy rocznik 2003/2004* – głównym zadaniem publikacji będzie udzielenie odpowiedzi na pytanie, jakiego rodzaju szkoły w województwie najmniej odpowiadają wymogom rynku pracy, jakie kierunki kształcenia w najmniejszym stopniu zagwarantują zatrudnienie, a także pokazanie zróżnicowanych szans podjęcia pierwszej pracy przez absolwentów różnych szkół, posiadających ten sam zawód. Opracowanie to będzie dostarczało informacji niezbędnych dla pracodawców przy podejmowaniu decyzji dotyczących zatrudniania absolwentów jak i rozwoju rynku edukacyjnego w Wielkopolsce. Będzie także informatorem dla młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Umożliwi podjęcie kroków zmierzających do dostosowania struktury i treści kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy.
- 5) *Sytuacja osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy* – celem opracowania będzie ukazanie i przybliżenie sytuacji osób bezrobotnych niepełnosprawnych z województwa wielkopolskiego na rynku pracy. W publikacji przedstawione zostaną informacje statystyczne, instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych oraz programy aktywizacji zawodowej skierowane do tej kategorii bezrobotnych;



- 6) *Długotrwale bezrobotni na wielkopolskim rynku pracy* – publikacja będzie miała na celu przybliżenie sytuacji osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy w Wielkopolsce, przedstawienie instytucji i programów służących pomocą tej grupie bezrobotnych oraz wskazanie kierunków działań, jakie należy podjąć dla ułatwienia im funkcjonowania na wielkopolskim rynku pracy;
- 7) *Sytuacja bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie województwa wielkopolskiego* – opracowanie będzie przedstawiać zjawisko bezrobocia wśród osób zamieszkujących tereny wiejskie w województwie wielkopolskim. Przedstawiona zostanie specyficzna sytuacja mieszkańców wsi oraz zjawiska i tendencje na rynku pracy w tej grupie społecznej. Wskaże także możliwe sposoby działania mające na celu ograniczenie bezrobocia wśród osób zamieszkujących tereny wiejskie.

#### **4. Promowanie rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie**

##### ***4.1 Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym***

**Cel: Opracowanie i wdrożenie wojewódzkiego systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego**

W zakresie doskonalenia systemu informacji o kształceniu ustawicznym planowana jest kontynuacja corocznej publikacji KO *Informator dla kandydatów do szkół dla młodzieży i dla dorosłych województwa wielkopolskiego*. Informator zawiera wykaz szkół publicznych i niepublicznych z uprawnieniami szkół publicznych dla młodzieży i dorosłych, wykaz poradni psychologiczno-pedagogicznych, wykaz burs szkolnych, spis szkół, indeksy zawodów nauczanych w szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających, w szkołach policealnych i pomaturalnych, a także profile kształcenia ogólnozawodowego.

Informator przekazywany jest bezpłatnie do wszystkich szkół, a także jest dostępny w wersji elektronicznej na stronie KO.

Ponadto planowane jest stworzenie w DEiNUM bazy danych o jednostkach prowadzących kształcenie ustawiczne zarówno w formach szkolnych, jak i pozaszkolnych. Baza zawierałaby informacje na temat placówek, a także kierunków, w jakich można się w nich kształcić.

##### ***4.2 Opracowanie i wdrożenie zasad prowadzenia kształcenia na odległość w formach pozaszkolnych***

**Cel: Utworzenie oraz określenie zasad funkcjonowania sieci regionalnych ośrodków kształcenia na odległość**

W ramach zadania planowana jest współpraca DEiNUM z instytucjami prowadzącymi kształcenie na odległość, w celu stworzenia sieci placówek umożliwiających uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych, takimi jak Zakład Doskonalenia Zawodowego czy Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli. Ponadto zakłada się inspirowanie uczelni wyższych do otwierania nowych kierunków kształcenia na studiach podyplomowych, w tym nauczania na odległość.

#### ***4.3 Rozwijanie standardów kwalifikacji zawodowych***

**Cel: Podniesienie jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego powiązanego z potrzebami rynku pracy oraz stworzenie podstaw do budowy systemu przejrzystości i uznawania kwalifikacji**

W ramach zadania KO w Poznaniu kontynuować będzie nadzór pedagogiczny nad kształceniem zawodowym, pełniony przez wizytatorów Kuratorium. Wizytatorzy wspierać też będą dyrektorów szkół i placówek w podnoszeniu jakości pracy. Wsparcie odbywać się będzie poprzez:

- organizowanie porad, szkoleń i konferencji,
- dokonywanie zewnętrznego mierzenia jakości pracy szkół i placówek w wybranych obszarach zgodnie ze standardami ogólnopolskimi i ujednoliconą procedurą na terenie województwa,
- analizowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów,
- monitorowanie programów rozwoju szkół,
- dokonywanie oceny pracy dyrektorów szkół,
- opiniowanie arkuszy organizacyjnych szkół,
- wspomaganie inicjatyw edukacyjnych podejmowanych przez szkoły,
- informowanie o zmianach w przepisach prawa oświatowego i kontrole zgodności działalności szkół z przepisami.

Działania w ramach zadania podejmować będzie również DEiNUM. Planowana jest m.in. współpraca z przedsiębiorstwami i szkołami w celu wprowadzenia do szkół nowych zawodów, takich jak np. mechatronik. Przyczyni się to do zbudowania systemu dualnego, polegającego na tym, iż kształcenie teoretyczne odbywa się w szkole, a zajęcia praktyczne w zakładzie pracy. Zakłada się również całoroczne analizowanie potrzeb rynkowych w zakresie kształcenia zawodowego w podległych jednostkach, czyli w Medycznych Studiach Zawodowych i Nauczycielskich Kolegiach Języków Obcych.

#### ***4.4 Modernizacja i wzbogacenie oferty programowej kształcenia ustawicznego poprzez tworzenie programów modułowych***

**Cel: Zwiększenie mobilności zawodowej i zdolności do uzyskania i utrzymania zatrudnienia na lokalnym, krajowym i europejskim rynku pracy**

W ramach zadania zakładane jest, poprzez działalność DEiNUM, upowszechnianie wiedzy dotyczącej programów modułowych w Ośrodkach Doskonalenia Nauczycieli i dokształcanie nauczycieli w tym zakresie w Ośrodkach Doskonalenia Nauczycieli.

#### ***4.5 Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie***

**Cel: Zwiększenie dostępu do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia – od edukacji przedszkolnej do kształcenia ustawicznego osób dorosłych, z uwzględnieniem promocji uczenia się przez całe życie na obszarach wiejskich**

W zadanie to wpisuje się współpraca Wielkopolskiego Kuratora Oświaty z samorządami, polegająca na wydawaniu przez Kuratora wiążących opinii w zakresie tworzonej przez organy prowadzące sieci szkół.

Ponadto, w ramach działań DEiNUM, planowane jest utworzenie multimedialnych centrów kształcenia w oparciu o Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli i Centra Kształcenia Praktycznego i pozyskanie na nie środków z programów ZPORR. Departament ten planuje także inspirowanie podległych jednostek do złożenia wniosków do ZPORR na przedsięwzięcia edukacyjne i szkoleniowe.

#### ***4.6 Podwyższenie jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy***

**Cel: Wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia między innymi poprzez upowszechnianie wykorzystania komputerowej technologii informacyjnej w procesie kształcenia, doskonalenie nauczycieli, akredytację instytucji edukacyjnych oraz budowę systemu zbierania i analizy edukacyjnych danych statystycznych**

W ramach podwyższania jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy istotny jest szereg działań podejmowanych przez KO, które będą realizowane w 2005 r.

Kuratorium upowszechniać będzie wykorzystanie informacyjnej technologii komputerowej w procesie kształcenia uczniów. W tym celu powołany został koordynator edukacji informatycznej, który realizuje ogólnopolskie projekty wyposażania szkół w sprzęt komputerowy i tworzenie pracowni internetowych oraz multimedialnych centrów informacji w szkołach. Ponadto kontynuowane będzie prowadzenie stałego odnośnika edukacji

informatycznej na stronie Kuratorium, gdzie przekazywane są aktualne informacje oraz upowszechniane przykłady dobrej praktyki w dziedzinie edukacji informatycznej.

KO, poprzez kontynuację systemu tzw. grantów edukacyjnych dla publicznych i niepublicznych placówek doskonalenia nauczycieli, których priorytetem są nowe technologie informacyjne i metody nauczania, promować będzie kierunki doskonalenia nauczycieli. Planowane jest również organizowanie szkoleń i konferencji dla nauczycieli w dziedzinie edukacji informatycznej oraz objęcie patronatem inicjatyw w tym zakresie, np. konkursów.

Ponadto od 1 stycznia 2005 r. wdrażany będzie system informacji oświatowej (SIO). System ten obejmuje bazy danych oświatowych w skład których wchodzi zbiory danych o:

- szkołach,
- uczniach, słuchaczach, wychowankach i absolwentach,
- nauczycielach, wychowawcach i innych pracownikach,
- spełnianiu obowiązku nauki.

Wśród informacji gromadzone są dane potrzebne do analizy kształcenia w kontekście potrzeb rynku pracy, takie jak:

- typy lub rodzaje szkół i placówek oświatowych,
- liczby klas i oddziałów,
- profile kształcenia,
- zawody,
- wyniki egzaminów dojrzałości,
- wyniki egzaminów z nauki zawodu lub egzaminu z przygotowania zawodowego,
- spełnianie obowiązku szkolnego przez młodzież w wieku 16-18 lat,
- liczby uczniów, słuchaczy i wychowanków,
- liczby uczniów, którzy są młodocianymi pracownikami,
- zbiory danych o nauczycielach – ich wykształceniu, przygotowaniu pedagogicznym, formach doskonalenia kształcenia, rodzajach prowadzonych zajęć.

Zebrane informacje przekazane do MENiS będą służyły tworzeniu prognoz i budowaniu strategii we właściwych zakresach na terenie województwa.

W ramach zadania planowane są także działania DEiNUM. Działania te przedstawiają się następująco:

- stworzenie bazy danych placówek edukacyjnych województwa wielkopolskiego w celu uzyskania edukacyjnych danych statystycznych,
- upowszechnianie kształcenia w zakresie technologii ICT pośród nauczycieli, prowadzone przez Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli,

- kursy związane z upowszechnianiem egzaminów zewnętrznych prowadzone przez Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli,
- wspieranie projektów zatrudniania nauczycieli języków obcych pochodzących z zagranicy, tzw. *native speakerów* w Ośrodkach Doskonalenia Nauczycieli i w Nauczycielskich Kolegiach Języków Obcych w celu polepszenia poziomu nauczania języków obcych,
- utworzenie nowych oddziałów i kierunków kształcenia w Nauczycielskich Kolegiach Języków Obcych,
- wspieranie kursów w Ośrodkach Doskonalenia Nauczycieli w zakresie certyfikacji dotyczącej zarządzania jakością ISO 9000-2001.

## **5. Zwiększenie podaży siły roboczej i wspieranie „grup ryzyka”**

### **5.1 Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej**

**Cel: zmniejszenie bezrobocia ukrytego na wsi i zagospodarowanie nadwyżek zasobów pracy**

W ramach zwiększenia podaży siły roboczej i wspierania „grup ryzyka” planuje się aktywizację zawodową ludności wiejskiej województwa wielkopolskiego.

Polityka wyznaczona przez instytucje rynku pracy prowadzić będzie do zmniejszenia bezrobocia ukrytego na wsi w województwie wielkopolskim i zagospodarowania nadwyżek zasobów pracy.

W ramach zmniejszania bezrobocia ukrytego na wsi i zagospodarowania nadwyżek zasobów pracy WUP planuje w 2005 roku realizację dwóch wojewódzkich programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych z terenów wiejskich i o niskich kwalifikacjach zawodowych. Są to programy „Rowy” oraz „Lepsza droga”.

W ramach programu „Rowy” planuje się zaktywizowanie w 2005 roku 1150 osób, które wykonywały będą prace z zakresu melioracji.

Celem wprowadzenia programu „Lepsza droga” będzie aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie, ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do powrotu na rynek pracy.

WUP jako instytucja wdrażająca w ramach Działania 2.3 ZPORR, „Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa” nadzoruje właściwą realizację projektów skierowanych do rolników i domowników z wyłączeniem emerytów i osób zarejestrowanych

jako bezrobotne oraz innych osób zatrudnionych w rolnictwie chcących podjąć zatrudnienie w sferze pozarolniczej.

*Rolnicy* definiowani są tu jako osoby fizyczne prowadzące na własny rachunek działalność rolniczą jako posiadacze (samoistni albo zależni) gospodarstwa rolnego położonego w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, a także osoby, które przeznaczyły grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia.

*Domownicy* to osoby bliskie rolnikowi, które ukończyły 16 lat, pozostają z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, lub zamieszkują na terenie jego gospodarstwa rolnego, albo w bliskim sąsiedztwie lub stale pracują w tym gospodarstwie rolnym i nie są związane z rolnikiem stosunkiem pracy.

*Osoby pracujące w rolnictwie* to osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy u osób fizycznych i prawnych, prowadzących działalność rolniczą.

Celem tego Działania jest zapobieganie dalszemu wzrostowi bezrobocia na obszarach wiejskich oraz stworzenie warunków ułatwiających osobom odchodzącym z rolnictwa znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolniczym, tak aby pozostawały aktywne na rynku pracy.

W ramach Działania 2.3 ZPORR realizowane są następujące projekty:

- szkolenia i kursy, mające na celu nabycie umiejętności i kwalifikacji zawodowych związanych z nowym zawodem\*
- pośrednictwo pracy na terytorium RP\*
- informacja zawodowa\*
- usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych, w tym indywidualne plany działań polegające na udzielaniu pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia osobom zagrożonym utratą pracy w sektorze rolnym.\*
- subsydiowane zatrudnienie

Przedsiębiorstwa korzystające ze wsparcia w postaci subsydiowanego zatrudnienia są przedsiębiorstwami spoza przemysłów przechodzących procesy restrukturyzacyjne, to jest spoza sektorów: górnictwa węgla brunatnego i kamiennego, hutnictwa żelaza i stali, stocznioowego.

---

\*Projekty nie podlegają przepisom regulującym kwestie pomocy publicznej.

Zakładanym efektem projektów realizowanych w ramach Działania 2.3 ZPORR jest zapobieganie dalszemu wzrostowi bezrobocia na obszarach wiejskich oraz stworzenie warunków ułatwiających osobom odchodzącym z rolnictwa znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolniczym. W tym celu będą wspierane dostępne w ramach Działania różnego rodzaju szkolenia i doradztwa, mające na celu zmianę kwalifikacji zawodowych rolników, którzy szukają nowych możliwości pozyskiwania dochodów z działalności poza rolnictwem. Pomoc w ramach tego Działania kierowana będzie do rolników i innych osób pracujących w rolnictwie, którzy pod wpływem zwiększonej presji konkurencyjnej rezygnować będą z prowadzenia gospodarstw rolnych lub z pracy w tym sektorze.

Podejmowane w ramach tego Działania formy wsparcia mają na celu:

- uelastycznienie i zwiększenie mobilności zawodowej osób utrzymujących się do tej pory z rolnictwa,
- zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych mieszkańców obszarów wiejskich,
- zwiększenie możliwości zmiany zatrudnienia dla pracujących w rolnictwie poprzez zmianę kwalifikacji zawodowych tych osób.

Podczas realizacji Działania będą uwzględniane zasady wyrównania szans rolników i ich rodzin w dostępie do przedsięwzięć zwiększających reorientację zawodową. W wyniku realizowanych projektów, rolnicy i ich rodziny otrzymają niezbędne kwalifikacje, umożliwiające im zatrudnienie w sektorze pozarolniczym.

Działanie 2.3 ZPORR jest komplementarne z Działaniem 2.1 ZPORR, którego celem, oprócz zwiększenia mobilności zawodowej, dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy, jest również pomoc i stworzenie warunków w podejmowaniu przez rolników i ich rodziny dodatkowej działalności, która przyczyni się do poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin rolniczych.

Ponadto, projekty w zakresie monitorowania sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy przyczynią się do stworzenia prognozy zatrudnienia w regionie, w różnych sekcjach i działach gospodarki, poznania oczekiwań pracodawców, dotyczących pożądanych kwalifikacji i umiejętności pracowniczych, a tym samym stworzenia listy zawodów poszukiwanych przez firmy i instytucje działające w regionie.

Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych osób odchodzących z sektora rolniczego w tym Działaniu realizowane jest poprzez:

- szkolenia podwyższające kwalifikacje doradców rolniczych,

- szkolenia dla rolników i domowników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa,
- usługi doradcze dla rolników i domowników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa.

Ze względu na to, że zdecydowanie większy dostęp do pomocy doradczej oraz informacji zawodowej ma młodzież z terenów miejskich, należy ponadto położyć szczególny nacisk na działania umożliwiające dotarcie młodzieży wiejskiej do placówek doradczych znajdujących się na terenie Wielkopolski. W tym zakresie należy:

- upowszechniać bezpłatne poradnictwo zawodowe (ulotki, spotkania, prelekcje, mobilne punkty doradcze, zajęcia warsztatowe organizowane na terenie placówek edukacyjnych)
- wspierać nauczycieli w organizowaniu wyjazdów młodzieży szkolnej z terenów wiejskich do placówek doradczych typu: CliPKZ, PUP, ABK,
- upowszechniać internetowe pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe na odległość (kafejki internetowe, punkty internetowe w bibliotekach, domach kultury)

Duża grupa młodych ludzi zamieszkujących na wsi ma wykształcenie zawodowe. W działaniach doradczych należy położyć nacisk na motywowanie ich do zdobywania wykształcenia. Należy przeciwdziałać przeświadczeniu (często występującym wśród młodych ludzi), że im dłużej będą się uczyć, tym później zaczną swój start zawodowy i tym później zarobią swoje pierwsze pieniądze.

Skierowane do młodzieży spotkania i warsztaty organizowane przez instytucje zajmujące się poradnictwem zawodowym na terenie województwa powinny przygotować młodzież do:

- skutecznego formułowania dokumentów aplikacyjnych,
- metod poszukiwania pracy,
- skutecznej autoprezentacji,
- pokonywania barier w procesie poszukiwania pracy,
- odkrywania własnych umiejętności i możliwości,
- radzenia sobie z emocjami wynikającymi z porażek związanych z poszukiwaniem zatrudnienia,
- rozmowy z pracodawcą.



W trakcie zajęć informacyjnych lub spotkań organizowanych w formie warsztatowej młodzież powinna nauczyć się analizować błędy popełniane w trakcie szukania zatrudnienia oraz zdobywać wiedzę związaną z lokalnym rynkiem pracy.

Istotnym działaniem dla poprawy sytuacji osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich województwa wielkopolskiego będzie stworzenie, w ramach współpracy między partnerami wielkopolskiego rynku pracy, systemu szkoleń dla służb zatrudnienia dotyczących uruchomienia przez mieszkańców wsi działalności dodatkowej w zakresie agroturystyki oraz usług związanych z turystyką i wypoczynkiem przy wsparciu SPO RZL.

Planuje się organizację przez WUP szkolenia dla pracowników GCI mającego za zadanie rozpowszechnienie informacji o możliwościach prowadzenia działalności dodatkowej wśród mieszkańców wsi korzystających z poradnictwa GCI. W tym celu zamierza się nawiązać współpracę z WIR, ARiMR oraz DRR i DRUM. Dodatkowo pracownicy WUP wezmą udział w szkoleniach, targach i konferencjach dotyczących aktywizacji zawodowej i ekonomicznej mieszkańców wsi, organizowanych przez powyższe instytucje.

Uzupełnieniem działań na rzecz ludności zamieszkałej na wsi będzie projekt „Zaplanuj swoją karierę”, realizowany przez OHP. Celem tego projektu jest aktywizacja zawodowa młodzieży z terenów byłych PGR zagrożonej strukturalnym bezrobociem.

Celem projektu jest :

- aktywizacja zawodowa młodzieży z terenów wiejskich, a w szczególności z terenów byłych PGR zagrożonej strukturalnym bezrobociem,
- promowanie alternatywnych form gospodarowania na wsi wyznaczających aktywność własną młodzieży,
- wyrównywanie startu życiowego młodzieży wiejskiej drogą szkoleń i warsztatów dydaktycznych,
- przeciwdziałanie patologiom występującym w środowisku wiejskim,
- zwiększenie szans na zatrudnienie na obszarach pozarolniczych.

W ramach tego programu będą realizowane działania OHP w zakresie:

- adaptacji bezrobotnych z terenów wsi do pracy w zawodach pozarolniczych (szkolenia, przekwalifikowania),
- pomocy w zakresie podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej poprzez szkolenia przygotowujące do prowadzenia własnej firmy,
- prowadzenie indywidualnych rozmów doradczych dotyczących pracy, szkoleń, orientacji i poradnictwa zawodowego,

- zapobiegania degradacji i marginalizacji młodzieży (pomoc psychologów, pedagogów, socjologów, i liderów KP).

Przewiduje się, że programem zostanie objętych 200 osób z terenów wiejskich, w tym z terenów byłych PGR.

Ponadto, w ramach MCIZ OHP przewiduje się planowy cykl działań dla tego środowiska. W ramach sesji wyjazdowych poradnictwem zawodowym objętych zostanie 9 130 osób, z czego 80% to środowisko wiejskie.

### ***5.2 Aktywizacja osób w wieku powyżej 50 roku życia***

**Cel: zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia przy zachowaniu niezbędnych systemów bezpieczeństwa socjalnego osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy**

W ramach wspierania „grup ryzyka” przewiduje się zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia przy zachowaniu niezbędnych systemów bezpieczeństwa socjalnego osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na wielkopolskim rynku pracy.

Zasadnicze działania w ramach zadania wyznacza promowanie polityki prozatrudnieniowej wobec osób mogących nabyć uprawnienia do świadczeń przedemerytalnych oraz do wcześniejszych emerytur. Działania mają w rezultacie zaktywizować zawodowo osoby uprawnione do świadczeń przedemerytalnych przed skorzystaniem z tych świadczeń. W tym celu MGiP opracowało program na rzecz zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia „50+”, który będzie realizowany na terenie województwa wielkopolskiego.

Powyższy program przewiduje podniesienie poziomu aktywności zawodowej i ograniczenie liczby pasywnych postaw osób w wieku powyżej 50 lat w taki sposób, aby w efekcie zmniejszyć poziom ich odchodzenia z rynku pracy na różnego rodzaju zasiłki i wcześniejsze emerytury. Aby zmniejszyć obciążenia budżetu państwa, w ramach programu obejmie się aktywizacją osoby w wieku powyżej 50 lat, tracące uprawnienia do rent, zasiłków i innych świadczeń. Działania te mają umożliwić bezrobotnym powyżej 50 roku życia powrót na rynek pracy. Publiczne służby zatrudnienia promować będą politykę prozatrudnieniową, skierowaną w szczególności do tej grupy.

Województwo wielkopolskie w 2005 r. zamierza przystąpić do realizacji programu „50+”. Podjęte zostaną działania zmierzające do podniesienia wskaźnika zatrudnienia wśród

bezrobotnych mieszkańców Wielkopolski w wieku powyżej 50 lat w formach i kierunkach ustalonych przez program.

## **6. Równość kobiet i mężczyzn**

Dyskryminacja kobiet na rynku pracy jest szeroko rozpowszechniona. Od kobiet wymaga się lepszego wykształcenia i wyższych kwalifikacji niż od mężczyzn, którzy ubiegają się o te same stanowiska. W efekcie kwalifikacje schodzą na dalszy plan, najbardziej istotną informacją dla pracodawcy jest rodzinny status kandydatki na pracownika, a dopiero potem jej kompetencje zawodowe. Kobiety uważane są także za mniej dyspozycyjne ze względu na pełnienie szeregu ról społecznych, często będących w opozycji wobec siebie. Widoczne są sprzeczności między rolami społecznymi, rodzinnymi i zawodowymi. Także mobilność zawodowa kobiet cechuje się nieco innymi właściwościami niż w przypadku mężczyzn. By sprostać coraz większym wymaganiom pracodawców kobiety muszą częściej podejmować działania podnoszące ich kwalifikacje zawodowe i uzupełniające wykształcenie. Często ze względów rodzinnych kobiety nie są skłonne do zmiany miejsca pracy, są przez to mniej mobilne.

Sytuacja kobiet jest trudna także z powodu stosowania przez pracodawców praktyk dyskryminujących kobiety podczas ubiegania się o stanowiska zawodowe. W celu wyrównania szans na rynku pracy należy podjąć szereg działań, które wpłyną na poprawę sytuacji kobiet i będą zapobiegać ich dyskryminacji na rynku pracy .

### **6.1 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet**

**Cel: Udzielenie wszechstronnego wsparcia kobietom na rynku pracy, prowadzącego do wzrostu stopy zatrudnienia kobiet i podniesienia ich statusu zawodowego i społecznego.**

W ramach wyrównywania szans kobiet na rynku pracy niezbędne jest przede wszystkim określenie potrzeb i problemów kobiet na tym rynku. Planuje się w związku z tym przeprowadzenie badania ankietowego wśród bezrobotnych kobiet, będących klientami PUP, OPS, GCI, ABK oraz organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką kobiet. Zebrane informacje posłużą do przygotowania bloku szkoleniowego odpowiadającego rzeczywistym potrzebom zarówno bezrobotnych kobiet, jak i rynku pracy.

Konieczne jest także przeprowadzenie aktywnej promocji poszukiwania pracy oraz samozatrudnienia wśród kobiet. W ramach realizacji powyższych założeń planowane są spotkania pracowników WUP oraz PUP z przedstawicielami GCI i ABK w celu przekazania informacji dotyczących instrumentów rynku pracy (możliwości pomocy finansowej dla

pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne, a także dla samych bezrobotnych, świadczenia dla osób bezrobotnych m.in. podejmujących dalszą naukę, odbywających szkolenie, staż itp.). Następnie planowane są spotkania z bezrobotnymi kobietami, na których zostaną one poinformowane o możliwościach aktywnego poszukiwania pracy, a także o możliwości podjęcia własnej działalności gospodarczej. Odbywać się one będą w GCI oraz KP, a także w ABK.

Partnerzy wspólnie przygotowują materiały informacyjne promujące aktywne poszukiwanie pracy oraz samozatrudnienie, zawierające również adresy instytucji, w których należy dokonać formalności związanych z podjęciem działalności gospodarczej.

Planowane jest także zorganizowanie konferencji przedstawiającej rezultaty kampanii informacyjnej wśród bezrobotnych kobiet, przy aktywnym udziale kobiet, które zostały zaktywizowane w ramach podjętych przez instytucje rynku pracy działań, oraz tych, które podjęły własną działalność gospodarczą.

Zakłada się także nawiązanie współpracy z partnerstwami utworzonymi w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. W ramach realizacji działań ustalone zostaną istniejące partnerstwa z terenu województwa oraz nawiązana zostanie z nimi współpraca w zakresie aktywizacji zawodowej kobiet oraz informacji na temat rynku pracy. Istotne jest także opracowanie wspólnego cyklu szkoleń dla beneficjentek, a także przeniesienie z podejmowanych przez partnerstwa działań tzw. „dobrych praktyk” na rynki lokalne.

## ***6.2. Promocja antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy***

**Cel: Promocja antydyskryminacyjnego prawa pracy i zwiększenie świadomości zarówno kobiet jak i pracodawców.**

Głównym działaniem w ramach promocji antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy będzie przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu przepisów Kodeksu pracy dotyczących praw kobiet jako pracowników. W ramach realizacji zaplanowanych działań przewidziana została współpraca z przedstawicielami MGiP oraz Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn w celu opracowania materiałów informacyjnych zarówno dla bezrobotnych kobiet, jak i pracodawców. Opracowane materiały udostępniane będą w PUP, ABK, GCI, a także w siedzibach zrzeszeń pracodawców, organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką kobiecą.

Planowane są również spotkania z pracodawcami w celu pełniejszej promocji równości na rynku pracy.

## **7. Promocja integracji i zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji**

W celu poprawy sytuacji życiowej oraz przybliżenia instrumentów rynku pracy osobom narażonym na wykluczenie społeczne, planowane są działania zmierzające do aktywizowania zawodowego oraz promocji zatrudnienia wśród tej kategorii osób. Podejmowane będą działania na rzecz integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, podniesienia poziomu wykształcenia uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym oraz na rzecz młodzieży zagrożonej marginalizacją.

Zagrożenie wykluczeniem społecznym w sposób znaczący wpływa na szanse zatrudnienia na rynku pracy, którego wyzwania, wyznaczone przez rozwój technologiczny, stanowią często przeszkodę, którą trudno pokonać. Ograniczanie zjawiska marginalizacji oraz dyskryminacji społecznej przyczyni się do możliwości udanego wejścia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Polityka wyrównywania szans na rynku pracy ma pomóc ludziom młodym, pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, w ograniczaniu zjawiska tzw. dziedziczenia biedy.

### ***7.1 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych***

**Cel: zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i poprawy zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.**

Sytuacja osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy wymaga szczególnej uwagi instytucji rynku pracy oraz podjęcia kompleksowych działań na rzecz tej grupy. Niekorzystna sytuacja niepełnosprawnych na rynku pracy jest związana z posiadanym, względnie niskim, poziomem kwalifikacji zawodowych oraz niską aktywnością zawodową.

Ponadto stopień niepełnosprawności determinuje możliwość integracji z otwartym rynkiem pracy. Czynniki, które utrudniają niepełnosprawnym zdobycie pracy są także funkcjonujące stereotypy i uprzedzenia. Działania, które WUP zamierza podjąć, zmierzają także do zmiany społecznego odbioru osób niepełnosprawnych.

W ramach promocji integracji i zwalczania dyskryminacji na wielkopolskim rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji planuje się zwiększenie poziomu integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Celem, który zamierzają osiągnąć instytucje wielkopolskiego rynku pracy, jest zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i poprawa zdolności do uzyskania

zatrudnienia przez osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na wielkopolskim rynku pracy. W efekcie podejmowanych działań nastąpi poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy – ułatwiony zostanie dostęp niepełnosprawnych do usług rynku pracy, a tym samym umożliwiona będzie ich integracja zawodowa i społeczna.

Działania przewidziane w celu poprawy sytuacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy obejmują podniesienie poziomu poradnictwa zawodowego oferowanego przez instytucje rynku pracy, organizację szkoleń dla osób niepełnosprawnych na temat możliwości zatrudnienia i przepisów zachęcających pracodawców do zatrudniania osób o orzeczonej stopniu niepełnosprawności, zwiększenie wiedzy wśród pracodawców na temat zatrudniania osób niepełnosprawnych, identyfikację problemów osób niepełnosprawnych i podnoszenie ich wiedzy na temat wielkopolskiego rynku pracy oraz promocję rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej.

Powyższe działania zakładają współpracę między następującymi partnerami z terenu województwa wielkopolskiego: WUP, PUP, PFRON, POPON, GCI oraz ABK.

Planowana jest dalsza współpraca w tym zakresie WUP z PUP województwa wielkopolskiego. Zakres współpracy obejmować będzie analizę sytuacji niepełnosprawnych w poszczególnych powiatach i wspólne działania zmniejszające poziom ich bezrobocia na danym terenie, opracowywanie programów aktywizacji zawodowej, wizyty w urzędach pracy, w których zarejestrowany jest najwyższy procent niepełnosprawnych bezrobotnych oraz monitoring programów powiatowych na rzecz niepełnosprawnych.

W ramach zadania planuje się przeprowadzenie szkoleń w zakresie wypracowania wyższego poziomu usług świadczonych przez instytucje rynku pracy dla niepełnosprawnych bezrobotnych, przeznaczonych dla partnerów wielkopolskiego rynku pracy. Szkolenie ma za zadanie podnieść poziom świadczonych przez pracowników PUP, GCI i ABK usług poradnictwa zawodowego skierowanych do osób niepełnosprawnych.

WUP zainicjuje współpracę z powiatowymi, miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej. Pracownicy socjalni informować będą osoby niepełnosprawne o możliwościach pomocy w zdobyciu zatrudnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych, korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, oferowanego przez publiczne i niepubliczne służby zatrudnienia. Będą ponadto promować samozatrudnienie oraz kolportować materiały informacyjne, które sporządzi WUP. Akcja będzie służyć zwiększeniu szans niepełnosprawnych na rynku pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu ma w planach opracowanie i publikację materiałów informacyjnych w formie ulotek:

- dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy – na temat programów rynku pracy oraz form aktywizacji zawodowej przeznaczonych dla tej grupy,
- dla pracodawców – na temat przysługujących im ulg z tytułu zatrudnienia niepełnosprawnych,

które dystrybuowane będą przez PUP oraz CliPKZ.

Połączone, zorganizowane prace różnych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim, będą mieć istotny wpływ na zwiększenie ich przygotowania zawodowego i możliwość zdobycia zatrudnienia.

Podjęte zadania przyczynią się ponadto do integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz do zmiany funkcjonujących społecznie stereotypów i uprzedzeń.

W ramach doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy zakłada się stałe uzupełnianie kwalifikacji zawodowych doradców zawodowych i pośredników pracy zajmujących się obsługą osób niepełnosprawnych. W 2005r. zostanie zrealizowany kolejny cykl spotkań informacyjno szkoleniowych dla pracowników PUP i GCI obejmujący zagadnienia związane z: możliwościami podejmowania pracy przez osoby o różnych rodzajach niepełnosprawności, bieżącymi uprawnieniami i udogodnieniami z których mogą korzystać osoby niepełnosprawne (przy współpracy PFRON oraz POPON), sposobie prowadzenia zajęć informacyjno warsztatowych z zakresu rynku pracy z osobami niepełnosprawnymi.

W roku 2005 planuje się w oparciu o współpracę z PUP, a także z PFRON, organizację spotkań informacyjnych dla pracodawców zainteresowanych zatrudnianiem osób niepełnosprawnych na temat potrzeb, możliwości osób niepełnosprawnych a także zagadnień organizacyjnych i prawnych związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.

Do realizacji zadania przyczyni się również promocja, poprzez placówki doradcze WUP i PUP oraz GCI, możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodach wykorzystujących techniki teleinformatyczne (telepraca), szczególnie w formach związanych z samozatrudnieniem. Elementem zwiększającym szansę na takie zatrudnienie musi być wzrost uczestnictwa osób niepełnosprawnych w programach kształcenia ustawicznego szczególnie w formie kształcenia na odległość lub poprzez oferowanie indywidualnych programów szkoleniowych przez jednostki szkoleniowe na terenie województwa i kraju.

## **7.2 Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie**

**Cel: Ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy.**

*Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski* wskazuje na grupy ludności szczególnie narażone na wykluczenie społeczne. Są to osoby:

- niepełnosprawne,
- psychicznie chore,
- opuszczające zakłady karne,
- uzależnione,
- długotrwale bezrobotne,
- bezdomne.

Na obszarze rynku pracy (zgodnie z *Narodową Strategią Integracji Społecznej*) podstawowym czynnikiem powodującym wykluczenie społeczne jest bezrobocie długookresowe. Grupy narażone na bezrobocie w większej skali niż przeciętnie, czyli tzw. grupy wrażliwe to młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby wywodzące się z niektórych mniejszości etnicznych, kobiety oraz osoby w wieku niemobilnym.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy precyzuje, które grupy spośród zarejestrowanych bezrobotnych są w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Są to:

- bezrobotni do 25 roku życia,
- bezrobotni długotrwale,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych,
- bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia
- bezrobotni niepełnosprawni.

Realizacja zadania w zakresie wsparcia grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia szans na zatrudnienie na terenie województwa polegać będzie na stymulowaniu działań służb zatrudnienia oraz pozostałych instytucji rynku pracy do tworzenia programów dostosowanych do potrzeb regionalnego i lokalnych rynków pracy, skierowanych do osób narażonych na wykluczenie społeczne. Formy przyuczenia zawodowego i zatrudnienia szczególnie wskazane dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, nie posiadających kwalifikacji na poziomie wymaganym na wolnym rynku pracy, to te obejmujące działalność usługową i wytwórczą.



Szczególne role będzie przypadać współpracy służb zatrudnienia z powstającymi w roku 2005 na terenie województwa CIS, których zadaniem jest przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do funkcjonowania w gospodarce wolnorynkowej, wyposażenie ich w takie umiejętności, które pozwolą im usamodzielniać się na rynku pracy.

Współpraca będzie obejmowała pomoc w realizacji programów z zakresu zatrudnienia (poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże zawodowe, wspieranie podejmowania działań związanych z samozatrudnieniem, pomoc w tworzeniu spółdzielni socjalnych przy wykorzystaniu środków z Funduszu Pracy).

Niezbędnym działaniem związanym z realizacją tego zadania będzie współpraca pomiędzy instytucjami rządowymi, samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w regionie, wymiana doświadczeń, a przede wszystkim rozpowszechnianie w regionie wiedzy na temat możliwości tworzenia przez samorządy lokalne oraz organizacje pozarządowe CIS oraz KIS, kreowanie sprzyjających warunków do tworzenia CIS i KIS.

Zadania promujące aktywną politykę społeczną realizować będą również OHP. Działania obejmować będą szkolenia (w tym – w zakresie umiejętności poszukiwania pracy), warsztaty zawodowe, doradztwo z wykorzystaniem pięciu MCIZ co zostało przedstawione w punkcie 1.4.

### ***7.3 Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym***

W roku 2005 w województwie wielkopolskim przyznawane będą następujące rodzaje stypendiów dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym:

- Stypendia Marszałka Województwa Wielkopolskiego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów z terenów wiejskich lub miast, które nie są siedzibą powiatu. Są to stypendia socjalne, przyznawane osobom pochodzącym z rodzin biednych, przeznaczone są dla uczniów i studentów mających dobre wyniki w nauce, uczących się w systemie dziennym, w szkole państwowej.
- Stypendia z EFS, Priorytet II, Działanie 2.2 ZPORR, przeznaczone są dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą oraz studentów szkół wyższych. Przyznaje się je osobom zameldowanym na stałe na obszarach wiejskich i w małych miastach. Mogą się o nie ubiegać uczniowie ze szkół publicznych i niepublicznych oraz studenci państwowych i niepaństwowych szkół wyższych prowadzonych w systemie dziennym, wieczorowym, zaocznym i eksternistycznym.

#### **7.4. Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację**

**Cel: ograniczenie rozmiarów bezrobocia wśród młodych ludzi z terenu województwa wielkopolskiego.**

Dostrzegając trudną sytuację zawodową młodzieży na wielkopolskim rynku pracy, która może doprowadzić do społecznej marginalizacji tej grupy osób, WUP zamierza wyjść z inicjatywą podjęcia działań nakierowanych na aktywizację zawodową młodzieży i wypracowania szeregu mechanizmów mających na celu zwiększenie świadomości na temat rynku pracy i jego oczekiwań od młodych ludzi.

W ramach ograniczenia bezrobocia wśród młodych ludzi z terenu województwa wielkopolskiego, WUP planuje kontynuację oraz nawiązanie współpracy z różnego rodzaju instytucjami i partnerami społecznymi w celu przeprowadzenia poszczególnych działań, dążących do wyrównania szans młodzieży na rynku pracy.

WUP zamierza określić potrzeby i problemy młodych ludzi na rynku pracy. W tym celu zostaną przeprowadzone analizy sytuacji młodych osób na rynku pracy na podstawie planowanych do publikacji w 2005 roku opracowań, tj. na podstawie *Oceny sytuacji absolwentów na wielkopolskim rynku pracy rocznik 2003/2004* oraz na podstawie *Rankingu zawodów nadwyżkowych i deficytowych w województwie wielkopolskim w roku 2004*.

Ponadto WUP w celu wyrównania szans na rynku pracy, zamierza zająć się promocją aktywnego poszukiwania pracy, wolontariatu oraz samozatrudnienia wśród młodych ludzi. W ramach tego działania planuje się wzmożoną współpracę CiIPKZ oraz PUP z terenu Wielkopolski z GCI, SzOK, ABK, CWP, CW, MCIZ oraz OHP w zakresie przygotowywania szkoleń i kampanii informacyjnych, przygotowania i dystrybucji materiałów informacyjnych, organizacji konferencji i spotkań promujących aktywne poszukiwanie pracy, wolontariat i samozatrudnienie wśród beneficjentów, czyli młodych ludzi wchodzących na rynek pracy.

Dla wyrównywania szans młodzieży narażonej na społeczną marginalizację planuje się przeprowadzenie wspólnych działań CiIPKZ, DEiNUM, WWKOHP, GCI, ABK, SzOK i MCIZ. Rezultatem skonsolidowanych działań będzie zorganizowanie kampanii informacyjnej z zakresu doradztwa zawodowego oraz możliwości podjęcia aktywności na wielkopolskim rynku pracy, przeznaczonej dla młodzieży narażonej na marginalizację społeczną. Kampania informacyjna obejmie przygotowanie materiałów promocyjnych (broszury, ulotki) dla młodzieży oraz dla pracodawców zainteresowanych zatrudnieniem osób młodych oraz wprowadzenie na strony internetowe partnerów akcji kompleksowych wiadomości skierowanych do młodzieży.

Ponadto w planach WUP jest stworzenie cyklu szkoleń i kursów dla młodzieży znajdującej się w najtrudniejszej sytuacji na wielkopolskim rynku pracy. Celem szkoleń będzie podniesienie poziomu wiedzy na temat rozwijania kwalifikacji zawodowych i społecznych oraz promocja zatrudnienia. Przy organizacji szkoleń zakłada się współpracę WUP z WWKOHP, PUP, GCI, ABK oraz SzOK.

W realizacji tego zadania istotne będzie dotarcie do placówek zajmujących się młodzieżą niedostosowaną społecznie (placówki opiekuńczo-wychowawcze, świetlice socjoterapeutyczne) z propozycją spotkań informacyjnych oraz warsztatów związanych z rynkiem pracy. Szczególnie ważne będą tutaj działania doradcze wspierające młodzież w powrocie do systemu kształcenia, zdobywania kwalifikacji w ramach praktycznej nauki zawodu, uzyskania wykształcenia zawodowego w pozaszkolnym systemie kształcenia kursowego lub podjęcie pracy zawodowej.

Dla młodzieży zagrożonej społeczną marginalizacją punktem odniesienia są często młodzieżowe grupy przestępcze. Odsunięcie ich od takiego środowiska jest bardzo trudne i stanowi wyzwanie dla różnych instytucji. Istotnym elementem wspierającym działania na rzecz młodzieży narażonej na społeczną marginalizację powinno być rozpowszechnienie wiedzy o wolontariacie i zachęcanie do podejmowania pracy w charakterze wolontariuszy – rozpowszechnienie informacji na ten temat, ułatwienie kontaktu z ośrodkami wolontariackimi.

Działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej młodzieży zagrożonej marginalizacją podejmowane będą także przez OHP, między innymi w ramach projektów, *Równy start*, *Szansa 13-18*, *Szansa 18-24*. OHP będą świadczyć usługi doradcze i edukacyjne, będą promowały zatrudnienie i pomagały w organizacji samozatrudnienia. Podmiotem działań będzie młodzież znajdująca się w trudnej sytuacji życiowej.

Program *Równy start* to cykl szkoleń z zakresu: planowania kariery zawodowej, prowadzenia treningów aktywnego poszukiwania pracy oraz przygotowania do prowadzenia działalności gospodarczej. Projekt adresowany jest do doradców zawodowych OHP pracujących z młodzieżą oraz młodzieży do 25 roku życia mającej trudności w zaistnieniu na rynku pracy zainteresowanej tematyką samozatrudnienia.

Celem projektu jest :

- przeszkolenie doradców zawodowych w celu zdobycia uprawnień do przeprowadzenia samodzielnych szkoleń z zakresu przedsiębiorczości,

- przygotowanie młodzieży do 25 roku życia do startu lub ponownego wejścia na rynek pracy, nauczanie metod i technik pozwalających na wzrost aktywności zawodowej, przygotowanie do kreowania własnej kariery zawodowej, skuteczne znalezienie pracy,
- nauczanie i przekazanie wiedzy dotyczącej uruchomienia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej poprzez upowszechnienie szeroko rozumianej wiedzy ekonomicznej, nauczanie metod i technik pozwalających na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej,
- określenie możliwości samozatrudnienia i sporządzenie własnego planu działania przy zakładaniu przedsiębiorstwa.

Podstawowe działania:

- szkolenie i wyposażenie w pomoce grupy doradców zawodowych OHP z zakresu rynku pracy, przedsiębiorczości i obowiązujących przepisów prawnych;
- przeszkolenie uczestników z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej;

W ramach tego programu działaniami objętych zostanie 10 do 15 doradców zawodowych zatrudnionych MCIZ oraz wybrane grupy osób chcących prowadzić własną działalność gospodarczą

Program *Szansa 13-18* to program edukacyjno-wychowawczy skierowany do młodzieży w wieku 13–18 lat zagrożonej marginalizacją i społecznym wykluczeniem. Jego głównym celem jest rozwój systemu wsparcia środowiskowego dla młodzieży szczególnie zagrożonej społeczną marginalizacją, doprowadzenie do życiowego uaktywnienia i lepszej integracji ze środowiskiem społecznym, zawodowym i rówieśniczym poprzez: zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego, pomoc dla najsłabszych, ułatwienie uczestnictwa w zatrudnieniu, mobilizację wszystkich partnerów w środowisku do współdziałania w zakresie pomocy najuboższym i działaniach profilaktycznych służących eliminowaniu niekorzystnych zjawisk w środowisku młodzieży. Program wprowadza działania profilaktyczno-prewencyjne, buduje system wczesnego rozpoznawania indywidualnych potrzeb jego uczestników, a także stwarza szansę w obszarze edukacji i zatrudnienia.

Cele projektu:

- rozwój systemu wsparcia środowiskowego dla osób i grup młodzieży zagrożonej marginalizacją,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
- pomoc dla najsłabszych i najbardziej narażonych na ryzyko,

- wykształcenie cech ułatwiających samodzielny start w dorosłe życie,
- ułatwienie uczestnictwa w zatrudnianiu i dostępie do wszelkich zasobów praw, dóbr i usług,
- mobilizacja wszystkich partnerów w środowisku do współdziałania w zakresie pomocy najuboższym i działań profilaktycznych służących eliminowaniu niekorzystnych zjawisk wśród młodzieży (patologii różnego rodzaju).

Podstawowe działania:

- przeciwdziałania niedostosowaniu społecznemu,
- wsparcie socjalne,
- edukacja,
- przygotowania do pracy,
- kształcenia ogólne i zawodowe,
- wsparcia psychologiczne (Ośrodki Profilaktyki i Interwencji Społecznej).

Przewiduje się, że w roku 2005 w programie weźmie udział 500 osób.

Program *Szansa 18-24. Edukacja – Praca – Wychowanie* to program skierowany do bezrobotnej młodzieży w wieku 18–24 lata, zagrożonej marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Głównym celem programu jest zwiększenie szans na zatrudnienie bezrobotnej młodzieży poprzez objęcie kompleksowym szkoleniem zawodowym skorelowanym z potrzebami rynku pracy. Program skierowany jest do młodzieży nie posiadającej pełnych kwalifikacji zawodowych, zagrożonej marginalizacją i społecznym wykluczeniem. Zakłada wypracowanie modelowych metod i form pedagogicznych pracy z młodzieżą wywodzącą się z rodzin dysfunkcyjnych, żyjącej na marginesie życia społecznego, zagubionej, młodzieży „na stałe” bezrobotnej, z małych miast, wsi, zamieszkującej tereny po byłych PGR.

Celem projektu jest:

- przeciwdziałanie bezrobociu młodzieży zagrożonej marginalizacją,
- umożliwienie uzyskania wykształcenia w zawodach poszukiwanych na lokalnym rynku pracy,
- przekonanie do konieczności stałego podnoszenia kwalifikacji,
- przygotowanie do konieczności zmiany zawodu, miejsca pracy,
- poznanie swoich predyspozycji, preferencji, zainteresowań i zdolności zawodowych,
- zdobycie wiedzy niezbędnej do prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- nabycie umiejętności obsługi nowoczesnych urządzeń biurowych, komputera.

Cele będą osiągane poprzez działania określone w poszczególnych modułach programu :

- moduł szkolenia kursowego,
- moduł komunikacja społeczna,
- moduł związany z zasadami prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- moduł przygotowania do wejścia na rynek pracy,
- obsługa i praktyczne zastosowanie komputera,
- przygotowanie do uzyskania kwalifikacji zawodowych – szkolenia zawodowe w zawodach poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy.

Przewiduje się, że w programie będzie brało udział ok. 500 osób.

Ponadto OHP będą prowadzić działania wychowawcze, łączące pracę i naukę z uczestnictwem w przedsięwzięciach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych, w formach stacjonarnych i dochodzących.

Celem procesu wychowawczego realizowanego w jednostkach organizacyjnych OHP (środowiskowych hufcach pracy, hufcach pracy i ośrodkach szkolenia i wychowania) jest przezwyciężenie zaniedbań wychowawczych i działanie na rzecz wszechstronnego rozwoju uczestników. Uczestnik uczy się odpowiedzialności, a wychowawca wspiera i wspomaga w tym procesie.

Zadaniem wychowawców jest:

- wyposażenie wychowanków w niezbędne dyspozycje instrumentalne (wiedza, sprawność, umiejętności, nawyki) oraz dyspozycje kierunkowe (postawy, wartości, przekonania, motywacje),
- wyposażenie uczestników w taki zasób wiedzy, sprawności i umiejętności, aby umieli i chcieli w życiu codziennym wykorzystywać to wszystko, czego nauczyli się w szkole, hufcu i w czasie praktyki,
- oddziaływania wychowawcze obejmujące psychiczną, fizyczną i intelektualną sferę życia młodego człowieka,
- umacnianie współpracy z rodzicami, szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami pomocy społecznej, sądami, policją, pracodawcami, placówkami kulturalnymi, stowarzyszeniami sportowymi w celu poszerzenia płaszczyzny oddziaływania wychowawczego w tym warunków ułatwiających integrację młodzieży ze środowiskiem.

OHP w roku 2005 podejmą realizację licznych programów profilaktycznych i resocjalizacyjnych, przedsięwzięć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.

W zakresie wychowania realizowane będą następujące programy wychowawcze:

- edukacyjne: „Uwierzyć w siebie”, „Sobą być, zdrowo żyć”, „Blżej Europy”, „Znajdź sobie pracę”,

Program edukacyjno –wyrównawczy;

- profilaktyczne: „Siedem kroków” – profilaktyka uzależnień, „Bezpieczny Szlak”, „Bezpieczna Szkoła”, „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna Droga”, Powszechna Kampania Antynikotynowa OHP, „Dziękuję, Nie!”, Antynarkotykowy program „Arka”, Zapobieganie alkoholizmowi wśród młodzieży, „Zdrowy styl życia”, „Bezpieczne ferie”, Program „DEALER”, Program „ODLOT”;
- resocjalizacyjne: „Stop przemocy!”, „Alkohol – drogą donikąd”, „Nie piję, nie palę, nie zażywam”, „Wspieranie młodzieży z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową”, Autorski program resocjalizacyjny dla uczestników, którzy weszli w konflikt z prawem
- imprezy kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne i turystyczne: Spotkanie Kapituły Klubu Aktywnych, Obóz dla liderów samopomocy rówieśniczej, IV edycja Konkursu „Aktywność – dobry Wybór” – III etapy, III Ogólnopolska Spartakiada Sportowa Młodzieży OHP oraz Młodzieży Niepełnosprawnej, Mistrzostwa Polski OHP w Piłce Nożnej w ramach spartakiady, Strefowe Mistrzostwa Polski OHP w Piłce Nożnej, Ogólnopolska Pielgrzymka Młodzieży i Kadry OHP na Jasną Górę, III Morskie Regaty OHP o złotą różę kompasową Komendanta Głównego OHP, II Edycja konkursu „Sprawny w zawodzie” – III etapy, Przegląd form teatralnych i kabaretowych – III etapy, Pielgrzymkowa inauguracja roku szkoleniowego OHP w Licheniu, Korespondencyjny Konkurs Plastyczny – plakat o tematyce uzależnień – „Witkowo 2005”, 47. rocznica utworzenia OHP, Wielkopolski Rajd Pieszy OHP do Wielkopolskiego Parku Narodowego, Mistrzostwa Wielkopolski OHP w Szachach i Warcabach, Wojewódzki Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Prezydenta m. Kalisza, Wielkopolski Turniej Bilardowy OHP, Obchody 86. rocznicy Powstania Wielkopolskiego, Ogólnopolskie Spotkania Młodych „Lednica 2004”, Konkurs Papieski „Wizja człowieka w nauczaniu Jana Pawła II”, Prezentacje Piosenki Religijnej Młodzieży OHP, „Zima w OHP”, Śniadania Wielkanocne, Obchody Dnia Matki, Uroczyste zakończenie roku szkolnego 2004/2005, „Lato w OHP”,

Uroczystości ślubowania lub pasowania uczestników OHP, Obchody Dnia Edukacji Narodowej, Święto „pieczonego ziemniaka”, Udział w Akcji „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy” 2005 r.

Działalnością wychowawczą objętych zostanie 3 400 młodych osób

## **8. Zmiana pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie**

### **8.1 Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnej innej pracy zarobkowej**

**Cel: Ograniczenie nielegalnego zatrudnienia lub innej nielegalnej pracy zarobkowej, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy**

Zadanie eliminowania nielegalnego zatrudnienia jest realizowane na szczeblu województwa przez Oddział Kontroli Legalności Zatrudnienia Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego. Działania kontrolne przeprowadzono w 2004 roku w 2525 jednostkach gospodarczych, stwierdzając w 706 firmach nielegalne zatrudnienie (812 osób) oraz zatrudnienie osób zarejestrowanych jako bezrobotne bez powiadomienia o tym fakcie właściwych PUP (1103 bezrobotnych, w tym 136 pobierających zasiłek dla bezrobotnych). W wyniku przeprowadzonych kontroli zalegalizowano wykonywanie pracy 749 osób, a 732 osoby zostały wyłączone z rejestrów osób bezrobotnych w związku z podjęciem pracy zarobkowej.

Prowadzone przez Oddział Kontroli Legalności Zatrudnienia działania, o których mowa wyżej, będą w 2005 roku kontynuowane i, w przypadku zwiększenia liczby zespołów kontrolnych, intensyfikowane.

## **9. Działania dotyczące regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu**

### **9.1 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy**

**Cel: podniesienie innowacyjnego potencjału regionów dla zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw**

Osiągnięcie odpowiedniego poziomu życia oraz zabezpieczenie możliwości zatrudnienia wymaga szukania nowych rozwiązań, zarówno w sferze organizacyjnej, edukacyjnej jak i technologicznej.

W województwie wielkopolskim została opracowana *Regionalna Strategia Innowacji*. Jej głównym założeniem jest to, że innowacyjność i transfer wiedzy to główny czynnik



wzrostu społeczno-gospodarczego. Zadaniem *Strategii* jest stworzenie środowiska sprzyjającego innowacyjności poprzez:

- wspieranie powstawania i rozwoju firm innowacyjnych,
- tworzenie nowoczesnych technologii w sektorach B+R i ich komercjalizacja,
- budowanie płaszczyzn współpracy sektora nauki.

Tylko region, w którym istnieje pełna świadomość znaczenia nowoczesności procesów gospodarczych oraz rozwiązań technologicznych, zdolny jest konkurować z innymi regionami europejskimi.

Wielkopolska charakteryzuje się zróżnicowaniem rozwoju gospodarczego, infrastruktury oraz poziomem bezrobocia. Słabiej rozwinięte subregiony Wielkopolski charakteryzują się oprócz znacznie wyższej niż przeciętna stopy bezrobocia również:

- niską aktywnością innowacyjną firm,
- słabym oddziaływaniem regionalnych instytucji otoczenia biznesu oraz sektora B+R,
- strukturą zatrudnienia niedopasowaną do potrzeb przedsiębiorstw,
- odpływem wykształconych kadr i wysoko wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich.

Realizacja założeń *Regionalnej Strategii Innowacji* przyczyni się zmniejszenia regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu. Poniesienie konkurencyjności spowoduje zapotrzebowanie na kadrę o zróżnicowanym poziomie wykształcenia oraz pomoże zlikwidować bariery mentalne krępujące aktywne postawy, uaktywniając przedsiębiorczość indywidualną.

Wśród 34 akcji zgłoszonych do realizacji w ramach *Planu Działań Regionalnej Strategii Innowacji Dla Wielkopolski na lata 2004-2006* prawie wszystkie w sposób bezpośredni lub pośredni oddziaływać będą na likwidację lokalnych stref zwiększonego bezrobocia poprzez:

- specjalistyczne i ogólne szkolenia, kursy, doradztwo i konsultacje skierowane do różnych grup odbiorców, co spowoduje podniesienie konkurencyjności oraz zwiększanie innowacyjności gospodarki,
- rozbudowę struktur wsparcia innowacyjności gospodarki oraz finansowania,
- stworzenie infrastruktury niezbędnej do wytwarzania i wdrażania nowoczesnych technologii i pozwalającej na ściślejszy związek nauki i praktyki gospodarczej.

Proces przebudowy gospodarki w kierunku zgodnym z założeniami *Strategii* posiada wsparcie finansowe w postaci funduszy przyznanych w ramach ZPORR, w II Prioritycie,

Działanie 2 „Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy”, którego priorytetem jest wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach.

## **PODSUMOWANIE**

Na podstawie opisanych powyżej działań sformułować można podstawowe priorytety, na realizacji których powinna skupić się polityka rynku pracy w województwie wielkopolskim. Do priorytetów tych należą:

- integrowanie działań służb rynku pracy, pomocy społecznej i partnerów rynku pracy mających na celu opracowanie, realizację i promocję innowacyjnych programów skierowanych do osób bezrobotnych, w tym głównie pozostających długotrwale bez pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- podejmowanie zintegrowanych działań instytucji rynku pracy oraz partnerów społecznych na rzecz osób bezrobotnych i biernych zawodowo, szczególnie na rzecz młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych i mieszkańców terenów wiejskich,
- dostosowanie do zmian na rynku pracy, w szczególności poprzez reorientację zawodową osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi oraz mieszkańców terenów wiejskich,
- kształcenie i wychowanie młodzieży w celu aktywizacji zawodowej, zatrudnianie młodzieży, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- aktywizacja zawodowa osób powyżej 50 roku życia,
- wspieranie w kształceniu i podejmowaniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- propagowanie zasady równości kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu oraz antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy,
- ścisła współpraca pomiędzy instytucjami rynku pracy a instytucjami edukacyjnymi, dotycząca przede wszystkim informacji na temat zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz korelacji kierunków kształcenia z potrzebami rynku pracy,
- ciągle podwyższanie standardów usług świadczonych przez instytucje rynku pracy i inne instytucje współdziałające, poprzez doskonalenie umiejętności zawodowych i szkolenie zatrudnionej kadry,
- ścisłe współdziałanie służb zatrudnienia oraz pozostałych instytucji polityki społecznej w celu zapewnienia osobom bezrobotnym kompleksowego wsparcia,
- wspieranie przedsiębiorczości poprzez ułatwianie przedsiębiorcom podejmowania inwestycji oraz wspomaganie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,

Zakłada się, że realizacja powyższych priorytetów zapewni utrzymanie tendencji spadkowej, jaka od 2002 roku utrzymuje się w poziomie bezrobocia i pozwoli na osiągnięcie w końcu 2005 roku stopy bezrobocia w wysokości poniżej 16%. Ponadto przewidywane jest osiągnięcie następujących niemierzalnych efektów:

- wzrost świadomości osób bezrobotnych związany z możliwościami na regionalnym rynku pracy,
- wzrost umiejętności poszukiwania zatrudnienia wśród osób bezrobotnych przekładający się na wzrost zatrudnienia,
- wzrost liczby osób korzystających z doradztwa zawodowego,
- wzrost skuteczności poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, co powinno przełożyć się na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy,
- podnoszenie jakości informacji i poradnictwa zawodowego na terenie województwa; rozszerzenie działalności poprzez zorganizowanie nowych zajęć informacyjnych i warsztatowych oraz opracowanie nowych i uaktualnianie dotychczas dostępnych publikacji, co przyczyni się do podwyższenia jakości usług świadczonych przez doradców zawodowych,
- wzrost wśród klientów urzędów pracy umiejętności radzenia sobie w sytuacji odmowy, oceny oraz konfliktu interesów,
- poszerzenie perspektyw zawodowych pracowników urzędów pracy, wyzwolenie większej aktywności zawodowej, co powinno przełożyć się na wzrost wskaźnika odpływu z bezrobocia i znalezienie zatrudnienia przez większą ilość mieszkańców województwa,
- zwiększenie szans zwalnianych osób na znalezienie nowego miejsca pracy poprzez wzrost kwalifikacji osobistych i zawodowych osób objętych programami pomocy, zgodnie z aktualnymi wymogami rynku pracy, zwiększenie zdolności komunikacyjnych i motywacji do poszukiwania pracy,
- upowszechnienie usług EURES, zwiększenie dostępu do ofert pracy dla osób poszukujących pracy lub zainteresowanych zmianą zatrudnienia poprzez udzielanie pomocy w korzystaniu z portalu EURES,
- wyrównanie szans mieszkańców terenów wiejskich i miast w procesie poszukiwania pracy,

- wzrost kompetencji pracowników instytucji rynku pracy w zakresie obsługi i pomocy osobom niepełnosprawnym,
- wzrost kompetencji zawodowych osób niepełnosprawnych oraz wzrost umiejętności w zakresie skutecznego poszukiwania zatrudnienia
- wzrost gotowości pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- większy dostęp osób zagrożonych społeczną marginalizacją do informacji na temat edukacji i rynku pracy,
- zalegalizowanie porównywalnej, lub większej niż w 2004 r. liczby umów o pracę lub umów cywilno-prawnych dotyczących wykonywania pracy zarobkowej.